AAN DEN WATERKANT

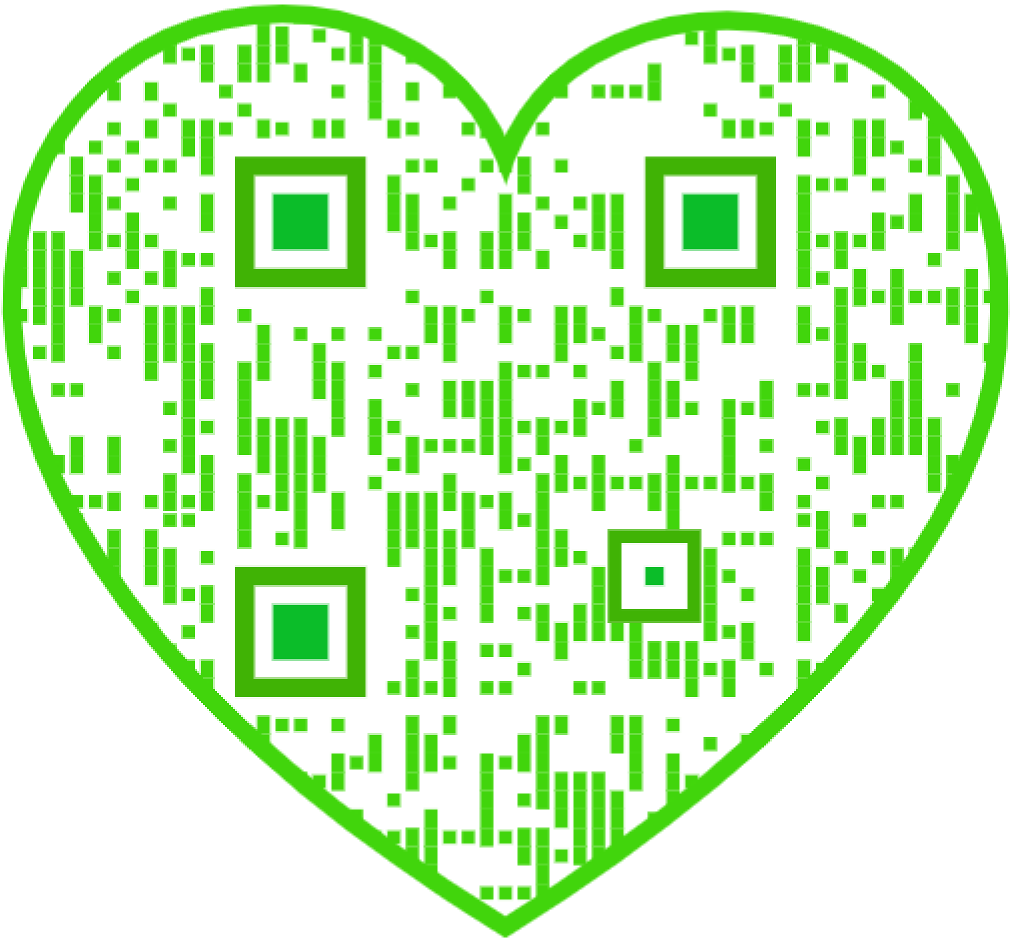

„Jöh," zei Willy, toen hij met Jaap naar de lucht stond te kijken dicht bij den vuurtoren, „Jöh! waar bewaren ze het kruit om hem op te blazen?"

JC-0
Wehl

AAN DEN WATERKANT

DOOR

NANNIE VAN WEHL

Geïllustreerd door HENR. DE VRIES

AMSTERDAM
VAN HOLKEMA & WARENDORF

GEMEENTEBIBLIOTHEEK
ROTTERDAM

P 862106850
B1000 818 876 3
Informatiecentrum Jeugdlektuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam 86-42
Informatiecentrum Jeugdlectuur

HOOFDSTUK I.

Later, toen de kinderen groot waren en de laatste bladzijden van hun dik geschiedenisboek uit het hoofd moesten leeren — toen kwamen ze er achter, dat er in Nederland al sedert jaren en jaren geen oorlog was gevoerd en dat er niet zoo heel veel kans bestond op oorlog.

Maar in de eerste veertien jaren van hun leven voelden ze zich zeer krijgshaftig en prachtig tot den strijd toegerust, en ze meenden, dat de vijand slechts had te verschijnen, om eens voor de wallen hunner woonplaats een duchtig lesje te krijgen.

Ze woonden in Hellevoetsluis, een der Nederlandsche oorlogshavens. Langs hun woning heen stroomde het kanaal door Voorne, en was toen nog de waterweg naar Rotterdam. Want dit is een verhaal uit vervlogen tijd en alle kinderen, die er in voorkomen, zijn al lang groote menschen, die overal over de wereld verspreid zijn. Sommige van hen komen nog wel eens in hun geboorteplaatsje, maar ze vinden 't er niet prettig en zeggen, dat het er een gat is geworden, een gat!

De Nieuwe Waterweg is sedert geopend en alle groote schepen gaan daardoor naar Rotterdam. Hellevoetsluis is nu heel stil, en 't zijn alleen de militairen, die er nog een aasje leven in brengen.

Die grootgeworden kinderen loopen op de weinige dagen, dat ze naar hun geboorteplaatsje terugkeeren, langs het kanaal en denken aan de mooie, groote koopvaardijschepen, die in de sluizen bleven liggen, lang genoeg om ze nauwkeurig te bekijken; denken aan de „slampampers", de bootwerkers zonder vast werk, die zoo gretig naar de uitgegooide touwen grepen; hooren nog het vroolijke gejoel van het scheepsvolk en herinneren zich, dat ze als alen tusschen de hoopjes volk op de kaaimuur kropen om te luisteren naar de onverstaanbare klanken, naar allerlei talen.

Ach, waar zijn de schepen, waar is het jolige scheepsvolk, dat scheepskaak en roggemik uitdeelde, waar zijn de kadraaisters, die met luide stem haar waar rondventten en door de kinderen aan de rokken werden getrokken? En vooral — waar zijn de kinderen, die zulke heerlijke spelletjes verzonnen, waar zijn de jongens, die zwommen tot in het Haringvliet en de meisjes, die comediespeelden in de batterij?

Kinderen zijn er niet meer langs het Kanaal. Alle menschen zijn daar heel, heel oud geworden, de kinderen zijn de wereld in en langs het Kanaal is het dood- doodstil.

Doch toèn was het er een heerlijk leven.

Aan het Kanaal, links, voor wie met het gezicht naar het Haringvliet staat, lag een aardig, klein, net huis, op twee minuten afstand van het breede water, dat daar stroomde naar de wijde zee toe, het huis van den havenmeester.

Eigenlijk was het huis zoo klein niet, doch het lag verscholen achter hooge populieren. Niet van die lange, rechte, die bijna geen schaduw of beschutting geven, maar van die popels, met wijduitgespreide armen, met duizend takken,

twijgen en twijgjes, waaraan de glanzende blaadjes in den zomer altijd maar dansen en altijd maar fluisteren, totdat ze goudgeel, moe van hun druk leven, naar den grond zinken.

In dat huis woonde een vader, die havenmeester was, een moeder en vijf kinderen, tenminste, in de vacantie. Want Bertha, het oudste meisje, vijftien jaar, was al weg. Die lag op kostschool, in Arnhem, omdat er in Hellevoet lang niet genoeg te leeren valt, als je voor later groote plannen hebt. Het meisje, dat op Bertha volgde, was dertien jaar en al overrijp, zooals zij zelf, ondeugende bengel, die ze was, dat noemde. Daarmee bedoelde ze, dat ze eigenlijk allang van school had moeten zijn. Maar ze bleef en vormde nu in haar eentje een klasse apart. Want ze had een helder hoofd en wou toch volstrekt niets anders leeren dan huishouden en nu vond de oude meester het zonde, haar zoo te laten gaan. Hij had haar dat jaar gehouden en hoopte op nog een of twee jaren. Dan zou ze tenminste aardig haar talen kennen en in staat zijn te lezen, wat ze wilde.

Ze was een stevige meid met roode wangen, wat verschoten blonde haren en ondeugende lichtblauwe oogen. Haar gezworen kameraad was haar broer Jaap, jongen van twaalf jaar, die juist met September in de hoogste klasse was gekomen, even groot en stevig was als zijn zus Tine, zoodat men bezwaarlijk uit kon maken, wie de oudste was. Jaap zou nog dat jaar uit blijven op Helvoet en dan moest hij ook weg, naar het gymnasium in den Haag.

Dat was maar een treurig vooruitzicht voor Tine! Vaak dacht ze er opeens aan en kreeg zoo'n raar gevoel, alsof iemand eens effentjes haar hart in zijn vuist samenkneep; maar daar kwam ze gauw weer overheen, trok Jaap hard

aan zijn blonde, steile haren, zoodat hij een kuif kreeg als wijlen Riket en reciteerde met een grafstem: Der mann soll hinaus ins feindliche Leben — want Duitsch kende ze al heel goed, en gedichten woeien haar zoo maar aan, als zij ze eens of tweemaal gelezen had. En op haar kamertje, in een gesloten kistje, bewaarde ze verzen, die ze zelf had gemaakt — soms mocht Jaap er een lezen.

„Jôh," zei hij dan, en noemde haar nooit anders: „Jôh — dat's mooi! Misschien wordt je later nog beroemd!"

Doch daar had ze noch hoop, noch plan op. Dat was haar te plechtig en om de plechtigheid te verbreken, zei ze spottend:

„Goed, en dan maak ik mijn naam door een afscheidslied op jou, als 't jaar om is — luister maar:

Jaap
Is een aap.
En ik ben blij
Dat ik kom vrij
Als 't jaar is om
En hij vertrekt met slaande trom."

En daarna maakte ze, dat ze uit de voeten kwam, en hij zat haar na, rondom 't huis, tot ze buiten adem was en van moeheid op hem afliep, net in zijn armen, zoodat hij haar schudden kon, dat ze geen raad meer wist en voelde of ze haar hoofd nog had.

Op Jaap volgde Willy, klein knaapje van zeven jaar, met een blozend snoetje, vriendelijke zachte oogen, en kersroode lipjes, die altijd om een kusje schenen te vragen. Willy was de lieveling van groot en klein, van iedereen, die bij de familie van Riet in huis kwam. Zusje, die nu volgde,

vijf jaar oud, was een heel mooi kind met donkere krullen en donkere oogen en het sierlijkste figuurtje, dat men voor zulk eene kleine dame bedenken kon. Ook was ze heel lief, en alleen een dood enkel keertje kattig. Willy was niet half zoo mooi en welereis heel stil; ook liet hij zich zoo'n beetje op het koppetje zitten door Zusje — en toch bezat Willy het grootste deel der liefde en bewondering van iedereen. Want Willy was zoo gezellig, zoo hartelijk, zoo blij van humeur, zoo tevreden en zoo dol in zijn schik met de kleinste kleinigheidjes! In zijn vriendelijke lichtblauwe oogen lag de bede: „Heb mij lief! Heb mij heel lief! Omring me heelemaal met je teederheid, dat ik er heelemaal inzit!"

Niemand zou ooit een hard woord tegen Willy zeggen, want iedereen wist vooruit, dat je hem daardoor heel groot verdriet zou doen.

„Zonneschijntje!" zeiden de oude dames tegen hem. „Zonneschijntje, kom eens hier en laat ik je een zoen op je frissche, roode mondje geven. —"

Dan kwam Zonneschijntje en stak zijn lipjes toe en lachte zoo glunder en zoo blij. — Hij werd niet verwaand om al die liefde en al die prijzende woordjes, en hoe moeilijk het is te gelooven, hij werd er geen meisje door ook. Hij blèef een jongen, een flinke jongen werd hij zelfs; hij is heengegaan op zijn twaalfde jaar, zooals allen heengingen en moest verder van huis dan al de anderen, omdat hij meer moest leeren en heeft zich in dat lot geschikt als een man. —

Wel, men zou niet verwacht hebben, dat de kleine, zachte Willy zoo flink en moedig geweest zou zijn. En toch was het per slot van zake natuurlijk. Want waar hij ook kwam, eerst als kostjongen, toen als student, later als man, overal

bracht hij zijn warm hart en zijn vriendelijke oogen mee; overal lazen de menschen op zijn blozend gelaat: „Heb me lief, heb me heel lief!" en niemand kon die bede weerstaan.

Zonneschijntje noemden hem zijn oude tantes als kind en toen hij een man was geworden, zeiden ze met haar verflauwde stemmen: „Zonneschijn!" tegen hem en haar bijna uitgedoofde oogen gingen weer glanzen.

Hier zijn ze dus alle vijf, de kinderen van Riet, die in het kleine huis onder de popels woonden en 't gek vonden, toen ze later leerden, dat er in lange jaren geen oorlog was geweest in Nederland en er ook in lange jaren wel geen oorlog zou komen.

Hadden ze dan in hun vroege jeugd niet alles om hen heen toegerust gezien tot den krijg?

In het Kanaal, buiten de sluizen, dus onmiddellijk bij het Haringvliet, lagen altijd twee of meer oorlogsschepen. Hun vader nam hen mee langs den kant en wees hun de kanonnen, die veel kleiner waren, dan ze zich voor hadden gesteld, noemde alle namen der deelen van zoo'n schip voor hen op.

En als hetzelfde schip dan maar lang bleef liggen, werden ze vanzelf goede maatjes met de matrozen en mochten op het dek komen en hoorden praten over kruit en kruitkamers.

Aan de overzijde van het Kanaal lag Hellevoet zelf, het plaatsje, het fort. Dicht stonden de woningen op elkaar en waren omgeven door een hoogen aarden wal, en die weer door een gracht. Wilde je van buiten af in het fort komen, dan moest je altijd een hek door in dien hoogen wal. Midden door de vesting heen stroomde een tamelijk breed water. Dat mondde in het Haringvliet uit, maar de toegang werd geheel en al afgesloten door de kanonnen op de wallen.

Ook bevond zich vlak daarbij een wachthuis. Wee dus dengene, die het zou wagen, Hellevoet langs zijn hartader binnen te dringen!

Op ongeveer vijf minuten afstand van het Haringvliet, langs het water, dat is als Hellevoets hartader, ligt het hart zelf, het Baantje.

Hieraan staat tusschen vele oude huizen een groot, somber huis met een bordes. Daar heeft stadhouder Willem de Derde vertoefd, toen hij zou uitzeilen naar Engeland om koning te worden. Ja, toen was het nog weer veel drukker in den haven van Hellevoet, dan 't er was in de jeugd der kinderen van Riet. Willem III voer uit met een vloot, zoo groot, dat ze, eenmaal naar het zuiden gevaren, de gansche breedte van de straat van Dover besloeg.

Aan het Baantje lag een groot schip en ook een aan den Dijk, den anderen oever van het water. Het eerste schip was het wachtschip; het diende om de mariniers te huisvesten en was het hotel voor de stroopjes, of, zooals een echt Hellevoetsch kind zei: voor de strooppies.

Mal! Ze droegen zoo'n leelijken, tartenden, minachtenden bijnaam en toch waren ze het allerbeste, wat Hellevoet had, en op slot van zake was Hellevoet heel blij met hun bezit.

Elke familie beijverde zich, één of meer strooppies in den huiselijken kring te ontvangen. En als de strooppies fluisterden tegen de oudste meisjes en mee gingen schaatsenrijden, dan zeiden de mama's niets, en als ze eenmaal een stroop waren geworden en plechtig kwamen vragen, of het oudste meisje nu mevrouw stroop mocht worden, dan zeiden de mama's wel wat; dan zeiden ze heel gul en blij: ja! want zeevolk is best en hartelijk volk — en zoo is vier vijfde van de

Hellevoetsche meisjes getrouwd met gewezen strooppies.

De aspirant-marinemachinisten waren het, die met dien mallen, kleineerenden naam werden aangeduid. En waarom? Omdat ze 's morgens voor ontbijt een bord gort met stroop kregen! Wat die naam nog minachtender maakte, was de omstandigheid, dat een rechtgeaarde Hellevoetsche snoepvrouw er geen tafel op na hield, maar op een stoof ging zitten met een theeblad op de knieën, waarop ze haar lekkernijen uitstalde — en de meest gezochte daarvan was een grauwpapieren peperhuisje, heel, heel klein, met een lepel stroop gevuld — dat was òok een strooppie, en 't was voor een halve cent verkrijgbaar.

Nu, denk nu eens aan — zoo'n aankomende, jonge man, in zijn keurige, donkerblauwe uniform, zoo'n jongen, gebruind door de zon en de zeelucht, met een lichaam van ijzer en staal, geoefend en gehard door zijn leertijd, met zijn hoofd vol kennis van weer en wind, van wateren en stroomen, van wereldzeeën en verre, verre landen, met zijn hart vol verlangen naar die zeeën en die landen, waar hij gauw heen zal varen op de groote schepen, die vóor in het Kanaal liggen — zoo'n jongen en het vieze, kledderige, grauwige, bruinige hoopje akeligheid, denzelfden naam. Dat 's toch wel een beetje bar!

Maar Hellevoet heeft begrepen, dat 't een beetje bar is en de naam strooppies hoort nu tot het verleden, tot de oude herinneringen, ook misschien wel, omdat er langs het Kanaal geen kinderen meer zijn, die de jongens naroepen, als ze in rijen van vier, met kranigen pas, ter oefening uittrekken.

Aan den Dijk lag het opleidingsschip voor matroosjes. Die brachten ook heel wat leven en beweging in het fort. Dan marcheerden ze deftig de loopplank af, stelden zich in rijen

van vier en moesten exerceeren. Of wel ze gingen in die keurige rij naar de kerk, of over de ophaalbrug naar het Kanaal toe om te gaan roeien, en 't was een aardig gezicht die rijen van eenvormige, in donkerblauw gekleede jongens, die door hun lange broek nog korter op de beenen toonden. Ze waren nog maar twaalf, dertien of veertien jaar en hadden dus eigenlijk, op een paar na, nog geen beenen voor een langen broek.

In het Kanaal, binnen de sluizen, lagen soms nog een paar kanonneerbooten. En overal, op die schepen, op die booten, ging het streng militair toe. 's Morgens bliezen de trompetten de een na de ander de reveille en 's avonds de taptoe. Dat klonk zoo aardig, gehoord van uit het kleine huisje onder de popels. Het was bepaald pleizierig, wakker te worden door die heldere tonen, die elkaar schenen op te roepen en te antwoorden.

Maar het heerlijkste was het wakker worden op Zondagmorgen. Dan mochten de kinderen een beetje langer slapen en omdat ze zich daarop te slapen legden, ging de reveille meest onopgemerkt voorbij. Doch dan speelde het muziekcorps van de matroosjes een half uur na de reveille een plechtig koraal, en 't woei vanuit het fort tot hen over en klonk zoo wondermooi, dat ze overeind in hun bedden gingen zitten en met blijde gezichten toeluisterden.

En daarna begon er een heele reeks vroolijke marschjes en mopjes en het was niet mogelijk in je bed te blijven, maar je moest er uit! Als 't dan trof, dat het een mooie Zondag was, dat de zon schitterde op het ijs, of de jonge blaadjes dansten aan de popeltakken, of de geur van gemaaid gras met de muziek meekwam — dan waren de

kinderen niet te houden en sprongen in minder dan geen tijd in den tuin rond en hun frissche stemmen zongen een lied ter eere van de Zondagsheerlijkheid.

Achter hun huis lag de batterij, de uitverkoren speelplaats. Ook al weg, zooals de spelers!

Waar de batterij heeft gelegen is nu de tramhaven, het tramstation!

De batterij was een vierkant stuk land, zeer diep gelegen, geheel omringd door een hoogen dijk. Achter dien dijk liep een gracht, die water kreeg uit het Haringvliet door een verbindingsgracht van nauwelijks honderd meter lengte. De batterij, dat stuk diep gelegen land, was bestemd tot schietoefeningen en manoeuvres met kanonnen. Daarom vond men van den dijk af een paar zacht glooiende afritten tot op den bodem der batterij.

De kinderen gebruikten dit afgesloten land voor hun tooneelvoorstellingen en het tooneel bevond zich in een knus hoekje, begrensd aan twee zijden door den dijk en aan een derden door een afrit.

Jammer, die tram en dit tramstation van nu! Het heeft Hellevoet uit zijn afzondering gebracht, maar voor de kinderen was die afzondering zoo dol leuk en heerlijk gewichtig.

Tegen dat de korte dagen kwamen, sloeg mevrouw van Riet van alles in, van alles letterlijk. Eten, drinken, turf, hout, kaarsen, petroleum, zeep —.

Het eenige verbindingsmiddel met de wereld vormde toen de stoomboot, die nu nog vaart. Van Vlaardingen af kiest hij het breede water, tot hij aan den overkant een smalle doorgang ontdekt, het Noordgeul. Dan door de Botlek, de

Brielsche Maas oversteken — en het Kanaal door Voorne is bereikt, de vaart door de vele bruggen heen begint.

Valt nu de vorst in, dan wordt de vaart al spoedig door het drijfijs gestremd. Zoolang de vorst echter nog niet te hevig is, is er nog een andere, moeilijke weg over de veren. Met een veer komt men van Maassluis de Maas over op het eiland Rozenburg, moet dat overwandelen, komt met een veer weer naar den Briel en moet dan maar zien, hoe men van den Briel naar Hellevoet komt. De straatweg is mooi en zeer goed onderhouden. Napoleon heeft hem nog laten aanleggen zoowaar, en als hij nog eens een kijkje kon nemen, zou hij zeer tevreden zijn over zijn mooi gelijk weggetje, de lust der tegenwoordige fietsrijders, twee uur gaans lang.

Werd het ijs nog zwaarder — dan hielp er geen moedertjelief meer aan — Hellevoet lag op zijn eentje en de huismoeders waren blij, dat ze nergens gebrek aan hadden.

Het huis, waar de kinderen woonden, was van steen. Van andere kinderen te vermelden, dat hun huis van steen was, zou zeer overbodig lijken, maar van deze kinderen niet. En dat het vermeld moet worden, staat alweer in verband met oorlog, oorlog!

Rondom Hellevoet mag er binnen een bepaalden afstand geen huis van steen worden gebouwd. Want den vijand mag geen gelegenheid worden geboden, zich zoo dicht bij de wallen van het fort te nestelen. Wie dus toch rondom Hellevoet wil wonen, in dien kring, waarbinnen men niet van steen mag bouwen, in het rayon — moet hout nemen. Langs den straatweg naar Nieuw-Helvoet staan keurige huizen van keurige menschen, — houten, groengeschilderde huizen. Zelfs is er een villa, een prachtstuk, van magnifiek Noorsch hout.

kant en klaar uit Noorwegen aangevoerd, zooals in een bouwdoos de benoodigdheden voor een huis liggen en slechts in elkaar gezet behoeven te worden.

Men vertelt, dat er aan dat gansche, prachtige huis, gelijkend op de Zwitsersche chaletten, niet één spijker is gebruikt, zoo prachtig sluit alles als een bus in elkaar.

De bedoeling van dat van hout zijn is dus, dat zulk een huis bij naderend gevaar in brand gestoken kan worden en in zeer weinig tijd geheel opgeruimd kan zijn.

De familie van Riet woonde binnen het rayon en toch was hun huis van steen. Het was een huis van het Rijk, en het lijkt voor kinderen dwaas, dat de regeering zichzelve toestaat, wat ze anderen verbiedt.

Maar ze zal wel gezorgd hebben, dat het nette, kleine huis aan het Kanaal ook gauw genoeg kan verdwijnen, als de nood aan den man komt.

Laten we daarom maar hopen, dat het huis onder de popels voorgoed daar staat! Ach, als het eens „opgeblazen" zou moeten worden, zooals het lot zal zijn van alle vuurtorens, als de vijand komt! Jaap en Willy keken er vaak hun aardigen vuurtoren op aan — hoe zou dat zijn, als hij in stukken de lucht invloog?

Het was zoo gezellig, boven in den vuurtoren, en zoo geweldig, om vandaar een storm te zien!

„Jôh," zei Willy eens peinzend, toen hij met Jaap naar de lucht stond te kijken dicht bij den vuurtoren. „Jôh, waar bewaren ze het kruit om hem op te blazen?"

„Weet ik niet, jôh!"

„Zoo jammer, jôh! Anders gingen we het natgooien!"

„Ben je besuikerd, moet de vijand dan een dagmerk hebben?"

„Wat is dat?"

„Iets waarnaar hij zich richten kan.—"

„Hij heeft de bakens en tonnen toch.—"

„O, jou uilskuiken! Weet je dan niet, dat alle bakens en tonnen dadelijk worden weggehaald? Dat er nu al precies is bepaald, wie dit stuk van het Haringvliet schoon zal maken van bakens en tonnen en wie dàt? Weet je dan niet, dat àlles eran moet, seinpalen en seintoestellen en toren?"

„O!?" deed Willy vol ontzetting en keek zoo angstig omhoog naar den vuurtoren, alsof diens laatste uur direct zou slaan. „O, wat een geld kost dat allemaal!"

„Wat ben je toch een grappig kereltje!" zei Jaap verbaasd. Hij had om dat geld nou heelemaal nog niet gedacht, maar 't was waar, dat zou geld kosten, schandelijk veel geld, onnoemelijk veel geld. —

Willy tuurde over het water. Hij zag de aardige lichtgeverfde boeien drijven, als dobbers van reuzenvisschers. Hij wist, waar ze voor dienden: om den schepen den weg te wijzen. En hij zag 't Haringvliet al liggen zonder een enkele boei.

„Hoe moeten onze eigen schepen dan den weg vinden?" vroeg hij nieuwsgierig.

„Dat 's nog eens een verstandige vraag," zei Jaap tevreden. Want toevallig had gisteren zijn vader hem dat uitgelegd en nu had hij dus een prachtige gelegenheid, zijn geleerdheid te pas te brengen.

„Ga maar eens mee," vervolgde hij vaderlijk tegen Willy en stak hem de hand toe.

Doch Willy versmaadde de aangeboden hand en verkoos op zijn eigen beenen te loopen, de handen in den zak van zijn jekker, de matrozenmuts diep op het hoofd.

Jaap bracht hem op de kleine houten pier, die de uitmonding van het kanaal verlengt tot een eindje in het Haringvliet. Toen tilde hij hem op de borstwering, die nogal breed van boven is.

Kalm vloeide het water af naar zee. Langzaam trok langs hen heen een stroom het Vliet op: dat was de neer of tegenstroom. Die veroorzaakte voor hen het gevoel, als of ze op een vreemdgebouwd schip stonden, dat weer den anderen kant op dreef, langzaam, gelijkmatig, als gleden ze weg over spiegelglas. Zoo was het dus, of ze kalmpjes wegdreven met de ebbe mee naar de wijde zee toe, waarboven de najaarszon te zinken begon. Om dit eigenaardige gevoel te krijgen, klom Willy vaak op de borstwering en hij koos er meest de ebbe voor uit, want 't was veel aardiger, dat 't leek of je naar zee afdreef, naar de groote, prachtige, wijde zee, dan naar Dordrecht.

Ver over het water heen zagen ze Goeree liggen, een langgerekte streep, waarop nu, in het heldere najaarszonnetje, wel huizen onderscheiden konden worden en boomen. — En van avond zouden daar de lichten wel aardig helder branden! 's Avonds met helder weer, is 't nog veel aardiger om naar Goeree te kijken, dan overdag! Want van land of huizen of boomen zie je niets meer, enkel lichten, enkel lichten, alsof er een koord ligt met gouden kralen eraan, langs het donkere, kabbelende water.

Wat zouden de kinderen genoten hebben, als ze het tegenwoordige draailicht van Goeree gekend hadden! Dat groote, prachtige, machtige draailicht, dat als een gevallen zon op de vooruitstekende punt van het eiland ligt, altijd door zich wentelt en zijn breede banen van licht langs den donkeren avondhemel zwaait, als draaiden daar molenwieken van een reuzenmolen en iedere wiek is zwaar geweven van zilveren licht! Als men ternauwernood de haven van Vlaardingen heeft verlaten en op het breede water vaart, dan ziet men 't al, ver over de landen heen, statig wielendewentelend, langzaam zwaaiend zijn breede zilveren wieken van licht. —

„Kijk nou eens goed," begon Jaap zijn uitlegging en hij kneep zijn valkenscherpe oogen bijna dicht, om hun blik nog scherper te maken. „Zie je daar die groep boomen, en dan rechts dat huis, een laag, breed huis?"

Willy kneep ook zijn oogen half dicht en hield de hand er voor ter beschutting tegen het zonlicht uit het Westen.

„Ja," zei hij eindelijk. Zijn oogen waren nog niet zoo geoefend natuurlijk als die van Jaap.

„Nu, kan je je nu voorstellen, dat een schip, dat uit het Westen aan komt varen, daar van daan dus — dat de menschen van zoo'n schip eerst dat witte huis zien en dan vlak daarachter die boomen?"

„Ja," antwoordde Willy. „Dat's makkelijk genoeg."

„Nou, als er dan eens geen vuurtoren was, of geen tonnen en bakens, zoodat je, overdag dan altijd, niets had om je naar te richten en ze zeiden je dan: Als je Stellendam wilt bereiken, moet je zoo varen, dat je het witte huis van boer Vroegindewei recht voor de boomen hebt, dan zou je der dus óók kunnen komen. Op die manier heeft de Marine een heeleboel merken uitgezocht en in groote boeken laten opschrijven. Vaar zóó, dat je de korenmolen links houdt en de watermolen rechts. — Of zoo, dat je twee boerderijen vlak achter mekaar te zien krijgt. — Voor den nacht hebben

ze weer andere dingen verzonnen met lichten, die den vijand toch niet helpen kunnen, omdat hij niet weet, wat ze beduiden.

Nou, die boeken zijn natuurlijk vreeselijk goed bewaard en worden erg geheim gehouden, dat begrijp je. Wie er iets van geleerd heeft, moet een eed doen, dat hij 't niet zal verklappen aan andere landen. Want dat zou verschrikkelijk wezen, snap je? Dan moesten ze natuurlijk een heele boel nieuwe teekens gaan opzoeken en in den oorlog is daar geen tijd voor. Iemand, die zulke dingen overklapt, krijgt leelijk op zijn baatje en heet een hoogverrader en gaat in de gevangenis. Begrepen!"

Toen tilde hij Willy van de borstwering af en ze gingen nog een beetje wandelen op de conterscherp — den dijk, die van het fort af langs het Haringvliet voortliep en dus slechts de lage landen beschermde, geen huizen meer. Conterscherp is een verbastering van Contre-escarpe en beteekent: uiterste grachtmuur van een vesting.

Kalm vloeide het breede water naar zee toe, naar de groote, machtige, wijde zee, voor wie het breede water even weinig beduidde als een klein slootje.

Daarom vond Willy de groote zee zoo machtig. Want hij had het breede water lief en het leek hem zoo groot, zoo onmetelijk groot! En toch had hij zelf gezien, dat 't niets was bij de grootheid, de onmetelijkheid der zee!

De herfstzon daalde steeds; hun vrije middag liep ten einde.

„Hè!" zuchtte Willy. Hij hield niet veel van school; 't was thuis zoo dol- en dol gezellig bij Zus! En die was net jarig geweest en had een weegschaaltje gekregen en

zakken vol kraaltjes om te wegen, en een poppenschommel en een pomp, die heusch water kon geven!

Daar wogen al de heerlijkheden van het schoolleven, die hem steeds voorgepreekt werden, zooals daar zijn: lezen leeren, en een groote jongen worden, rijkelijk tegen op.

„Hè!" zuchtte hij nog eens en keek naar de dalende zon. 't Werd al vroeg donker; de winter naderde met rasse schreden. En hij deed opeens een vraag, een vraag naar de groote, plechtige feestelijkheid, waarmee in een Hellevoetsch gezin en in nog vele andere gezinnen op kleine plaatsen, in dien tijd tenminste, den winter begonnen werd. „Wanneer wordt het varken geslacht?"

„Ik weet nog niet. Vader is nog op zoek naar een mooi, dik vet! I k weet er een, aan de Vlotbrug, Jôh, zoo'n vet! Je hadt 'm moeten zien, gisteren! Je weet wel, boer Tromp aan de Vlotbrug heeft immers zoo'n slootje achter langs zijn erf. — Nou, daar had ie met zijn heele lijf een kuil gegroefd in den zwartsten modder langs dat slootje, dien hij maar opzoeken kon! En hij paste precies in die kuil, zoodat de bovenkant van zijn lijf gelijk was met den grond. Een viezert! Maar hoe vuiler beest, hoe blanker vleesch!"

„Ja ja!" knikte Willy verstandig, toestemmend.

„Laten we nou gaan voorbij het Fransche Graf, en dan den polder in —."

Daar liepen ze op den eenzamen dijk, naast mekaar in de pas. Willy spande zich altijd in om met zijn grooten broer in de pas te blijven en als ze maar niet al te hard opschoten, lukte het heel aardig.

De Oostenwind blies hun ineens, vinnig in den nek en Jaap zette zijn kraag op; Willy deed het in de volgende

seconde. Hij probeerde altijd Jaap in alles te volgen, overtuigd, dat deze nooit iets dan het allerbeste deed.

Het Fransche Graf is een plek langs de conterscherp, misschien een beetje dieper, maar zeker veel veniger dan het overige land. Bruin veen, nat veen. — Daar moeten de Franschen begraven liggen, die in 1795 hun leven verloren, toen Dumouriez zijn inval in ons land deed en natuurlijk ook Hellevoetsluis nam.

Even voorbij het Fransche Graf daalden ze de conterscherp af, den polder in. Na eenigen tijd kwamen ze op den straatweg, staken dien over en begaven zich langs de vestinggracht, over het Glacis, een soort van onmerkbaar glooiende vestingwal, speelplaats voor de matroosjes en de aspiranten, naar huis.

HOOFDSTUK II.

Nu was de koop gesloten. Meneer van Riet was eigenaar geworden van het dikke, vette varken van boer Tromp aan de Vlotbrug, dat beest, dat zoo vies was en daarom wel lekker zou zijn.

Boer Tromp had altijd veel met zijn varkens op. En het ging hem steeds aan het hart, als hij ze eindelijk overleveren moest aan hun varkenslot en levensslot: het groote mes van slager Kersten.

De slacht was op drie November bepaald, op een Vrijdag, een heelen schooldag dus, tot Willy's groote vreugd! Een heelen dag verzuimen, en dan de Zaterdagmorgen nog maar, en dan alweer vrij voor anderhalven dag!

„'t Treft wel slecht," sprak vader bedenkelijk. „Ik had graag den slager op Zaterdag gehad, dan hoefden de jongens niet zooveel te verzuimen, maar Kersten was voor Zaterdag al bij oom Bram in het fort besteld."

„Het treft prachtig!" zei Willy met glinsterende oogen.

Hoe streng vader ook tegen verzuimen was, met de slacht waren ze vrij. Dat was nou zoo'n ingeroeste gewoonte, zulk een privelegie van de heele jeugd, dat vader er niet aan dacht, inbreuk op die ongeschreven wet te maken.

Jaap en Willy brachten het ter dood veroordeelde varken nog een paar maal een bezoek. Dan vroegen ze den boer of 't wel goed at en Willy had altijd iets bij zich voor het slachtoffer: een kaakje, een appeltje, een kastanje. Doch meneer lustte lang niet alles!

„Hij heit een broer gehad," vertelde Boer Tromp op zekeren dag meewarig. „Een mooi beest, een lief beest! Het had nog veel vetter kunnen worden dan den deuze! Maar wat ie gemankeerd heit, oftie niet goed gegeten heit, of te veel, of te weinig — ik weet 't niet, maar op een goeden morgen, een kwaaien morgen mag ik wel zeggen, lag ie dood in zijn hok. En ach, zóó lei die met zijn pootje!"

En de boer trok zijn gezicht in een doodelijke akeligheidsplooi en hield zijn eene hand krom tegen zijn gezicht, zooals lieve kleine kindertjes wel eens doen, als ze slapen.

Jaap schaterde het uit en griefde daardoor het gevoelig hart van boer Tromp. Maar hij dorst toch niet zoo uit te varen tegen den zoon van een klant, als hij gewild zou hebben.

„Je moet altijd goed voor een beest zijn, en er hart voor hebben," zei hij verwijtend.

„Nou zeg, zet jij je varkens een mutsje op en doe ze een jurkje aan en een schortje voor en hou ze in je huis!" riep Jaap kwajongensachtig. „Je denkt, dat ik niet goed voor een beest zal zijn, omdat ik eens even lach om dat pootje, en jij laat je beesten slachten! Nou, jij ben ook een mooie! Atjuus hoor! Zal ik maar aan vader zeggen, dat je je varken toch liever maar houden wil?"

„Neen, neen jongeheer!" riep de boer haastig. „Zóó is 't heelemaal niet gemeend. Ik wou maar zeggen, mijn hart dee me nog zeer, toen ik aan dat arme beest dacht, dat zoo ongemerkt gestorven was, en toen lachte u zoo!"

„Nou, 't beste met je zeere hart! Ik weet niet wat plezieriger is voor een varken, zoo stilletjes dood te gaan of door slager Kersten om zeep te worden geholpen!"

„'t Eerste, jongeheer! 't eerste!" riep de boer treurig.

„Nou, dan zal je hart nog wel meer zeer doen!"

„Dat doet het ook, jongeheer, dat doet het ook!" klonk het somber.

„Maar je beurs houdt kermis, vader Pronk!" lachte Jaap, die zeer praktisch was.

„Dat doetie ook! Dat doetie ook!" antwoordde de boer een weinigje getroost. „De complimenten aan uw vader en moeder!"

„Atjuus, Pronk! Vrijdagmorgen om zeven uur zal je ons zien verschijnen!"

„Mapie, is de brief naar Frederik al weg?"

„Neen, kind, Tine zou vanavond schrijven!"

„Hè, zoo laat nog. — Hij mag morgenavond toch al komen, hè Mapie?"

„Ja, jongen, maar die brief is nog best op tijd, hoor! Als Tine hem geschreven heeft, moet ze hem klaarleggen op Pa's bureau, want anders kan ik hem zoo gauw niet vinden, 's avonds laat. Meneer en Juffrouw Bagger uit Nieuwesluis komen vanavond kaarten bij Pol Louw en als ze dan met de koets uit het fort terugkomen, dan heeft Piet den brief al aan de Vlotbrug gebracht en daar vinden ze hem dan."

Hellevoetsluis was namelijk van hun woning af niet door een rijtuig te bereiken, omdat de brug over de vestinggracht zoo smal was.

Piet was de trouwe knecht, die zelf aan de Vlotbrug woonde en iederen avond dat eind door alle weer en wind moest afleggen, ondanks zijn hooge jaren.

In Nieuwesluis had de familie Van Riet een neefje wonen, een wees, die bij een oude juffrouw in de kost was.

Dat stille tehuis, die oude juffrouw schenen den knaap geen goed te hebben gedaan. Want, ofschoon hij veel grooter was dan Jaap en ouder bovendien, veertien jaar, was hij niet flink, geen echte jongen. Toch hielden ze wel van hem, omdat hij zoo goed was, zoo door en door goed, en ook hadden ze wel een beetje medelijden met hem, want 't was toch een stil, saai leven, daar in Nieuwesluis bij die oude, saaie juffrouw. Op slot van zake kon hij het toch niet heelemaal helpen, dat hij zoo heel anders was dan zij!

Daarom hadden ze er zich aan gewend, met vader en moeders hulp dan, om bij alle mogelijke, prettige dingen aan hem te denken en om hem te vragen.

Als ze in den zomer een dag naar Oostvoorne gingen, was het: „Mapie, mag Free mee?"

Werd 's winters het ijs zoo goed, dat er ijsvacantie ge-

geven werd, dan was ook de eerste vraag, of Free mocht komen logeeren en met de slacht werd Free nimmer vergeten, temeer, daar de oude juffrouw voor zich en Free geen varken aankon op een winter en dus niet liet slachten.

Aan tafel spraken de kinderen van Riet weer over de pret.

„Free mag zeker wel tot Zondagavond blijven, hè Pa?" vroeg Jaap overredend.

„Dan moet hij den Zaterdag ook al verzuimen. Jonge, jonge, dat 's een hard gelag! dat 's zonde en jammer!" sprak Vader ernstig.

„Kom Pa, laat 'm maar," zei Tine vriendelijk vleiend. Maar opeens werd ze hatelijk en snibde: „Zooveel leert hij toch niet in drie uur, àls hij nog wat leert!"

Want Free was net zoo min knap als flink en Tine kon hem weleens minachtend aanzien, als ze bedacht, dat zij in de aller-allerhoogste klas zat, in een apart gemaakte hoogste, en hij, die een vol jaar ouder was, in de vijfde.

„Foei, Tine!" berispte vader. „Foei, nu zou je het bederven voor Free. Die leert genoeg op een Zaterdagmorgen, dat 't zonde zou zijn om hem te laten verzuimen. Want Free is een goede, ordelijke jongen, die altijd zijn best doet, en meisjes met heldere hoofden en een goed verstand, meisjes, die véél beter kunnen leeren dan Free, maar zoo nu en dan ereis niet willen, en hun ouden meester maar laten praten, moesten een voorbeeld aan Free nemen. Foei, Tine!"

„Steek in je zak!" zei Jaap halfluid voor zich heen. „Dat 's ook niet tegen mij!"

Tine zag voor zich met een hoogroode kleur van schaamte. Toen deed ze maar weer, of er niets gebeurd was en begon opnieuw:

„Toe vader, laat 'm nou maar blijven!"

En daarop werd ze inplaats van snibbig, guitig en zei met de oogen haar broers wenkende, dat ze zouden helpen: „Toe, dan hebben we weer zoo'n pleizier, dat hij niet vóór in de bedstee wil liggen, als het varken in stukken en brokken op de zoldertafel ligt! Dan moet Jaap heelemaal niet voorin willen liggen en desnoods ook zeggen, dat hij bang is en dat Free als de oudste en grootste voorop moet! O, 't is om te gieren! Hij denkt zeker, dat het varken weer heel zal worden!"

„Free mag blijven op voorwaarde, dat Jaap hem zonder plagen achter in de bedstee laat slapen!" sprak vader nu en het luid gelach, dat om Tine's woorden was uitgebarsten, bedaarde weer.

„Hè, dat 's jammer!" zei Jaap. „En Pa," vervolgde hij wijsneuzig, „vindt u niet, dat u nu Free een beetje helpt in zijn flauwe bangheid?"

„Hoor me zoo'n wijsneus eens aan! Dat zal ik jou nu maar eens niet vragen, of ik vind, dat ik Free in zijn bangheid help of niet! Ik weet alleen, dat ik, toen ik een kind was, zoovele griezelige verhalen heb gehoord, van begraven katten, die weer levend werden en doode menschen, die kwamen spoken, dat ik best begrijp, hoe een jongen bang gemaakt kan zijn."

„Hè Pa, vertel zoo'n verhaal eens," vroeg Willy gretig. Zus kroop al tegen moeder aan, doch vader sprak:

„Neen, zeker niet! Dan gingen jullie net eender als Free doen! En goed en verstandig is dat heelemaal niet! Ik zal Vrijdagavond nog wel eens met Free praten, maar Jaap moet hem toch maar achter in de bedstee laten slapen, want

zoo'n ingegroeide angst geneest maar niet door een gesprek!"

„Ik durf ook niet voorin!" sprak Jaap en de ondeugd straalde hem de oogen uit.

„Pasop, als 't waar is! Dan neem ik je op en leg je midden op de zoldertafel, midden tusschen de stukken van het varken."

„Pasop, als 't waar is," zei nu moeder. „Mijn mooie, blanke, pasgeslachte varken!"

„Ik zou eerst netjes de stukken op zij gelegd hebben, moeder!" zei vader nederig.

„En nu de brief, Tine!"

Moeder legde papier klaar. „Hier, een mooi velletje — nu jij voor den inkt en de pen zorgen."

„Hè, wat moet ik schrijven?" liep Tine zoo'n beetje te zaniken.

„O! een vers! een vers!" schreeuwde Jaap opeens zoo luid, dat vader achter zijn krant verschrok.

„Jee ja!" antwoordde Tine, opeens vol lust en moed. „Dan moeten jullie me allemaal helpen."

Ze ging achter het postpapier zitten. Jaap lag op zijn knieën naast haar. Willy hing over de tafel tegenover haar, zoodat ze iederen keer, als ze opkeek, zijn lekkere, frissche, roode gezichtje zag, dat ze elken keer weer zoenen moest. Zus kroop op een stoel aan haar anderen kant.

Daar begon ze:

> Beste Free, ik laat je weten —
> Dat ik zuurkool heb gegeten —

„Ajakkes, wat flauw!" veroordeelde Jaap. „Wat heeft dat nu met de uitnoodiging te maken!"

„Dat weet ik zelf ook niet," bekende Tine. „Maar: ik laat je weten, is zoo'n prachtig begin, en dan weet ik van de uitnoodiging niets, dat erop rijmt. En daarom stel ik het uitnoodigen nog maar een beetje uit en zet er zoo wat tusschen."

„Dat doet een echte dichter niet!"

„'t Mocht wat! Bovendien ben ik een dichteres. —"

„Aha — vooruit dan maar. Zuurkool goedgekeurd."

Tine schreef:

> En we wilden je nu vragen
> Of je voor drie schoone dagen
> Komen wou en zijn de gast;
> Maar wees ons dan niet tot last.

„Prachtig!" riep vader van achter de krant.

„Niet prachtig," vond Jaap. „Kijk nou eens, wat een gekken regel: Komen wou en zijn de gast."

„Alsjeblieft," sprak Tine beleedigd en schoof het papier naar hem toe, gaf hem het potlood in de hand. „Wil jij het dan maar van me overnemen?"

„Goed," sprak Jaap moedig en tuurde op 't papier.

„Komen wou en — en —" verzon hij.

„Blijven!" kreet Willy.

Jaap probeerde het eens met dien inval.

„Komen wou en blijven. — Ja, dan moet die last weg."

„Ga je gang," sprak Tine toegevend.

> Komen wou en blijven
> En niet met ons kijven. —

„Nou is de heele maat in de war!" klaagde Tine. „Maar ga je gang maar. Dat loopt toch spaak."

Jaaps moed nam hierdoor hand over hand toe, want tegen geringschatting kon hij niet.

Hij ging voort:

En niet met ons kijven
En het varken slachten.

„Dat 's gekkigheid!" sprak Tine streng. „Kersten slacht, jij niet!"

Jaap deed of hij het niet hoorde, want hij vond het heel makkelijk, die korte regeltjes te bewaren.

En het varken slachten
En mij niet verachten
Als ik achterin wil slapen
En jij aan den voorkant gapen.
Want het varken is in stukken,
En het mocht toch eens gelukken,
Dat het een heel varken werd.
O, wat was me dat een pret. —

Twee paar strenge oogen hadden Jaap al eenigen tijd aangekeken, die van Vader en die van Tine.

Jaap had maar gedaan of hij niets merkte, het vers liep zoo lekker. Tine moest vooral niet denken, dat zij alleen verzen kon maken.

„Pret en werd rijmt niet," zei Tine met een grafstem, maar een perkament vol aanklachten stond in haar oogen te lezen.

„Schaam je je niet, Jaap?" vroeg thans vader. „Nu heb ik je zóó verboden, Free te plagen en nu begin je al in dien brief."

Jaap zag met schrik op 't werk zijner handen.

„O, Pa!" riep hij: „daar wou ik heelemaal niet heen! Het

vers liep er heen! Hoe gek, net als je zwemt tegen den stroom, dan ga je ook zoo ongemerkt een kant op, waar je niet aan denkt!"

„En je kan bovendien niet aan den wal komen," sprak Tine met doodelijke minachting.

„Pret en werd! 't Werd een pret! Hè —"

„Daar! Alsjeblieft! Pakan!" zei Jaap diep gegriefd, schoof haar fel het papier toe, smeet het potlood neer en ging fluitend de kamer uit, inwendig eigenlijk blij, dat hij van dat malle vers af was.

Drie minuten later kwam hij door de andere deur doodbedaard naar binnen, ging weer naast Tine zitten, had een onbewolkt voorhoofd meegebracht en keek met aandacht naar haar werk. Door zijn fraai vers was een krats gehaald, die hij het gunde: een vers, dat met hèm op den loop was gegaan! Tine had den verloren draad en maat weer opgezocht.

Maar wees ons dan niet tot last —
Want we gaan het varken slachten
En dit was zoo de gedachte:
Wel, die goede, beste Free
Viert dat feest toch ook graag mee.

Dat zoetigheidje diende ze hem toe, omdat ze vond, dat ze aan tafel gemeen had gedacht en gepraat over hem.

Kom nu morgen, na het eten,
En wil dan toch niet vergeten
Om je meester mee te deelen
Dat je hier zoo lang blijft spelen
En je tante fluks te zeggen,
Dat je in logies blijft leggen.
Dag, mijn zoon, zij nu gegroet. —

Daar ze net weer 't hoofd had opgeheven en Willy op het blozende bekje gekust had, vond ze gauw haar rijmwoord en eindigde:

„Willy is een toetepoet."

„Het laatste is een beetje klesserig," critiseerde Jaap, doch zonder weerwraak.

„Ja," stemde ze volmondig toe. „Maar je moet al eens klessen in een gedicht, om uit te komen met je maat en je rijm, begrijp je?"

„Ja, ja!" sprak Jaap met een bedenkelijk gezicht.

Vader schudde achter zijn krant van het lachen.

Vrijdag, in den heel vroegen herfstmorgen, kwamen drie jongens uit het tuinhek van het huis onder de popels. Hun kragen omhoog, de handen in de zakken, de pet wat neergetrokken, liepen ze met flinken pas, dien de kleinste een beetje dribbelend bijhield, den grintweg op langs 't Kanaal, landwaarts in.

Jaap, Willy en Free.

Free was een stuk grooter dan Jaap, maar liep wat meer voorover, zoodat het verschil in grootte niet zoo heel opmerkelijk was.

Jaap ging in het midden en Willy sprong naast hem, soms ineens vooruit hollend, om weer wat te kunnen verliezen, zooals slimme honden weleens doen voor een tram.

Het was nog geheel donker. De lucht was helder.

Jaap keek omhoog naar de sterren, die flonkerden aan den zwarten hemelkoepel.

„Ik weet nooit, hoe ik het later maken moet, als ik maar

een klein stuk lucht te zien krijg!" zei hij nadenkend, greep Free bij zijn jekker, om de richting niet te verliezen en liep voort, het hoofd achterover.

„Nee!" deed Free.

„Jij houdt altijd die lucht!" ging Jaap verwijtend voort, want uit het flauwe „nee" van Free merkte hij wel, dat dezen de zaak lang niet zoo ter harte ging en hij gunde hem daarom het voorrecht niet, te blijven onder den wijden hemel, waar hij geboren en opgegroeid was.

„Ja!" kwam Free.

„'t Is weer net als altijd met die Free," dacht Jaap een beetje wrevelig. „Altijd ja of nee — en dan mag ik hem niet eens plagen met het varken."

Hij wendde zich daarom tot zijn broertje, aardig kameraadje, dat op bijna al zijn tochten altijd daàr was, zwijgend als hij niets zei en met gouden stemmetje babbelend en instemmend, als hij uit den hoek kwam.

„Jij moet het later ook zonder den sterrenhemel doen, hè Wil?"

De kleine jongen sprong lustig op en holde een eindje vooruit.

„O, ik ga nooit in een straat wonen, later!" zei hij beslist.

„Waar dan?"

„Op de Markt in Leiden of heelemaal ergens buiten Leiden, dat zal toch wel gaan! Daar staan toch ook wel huisjes!"

„Weet je wat, Willy" bedacht Jaap opeens. „Ik ga in zoo'n heel klein huisje buiten wonen, als ik student ben. Dan moet ik wel een heel eind loopen om naar de universiteit te komen, maar dat heb ik er voor over. En als ik er dan vijf jaar heb gewoond, dan kom jij en dan behelpen we

ons een beetje, voor twee jaar maar, want dan zal ik toch wel doctor zijn en dan blijf jij er in wonen."

„O, ik vind het ook niets erg om ver te loopen naar de unersiteit."

„U-ni-ver-si-teit, Wil!"

„U-n-er-si-teit. Nou zeg ik 't goed. Ja, ja! Nou zeg ik 't goed."

„Nee Wil, niet heelemaal."

„Ja, ja, nou zeg ik 't goed! Nou zeg ik 't goed!" jubelde Willy, alleen maar, òm iets te jubelen te hebben en hij danste weer voor de grooten uit.

„Als Willy vijf jaar na jou wil komen, op die — die school, dan mag hij wel nooit blijven zitten," sprak Free bedenkelijk.

Jaap dacht er over, dat hij aan Tine zou zeggen: „Eerst zeidie nies en toen zeidie ies en toen wastie weer dom."

Zóó praatte Free's juffrouw, die hij tante noemde, altijd.

Overluid sprak hij:

„Maar Willy blijft niet zitten."

„Hoe weet je dat? Ik ben ook wel eens blijven zitten. —"

„O — maar jij!" met grenzenlooze minachting kwam het van Jaaps lippen. Doch hij onthield zich van verdere minachtelijkheden en had al spijt, dat hij 't tot deze drie woorden had laten komen.

De goeie Free merkte 't niet eens.

„Op school gaan vind ik toch eigenlijk eng!" sprak hij zuchtend. „Ik zal blij zijn, als ik mijn ploma heb."

Jaap wilde 't uitschateren, maar hij bedwong zich geheel en vond, dat hij daardoor zijn drie minachtende woorden dubbel en dwars had verzoet.

Een klok in 't huis van boer Pronk kondigde net half zeven aan, toen ze het hek binnen kwamen.

De waakhond sloeg licht aan. Jaap en Willy kende hij, dat beetje blaffen gold Free.

„Goed vriend, mijn hondje!" zei Willy geruststellend en aaide den hond, die nog los liep, over den kop.

Free raakte een beetje in het achtertouw.

„Hij zal je niets doen!" riep Willy, die deze manoeuvre gezien had.

„Je kan nooit weten," sprak Free halfluid.

In het huis brandde slechts éen licht, links in de groote voorkamer. Het scheen door de reten der luiken, die nog gesloten waren.

De sterren waren verbleekt, de hemel lichter, de zon zou nu wel gauw komen.

„Wat zijn jullie verschrikkelijk vroeg!" riep een mannenstem van binnen. Boer Pronk had het aanslaan van den hond gehoord.

„We zijn zoo verlangend, boer Pronk, en zoo nieuwsgierig!" riep Jaap. „Mogen we binnen komen?"

„Wacht, ik zal je helpen." —

Zware stappen klonken, de boer schoof de grendels terug. „Kom derin! kom derin! En kom maar in de kamer meteen!"

Daar stonden ze in de kamer, keken rond, of er nog iemand was, vrouw Pronk bijvoorbeeld, die hun altijd zoo'n lekkere snee eigengebakken brood sneed.

Ja, vrouw Pronk stond al boterhammen te snijden aan een groote ronde tafel. Een berg boterhammen verhief zich reeds naast de broodplank; vrouw Pronk had heel wat

kinderen, die haar de ooren van 't hoofd aten, en er waren nog knechts en meiden bovendien.

Twee bordjes met gesmeerde boterhammen stonden al klaar voor de gasten; gauw zette ze een derde bordje neer, met net zoo'n lekkere snee erop.

„Tast maar toe, jongens!" zei ze gul. „De baas is zoo dadelijk klaar. Maar 't verken zou toch ook niet vóór zeven bij jullie zijn, hebben we afgesproken. — Jullie zijn zoo vroeg, net kinderen, die jarig zijn." —

„O! als 't varken geslacht wordt, is de heele school jarig!" lachte Jaap. „Wanneer slacht u zelf?"

„Half November, tegen dat de baas geen varkens meer hoeft te bezorgen. Ik zal jullie een boodschap laten weten — komen jullie dan vet prijzen?"

„Nou, als 't op een Woensdag of Zaterdag is, wat graag, maar voor een andermans varken mogen we niet vrij van school — en jenever met stroop mogen we toch niet drinken.—"

Ze hadden 't hier over een oud-plattelandsche gewoonte. Wanneer 's morgens in een huisgezin het varken was geslacht, kwamen 's middags de vrienden en kennissen feliciteeren met den goeden uitslag, bewonderden het schoone, blanke vleesch en werden getrakteerd op jenever met stroop.

„Voor de kinders heb ik nog wel wat anders," verklaarde vrouw Pronk. „Zeg dat maar tegen je moeder. Kijk, vader raakt klaar voor de zaak. —"

Pronk stond op en ging het vertrek uit. Haastig verorberden de jongens de laatste stukjes brood en vlogen hem achterna. In den stal was een heele bende kleine Pronkjes verzameld om afscheid te nemen van 't varken. Knorrend liep het in zijn afgeschoten hok rond; knorrend liepen er

nog een heeleboel varkens rond in den lagen stal, waar het allerverschrikkelijkst benauwd rook.

„Kijk jôh!" riep Tinus Pronk tegen Jaap.

„Dat daar, dat 's 't varken voor den burgemeester. Jullies is veel dikker!"

„Jonges ja!" sprak Jaap zegevierend. „En niet eventjes! Waar is 't varken voor oom Bram!"

„Den deuzen, Jaepie!" en hij wees een veel grooter varken aan, dat drie hokken verder zijn fortuin liep te zoeken.

„Dat 's nòg grooter dan 't onze! Pronk, dat's gemeen, dat je oom Bram het grootste heb gegeven." —

„Je oom was er eerder bij, knaepie," verklaarde Pronk.

„Had 't dan achteraf gezet, tot vader kwam!" pruttelde Jaap nog.

„Hoores knaepie, je mot me niet kwalijk nemen, maar een klant is een klant. Als meneer Louw hier komt, mag hij kiezen en als uwes vader, meneer van Riet komt, mag hij ook kiezen, en als hij dan dàt kiest, zeg ik: Pardon, meneer, zeg ik, dat 's van meneer u zwager, zeg ik. Die 't eerst komt, 't eerst maalt." —

Jaap luisterde al niet eens meer. Kees, de oudste jongen reed den wagen, een grooten bak op vier lage wielen, den bodem met stroo belegd, voor den varkensstal.

De boer knoopte zijn jekker dicht, zette zijn muts goed vast, en daar begon het:

„Allo! hortt! Zal je welereis? Allo! hort! vort! hort!"

Alles jaagde het varken den kant van den uitgang op. Natuurlijk wou het beest net den anderen kant op, dat is varkensmanier.

Maar dan pakten Kees en Piet van den boer of Jaap en

Willy hem onvervaard beet en beduidden hem met sterken dwang, dat hij andersom had te gaan.

Allo! Hurtt! Vort!

Daar stond het buiten. De achterzijde van den wagen was neergeslagen en toonde nu een soort kippentrapje.

Alla! Vort!

De boer moest er zelf aan te pas komen.

Boemeldeboemel! Daar hompelde en strompelde het varken eindelijk het hok op wielen binnen.

Toen ging de boer op den bok, de jongens voegden zich bij het varken op het stroo, Kees en Piet sloegen met een vervaarlijken klap het achterschot op, en dicht, en het opgesloten drietal heesch zich omhoog, zoodat ze zaten op den rand van den wagen, met de beenen naar binnen bungelend, een zeer onvaste zitplaats, ook al was de weg naar hun huis mooi glad.

Onder een luid afscheidsgeroep, zoowel aan het edele driespan als aan het varken, reed de wagen stapvoets het hek uit, stapvoets den grintweg op.

In het Oosten stond de zon als een roode bol, echt winterachtig al.

De wagen deed langer over den weg, dan de drie jongens daarnet noodig hadden gehad. Toch was 't pas even over zeven, toen boer Pronk stilhield voor het hek van 't huis onder de popels.

Bedrijvig gooiden de jongens hun beenen buiten boord, sprongen af en liepen met gewichtige gezichten achterom naar binnen, precies alsof zij dat nu eens knap gedaan hadden, het varken hier krijgen.

Kersten stond tegen het achterhuis geleund een pijpje te

rooken. In een kozijn lagen de verschrikkelijke werktuigen, waaronder het groote slachtersmes. — Achter in den grooten tuin bevond zich een keurig steenen loodsje. Dit werd gebruikt voor het ruwe keukenwerk: wasschen, potten schuren, schoenen poetsen — en op den glorierijken Novemberdag om te slachten.

„Vader! 't is ter!" kondigde Jaap zwaargewichtig aan bij zijn vader, die nog aan het ontbijt zat en natuurlijk den wagen had hooren stilhouden.

„Mapie! 't is ter!" berichtte Willy niet minder zwaarwichtig aan zijn moeder.

„Wat?" vroeg ze plagend. „Mijn misgeloopen morgenkusje? Breng je dàt mee, kleine bengel?"

Haastig kroop hij op haar schoot, stak haar kort en zakelijk de roode koude lipjes toe en gleed gauw weer naar beneden. Zoenen is maar tijdverlies, als het varken geslacht wordt. —

Pronk stond buiten met Kersten te praten.

Meneer van Riet vertoonde zich op den drempel.

Boven bad Tine gillend door het open raam, om nog even te wachten; zusje was nog niet aangekleed.

„Hou je toch stil, schreeuwster!" riep Jaap naar boven. „Spaar je keel, want je moet straks het varken mee op jagen." —

De mannen gingen vast ereis kijken naar de hoofdpersoon van het feest.

„Mooi varken! Prachtig varken!" prees Kersten.

„Ja, ja, ik ben goed geslaagd van 't jaar!" zei meneer van Riet handenwrijvend.

Daar kwamen Tine en Zus aanhollen, een muts op, een

doek om de schouders geknoopt. Het beschot werd neergeslagen. — En het gillende, weerstrevende varken werd door een algemeen geschreeuw, gehurrt, een gedouw en een gestomp door den tuin heen in het loodsje gebracht.

Toen stapten ze er allemaal bij, op den hoogen cementen vloer van 't loodsje, de deur ging dicht. —

Ja, ze stonden erbij, de kinderen, en keken met belangstelling.

Tegenwoordig wordt dat heel slecht en verderfelijk gevonden voor kinderen: 't maakt hen wreed en gevoelloos zegt men — Enfin, ik vind 't ook niet te verkiezen, om de kinderen daar nu met hun neus bij te zetten, maar 't was nu eenmaal zoo, en als ik goed vertellen wil van de kinderen aan het breede water, dan kan ik niet nalaten, ook van dezen gewichtigen, feestelijken dag te verhalen.

Men zegt, dat 't hen wreed en gevoelloos maakt. — Enfin, de kinderen van Riet hebben heel wat varkens zien slachten en 't zijn hartelijke, liefdevolle groote menschen geworden.

En als ze van 't slachtfeest vertellen, dan blijkt het, hoe ze erbij hebben gestaan, zooals je staat bij een mooie, groote, lekkere taart, die aangesneden en opengemaakt wordt. Bloeddorst voelden ze niet, en ook geen wreedheid; alleen maar plezier en nieuwsgierigheid.

Een kwartier later was 't gebeurd.

Op het groote fornuis stonden vier reuzenketels water te koken; het gedoode varken werd in een kuip gelegd en geheel overgoten met heet water: de haren moesten losbroeien.

Toen begonnen de slager en zijn knecht hun werk en

schrapten met ijzers de haren af. Ook de kinderen kregen een schrapijzer in handen en allen hurkten om het varken en werkten zich rood; Tine en Zus voorzichtig doend steeds, dat de vingertoppen niet brandden aan het heete water. Omdat Tine en Zus zoo zoetjes aan te werk gingen, letten de slager en zijn knecht niet op haar; doch temeer op de jongens, want deze gingen zóó met het schrapijzer te keer, dat ze best het mooie, blanke vleesch konden openhalen, en dat mocht zeer zeker niet!

Het schrappen duurde lang; de jongens gaven het op, nog voor 't tot op de helft gereed was en liepen nu terwijl den tuin maar eens in.

Om half elf kwam Kersten met zijn knecht binnen in de keuken van het huis, een kop koffie halen.

Met opnieuw kokend gemaakt water werd toen de karwei voortgezet.

Tegen half twaalf hing het varken keurig netjes, schoon en blank, op een ladder. Met ladder en al werd het naar huis gedragen en tegen den achtermuur te pronk gezet.

Toen trok de familie naar binnen om koffie te drinken en daarna moest Tine gauw meehelpen de mooie kamer in orde maken, glaasjes klaarzetten, de koekjestrommels vullen.

Oom Bram kwam 't eerste.

Luide „prees hij vet" aan de achterdeur.

„Jonge, jonge, mooi, hoor! keurig hoor! Wat blank vleesch! Om zóó in te happen! Ik verzoek mezelve eens bij jullie van den winter!"

„Oom Bram, 't uwe is veel mooier en grooter," zei Jaap spijtig.

„Ja, hé?" antwoordde oom Bram met trots. „Nou heb ik

Pronk toch eindelijk het mooiste eens afgekocht en jullie het mooiste afgesnoept. Zeg, vrindje, troost je maar; jou vader heeft een heele reeks van jaren achtereen het mooiste Pronksche varken gehad."

Daarna stapte hij naar binnen, waar zijn zuster, mevrouw van Riet, hem een lekker glas jenever met stroop inschonk, de steevaste traktatie bij het slachtfeest.

't Werd druk dien middag en iedereen had het over het varken. De kinderen speelden in den tuin, maar snelden iederen keer op de achterdeur toe, als een nieuwe bezoeker luidkeels zijn bewondering te kennen gaf.

„Wel gefeliciteerd, van Riet! Geluk ermee, mevrouw! Ook de kinders welgefeliciteerd!"

„We hebben 't zelf gehaald!" sprak Willy met trots.

„En geschrapt," voegde Jaap er aan toe.

Maar dat hadden ze eigenlijk niet hoeven te vertellen, want dat deden alle kinderen langs het Kanaal en in het fort.

's Avonds werd den kinderen de heele huiskamer gelaten om plezier in te maken. Moeder trok zich in de mooie kamer terug met enkele harer beste kennissen en kookte chocolademelk en had krentenbrood uit het fort laten komen.

Maar eerst moesten zij allen nog eens hun aandacht schenken aan slager Kersten. Die reed even na het eten vóor met een groot hakblok op zijn wagen. Ditmaal was de gewone keuken het tooneel zijner daden.

Met allen uit het huis zwijgend en ernstig rondom hem hakte hij het geheele varken in stukken, legde het worstvleesch apart op een groote schaal, sneed de hammen uit, zocht het pekelvleesch bijeen. De lever werd in de keuken gelaten; daar zou moeder hen morgen al op tracteeren; en de rest ging naar boven, op de netgedekte zoldertafel, rechts tegenover de deur van de kamer, waar Jaap en Free in de bedstee sliepen.

Die plaatsing van de zoldertafel beviel Free niets, niets!

Toen nam Kersten afscheid en de napret begon.

Natuurlijk zouden ze scheepje varen spelen. Kinderen aan een breed water zijn zoo gemeenzaam met schepen.

Ze hadden er een prachtig maniertje op.

Langs de wanden van de kamer werden de stoelen vlak naast elkaar geplaatst, met de leuningen naar het midden der kamer, en de zittingen dus tegen den muur. Al die aaneengeschoven zittingen moesten het scheepsdek verbeelden. Alleen had het schip wel een raren vorm; het maakte een hoek! Maar deze manier van opstellen had toch ook weer een allergrootst voordeel; de zittingen van de stoelen lagen los en konden dus weggenomen worden; en wat had je dan een heerlijk, bedriegelijk waar scheepsluik! Daar vergat je den onwaarschijnlijken vorm van 't geheel voor!

't Laadje van de tafel werd met een touwtje aan den laatsten stoel gebonden. Dat was de roeiboot. En nu kon het er op losgaan!

Het scheepsvolk liep kalm op en neer op dek, pijpjes rookend. Vriendelijk groetten ze elkaar bij het voorbij komen, doende, alsof ze op een zeer grooten afstand langs kwamen.

„Zullen we een kaartje leggen?" vroeg bootsman Jaap.

„Heel goed!" antwoordde stuurman Free.

„Dan maar naar de kajuit!" stelde de bootsman voor.

Hij deed het luik open en liet zich zakken. De stuurman

volgde zijn voorbeeld. Doch de luiken moesten open blijven, dat kwam zoo uit met de lengte van bootsman en stuurman.

„Laten we eens over oude tijden praten," noodigde de matroos eerste klasse, Willy, zijn kameraad Zus uit.

„Goed, maar in de kajuit. Het is hier te koud voor mijn oude borst — uche, uche, uche!"

Ze verdwenen ook in het benedenschip.

Doch nu konden de luiken gesloten worden.

Kapitein Tine liep nog slechts op en neer. Hij vond, dat een kapitein zijn post niet mag verlaten, noch om te kaarten, noch om over vervlogen tijden, verrichte heldendaden te praten.

Eigenlijk was dit geen spel meer voor den bootsman, den stuurman en den kapitein. Hopenlijk begrijpt men, dat ze het deden terwille van de kleintjes. Ach, ze offerden zich zoo op, die drie zielen! Men kon het hun aanzien, hoe dit alles hun verveelde en beneden hen stond, nietwaar?

Kapitein Tine liep dus ernstig uit te kijken naar weer en wind, voorzichtig stappende over de open luiken, waarin de bootsman en de stuurman verdwenen waren op hun hoofden na.

Bij de luiken, die het verblijf dekten van de twee stoere, oude zeerobben, de matrozen, hield hij stil en luisterde een beetje naar hun gesprek.

„Uche! uche! ja, mijn borst, die is oud en koud! Ach ja!"

„Hoe komt dat zoo, matroos Zus?"

„Ach, ik kwam heelemaal in dat kouwe, verre land, heet het niet de Pool? Juist — nou en daar verdwaalde ik in de sneeuw! Ach! en toen was ik heelemaal alleen, en toen vatte ik kou. —"

„En hoe ben je daar van daan gekomen?"

„Wel, daar was een lieve man en die zei: Kindje, ga je mee naar huis?"

„Kindje!" bracht Willy door verontwaardiging er met moeite uit.

„Ach neen — matroos Zus, zal ik je redden en thuis brengen? En dat deed hij!"

„Wel —" en Willy sloeg de handen ineen: „was jij dat? Kijk me eens goed aan, zie je wel, dat ik die man was?"

Zus tuurde, de hand boven de oogen.

„Nee maar! natuurlijk! Hoe is 't mogelijk, dat ik je niet dadelijk herkende! Nee maar, jij was het! Ik dank je wel! Hier heb je duizend — duizend gulden!"

En matroos Zus scheen matroos Willy wat in de handen te stoppen.

Kapitein Tine had reeds te lang geluisterd. Haastig richtte hij zich op. De horizon scheen bedenkelijk te worden, naar zijn somber wordend gelaat te oordeelen. Nog even wachtte hij kalm en alleen het dreigend gevaar af.

Maar toen klonk luid en schel zijn kreet:

„Storm in 't Noord-West-ten Noorden! Alle hens op dek! Wat duivel, waar zitten jullie! Gauw! reef de zeilen! Gauw!"

Vreeselijke ontroering! De bootsman en de stuurman vlogen aan 't dek als duiveltjes uit een doosje! De oude matrozen moesten in alle stilte, ongemerkt, een beetje ge holpen worden, maar toen ook klapten ze de luiken nog harder dicht dan de bootsman en de stuurman samen.

Daar vloog alles het want en de mast in.

Free rekte zich langs den muur haast tot den zolder. — Jaap bereikte het hoogste punt, den rand van de stoelleuning.

maar toen ook was 't gedaan met hem, want met een erbarmelijken kreet sloeg hij voorover in het water.

„Man over boord! Zet de booten uit! Hierheen aan bakboord! Man over boord!"

Matroos Zus sprong in de boot; de arme drenkeling had nog besef genoeg om het touw te grijpen en trok de boot handig naar zich toe, echter met zoo'n vaartje, dat matroos Zus in allen ernst achterover rolde en zijn krulkopje bonsde op den vloer.

Doch het lichte geschrei werd overstemd door een nog luider en wanhopiger: „Man over boord!"

De geheele bemanning sprong nu over boord, om al zwemmende den drenkeling te redden.

Die trok aan een heel kort eind, want hij werd zoo gesjouwd en gedouwd, dat hij buiten adem raakte en geen kracht meer had om te proesten en te hijgen, zooals hij eerst zoo prachtig natuurlijk had gedaan.

Kapitein Tine was geheel het commando over haar woelende, razende bemanning kwijt. Doch een grooter onheil nog zou de orde terug brengen.

Daar klonk de kreet: „Een walvisch! een walvisch!" En nu vloog alles met de kracht der wanhoop op uit het water, bereikte het veilige boord, en zat te huiveren en te griezelen achter de verschansing.

„Kinderen, wat maken jullie toch een leven!" sprak moeder, die binnentrad. „Kom, vóór staat de chocola klaar en 't krentenbrood. — Nu nog een beetje rustig zitten bij de visite, want anders slapen jullie van nacht niet. Mietje zal hier wel opruimen!"

Ja, daar viel niets tegen in te brengen. Bovendien waren ze dol op chocola en krentenbrood. Ze trokken dus af, in hun natuurlijken staat. Zus en Willy waren een half uur later verdwenen en toen er nog een half uur om was, moesten Jaap, Tine en Free goedennacht zeggen.

Boven sloop Free langs den muur van den zolder. Links lag het vleesch van het varken. Hij had machtig veel links te schikken en te plooien aan zijn haar. —

Jaap en Tine lachten stilletjes achter zijn rug. Free wou het varken niet eens zien en verschool zich telkens achter zijn arm of hand. De jongens haastten zich voorbeeldeloos met uitkleeden. Jaap om te plagen, heel eventjes maar, onmerkbaar bijna, Free uit angst. Angst scheen een sterker zweep dan plaagzucht, want Free was 't eerste bedklaar. Hij klom in de bedstee en kroop heelemaal tegen het beschot.

„Jòh, ben je mal, dat 's mijn plaats —" zei Jaap.

„Toe — laat mij nou maar achterin liggen," bad Free.

„Nou! alla dan maar!" stemde Jaap uiterst grootmoedig toe. Toen blies hij de lamp uit en stapte ook in bed. Maar heelemaal doodstil de zaak te laten afloopen, was toch waarlijk te veel gevergd en Free hoorde hem neuriën:

„Ik weet iets, dat is in stukken,
En nou mocht 't toch eens lukken —
Dat al die stukken een varken werd —"

„Hou toch alsjeblief op!" smeekte Free huiverend.

„Nou, omdat jij 't ben! Slaap ze zacht!"

HOOFDSTUK III.

Willy was den volgenden morgen op den gewonen tijd beneden in den tuin. Straks moest hij ontbijten, en dan naar school.

Opeens kreeg hij 't idee, om eens op zijn eigen te letten. En toen hij nu heel goed nadacht en zijn gevoel probeerde, merkte hij, dat hij eigenlijk niet heelemaal in orde was. Een beetje huiverig, en daarna weer een beetje erg warm.

Hè, als hij nu eens thuis zou mogen blijven!

Maar hoe gauw hij zichzelf om dat verlangen toegaf, nu vond hij het toch al te gauw en zuchtend ging hij naar binnen om te ontbijten.

Zus zat in den hoek van de kamer op haar klein stoeltje, voor haar klein tafeltje en woog kraaltjes. Straks pas zou ze eten, als de grooten weg waren. Want ze at nooit of moeder moest duchtig op haar letten.

Wat zat ze daar knus! Willy zuchtte alweer en vond, dat hij een beetje akeliger was dan daarnet. Maar nogal niet genoeg om zichzelve een verzoek om thuis te blijven te permitteeren.

Hij at maar een heel klein stukje brood.

„Kom Willy!" maande zijn moeder: „een beetje meer eten hoor! anders wordt je niet lekker op school!"

Willy vond het heel dapper, dat hij nóg niets zei of klaagde, en nog een stukje brood at. Maar het laatste liet hij liggen. Toen kleedde hij zich stilletjes aan en na een heel bedaard afscheidje, ging hij weg.

„Willy heeft 't niets naar zijn zin," sprak moeder glimlachend. „Ik ben benieuwd, of hij het tot twaalf uur uithoudt."

Willy had een vriendje, net een bengel als hij, zeven jaar oud. Beiden droegen tot hun groot verdriet en zelfverachting nog broekjes met een lijfje er aan genaaid.

Nu hadden ze samen gewed, wie het eerst van hen een groote jongensbroek zou krijgen en Willy had vast op de overwinning gerekend, want in moeders naaimand lagen een paar stukken goed, die te zamen best het voorwerp van de begeerte zijns harten uit konden maken.

En toen hij nu op dezen dag, waarop hij landerig en verdrietig was, het hek uitkwam — stond daar boven op de sluis zijn vriend, en had zijn buis hoog omhoog getrokken en zijn broek laag neergeduwd. En tusschen die twee kleedingstukken door scheen zijn witte hemd. — Een broek dus zónder lijfje.

Daar praalde hij op de sluis, de oogen strak gericht op het hekje, om den overwonneling af te wachten. —

Arme Willy! Zijn hartje deed zeer. Het troostte hem volstrekt niet, dat de nieuwe broek eigenlijk een heel oude was. Zoo wijd, dat Willy zelf er wel bij kon, de pofpijpen veel te lang. Piet had den broek van zijn grooten broer aangedaan.

„Jôh, wat zeggie dervan!" gilde Piet hem luidkeels tegemoet.

„Dat je het gewonnen heb," antwoordde Willy kwaad en smeet steentjes in het water.

Piet herstelde zijn toilet weer en kon zich geen beteren triomf wenschen dan Willy's gezicht van zeven dagen slecht weer.

Het was dus wel heel heerlijk zoo'n prachtigen broek te hebben, nu Willy zóó boos was, omdat hij hem niet had!

Daarom schikte hij zich in Willy's mokkend zwijgen en zwijgend traden ze de school binnen.

Willy's klas moest beginnen met schriftelijk rekenen. Dat vond Willy nu juist het aller-allerverschrikkelijkste!

Hij werd hoe langer hoe naarder, boog het hoofdje neer op de lei en voelde zijn hartje zwellen van verlangen naar huis, naar moeder, en naar Zus, die kraaltjes woog — op het nieuwe weegschaaltje!

En toen hij eindelijk opkeek, omdat de juffrouw hem aanmaande, aan het werk te gaan, zag hij heelemaal rood.

„Scheelt er wat aan, Willy?" vroeg ze.

„Ja!" zei hij, „ik ben ziek."

„Wil je naar huis?"

Hij deed zijn best, niet al te volmondig ja! te zeggen.

„Toe Marie, breng jij Willy eens naar huis en zeg, dat hij naar bed moet," sprak de juffrouw tot de kleine juffrouw, de kweekeling.

Naar bed! dat lag niet in Willy's plan. Doch hij sprak niet tegen, denkend: als ik maar eenmaal thuis ben, zullen we wel verder zien.

Daar stapte hij aan de hand van de kleine juffrouw het Baantje af, het nauwe straatje door — de sluis over.

O! hij rilde van plezier. Daar lag zijn heerlijk huis onder de popels, de zon scheen in den tuin. Zus stond peinzend voor de glazen, Free zat te lezen voor het zijraam. — O, hoe kon hij het ooit uithouden op school!

Tranen van blijdschap en verlangen kwamen in zijn heldere oogen. Marie, die door Jaap en Tine altijd nog veel te klein, zelfs voor kleine juffrouw gevonden werd en daarom opgeknapt was met den bijnaam van kweekelinge-tje-te-tje, kende den weg al. En Willy's ziekte kende ze ook al, net zoo goed als de juffrouw en moeder. Daar hielp niets aan, daar moest hij eenvoudig aan ontgroeien. Ze bracht hem door de achterdeur binnen en bleef met hem voor de keukendeur staan.

Mevrouw van Riet was bezig, worst te stoppen in de keuken. Ze zou het heel druk hebben den ganschen dag, want ook het pekelvleesch moest in de kuipen en onder den pekel.

Maar zoo druk had ze het niet, of ze kon eerst nog wel haar kleinen Willy genezen van zijn kwaal.

„Kom maar eens hier, manneke," zei ze.

„Dank je wel Marie, dat je hem gebracht heb!"

Ze ging op een keukenstoel zitten en nam hem heelemaal in haar armen. Hij zuchtte van genot en nestelde zich dichter, dichter nog aan haar borst.

Ach, hoe goed hier! Hoe warm, hoe veilig! Ach, wat kan je daar soms een allerverschrikkelijkste behoefte aan hebben!

„Mijn liefje, mijn schattejonkske," neuriede ze, zachtjes op en neer wiegend. „Mijn klein harteschatje, heb je het weer te kwaad? Moet ik je weer eens zoenen, dàar? dàar dan! Zoenen zonder ophouden, mijn kleine liefje, mijn groote schat! — Ziezoo, nu zijn we beter!" besloot ze ten laatste.

„En nu gaan we gauw een, twee, drie kraaltjes wegen met Zus en Maandag gaan we weer frisch naar school, nietwaar!"

Hij knikte moedig van ja, een andere jongen nu. Zij ging weer voort met haar werk en Willy rende bij Zus binnen.

„Zoo, ben je daar?" sprak Zus en keek hem onderzoekend aan. „Ik dacht alwel, dat je komen zou."

Hij kleurde een beetje. Zou zelfs kleine Zus aan hem gezien hebben, dat hij schoolziek heenging?

Ze hadden een dolgezellig uurtje, dat hem voorgoed in de herinnering bleef, omdat het een uurtje was van dien mallen dag, die voor altijd „Willy's ongeluksdag" werd gedoopt.

Om half elf zagen ze aan den overkant van 't Kanaal een begrafenis trekken.

„Ach Willy!" zei Zus opeens, sterk aangetrokken, zooals vele kleine kinderen, door alles wat op dood en doodgaan betrekking heeft: „Zou jij huilen, als vader en moeder dood waren?"

„Nou, of ik!" beloofde Willy.

„Wat moesten jullie dan wel doen voor de kost, als vader en moeder dood waren?" vroeg Free, die van zijn boek had opgekeken naar den lijkwagen.

Willy zag hulpeloos voor zich, maar Zus antwoordde, gansch niet uit het veld geslagen: „Dan zouden we eerst verschrikkelijk huilen en dan werden we Lilliputters. Maar dan moest ik eerst mijn haar in een klein toetje doen, boven op mijn hoofd en dan zou ik uit moeders kast een mooie rose japon nemen."

Ze had juist een paar Lilliputters gezien, die door een man voor geld vertoond waren.

Toen ging Zus weer rustig voort met kraaltjes wegen en in kleine doosjes opbergen.

Willy had er nu langzamerhand genoeg van.

Hij stond op en liep eens wat rond.

Voor de kachel bleef hij staan. Hij had al zoo lang een plan!

Het was een hooge kolom-kachel. De pijp was kort. Onder de pijp zou Willy net kunnen staan en tusschen den muur

en de kachel was ook nog wel ruimte. Willy had al zoo lang een weg willen gaan, dien hij zeker wist, dat niemand gaan zou: achter de kachel om.

En opeens wandelde hij langs den muur.

Hij moest op zijn kant onder de pijp doorschuiven. In zijn malle koppigheid, om nou eens eindelijk die langbegeerde wandeling te maken, dacht hij totaal niet na, rekende totaal niets uit, maar schoof ruggelings langs den muur, met zijn neus dus vooruit.

Arme, domme Willy! Hij gaf een luide schreeuw, maar had nog zooveel tegenwoordigheid van geest, dat hij niet op de plaats des onheils bleef staan, maar ijlings geheel uit het bereik van de kachel schoot.

Zijn heele neusrug was gebrand. Het velletje zat tegen de kachel!

„O Mapie! Mapie!" gilde Zus, omdat Willy gegild had.

Moeder kwam aanvliegen en vond haar kleine jongetje manhaftige pogingen doend om niet luidkeels te schreien.

„Wat heb je nou uitgevoerd?" vroeg moeder, toen ze het gebrande neusje bekeek.

„Ik wou daar ereis langs!" snikte Willy.

„Maar dwaze, dwaze jongen!" beknorde ze hem „Nu, daar ben je ook mooi te pas gekomen! Ga maar gauw mee!"

Ze nam hem bij zich in de keuken, waar ook haar huis-apotheek stond en bette het gewonde neusje met lijnolie.

Daar kwam Marie, de kweekeling, weer binnen.

„Compliment van de juffrouw en of Willy soms weer beter is?"

„Willy is veel erger," zei moeder glimlachend.

„Kijk nou zoo'n neus eens! Als hij op school was gebleven,

was dat niet gebeurd. Het is toch nergens zoo gezond als op school!"

Nu was er natuurlijk geen sprake van, dat Willy mee kon. Marie ging dus ongetroost terug. Moeder maakte een watje klaar, gedrenkt in lijnolie. Met een stuk zwachtel bond ze dit Willy op den neus, het strikje van achter in zijn haar. Toen zag hij er al fraai uit, maar 't zou nog fraaier worden.

's Middags waren Jaap, Tine en Free aan 't spelen in den tuin. Free moest Jaap pakken. Dit lukte echter niet, want Jaap was als water zoo vlug. Free nam daarop een stuk hout en wierp het naar Jaap toe.

Een luide gil weerklonk.

Willy was eventjes aan de deur komen staan om het spel te zien en had zich ondanks moeders verbod in den tuin gewaagd. Radeloos vloog Free op Willy af en nam hem in zijn armen.

„Ach Willy, Willietje, wat is er nu? Ach God, zijn neus bloedt!"

„Mapie! Mapie!" schreeuwde Zus weer en mevrouw Van Riet was er al.

Het stuk hout had Willy tegen den neus geraakt. Het bloed stroomde er uit en het arme neusje had een duchtigen douw gekregen, waarvan het zich nooit meer herstelde. Het is altijd een beetje scheef gebleven.

Door den schok was ook de zwachtel gezakt en had de brandwonde pijnlijk opengehaald en niemand vond Willy flauw, dat hij hard van pijn schreide.

„Willy, lievelingetje!" zei zijn moeder. „Nu zou ik maar naar bed gaan, want is me dat een ongeluksdag! Ik kan je toch niet aan mijn rok vastbinden?"

„Niet naar bed!" snikte Willy. „Alstublieft niet naar bed!"

Moeder zette hem op een stoel, hield zijn hoofd achterover en langzaam bedaarde de neusbloeding. Toen wiesch ze zijn gezichtje af, verstopte de arme neus achter een nog veel grooter stuk watten en zei:

„Ga nu even aan Free vertellen, dat hij het niet helpen kan, want kijk dien armen jongen daar nu eens bedroefd rondloopen. En kom dan in de keuken bij me, ongeluksvogeltje, dan heb ik een aardig werkje voor je. Pas op den drempel, dat je niet valt, ongeluksvogeltje!"

Willy deed zijn boodschap bij Free, die verlegen lachte, en kwam toen bij moeder in de keuken om haar te helpen. Als je namelijk het worstvleesch stopt in de beuling, zwelt deze telkens onder het vleesch op door de lucht, die erin was en niet ontsnappen kan. Wie op die lucht niet past, krijgt nooit een stevig-gestopte worst. Nu was 't Willy's taak, om telkens met een groote bakerspeld een prikje te geven in de beuling, wanneer hij die zag spannen door de lucht, die niet weg kon. Dan floot de lucht er zachtjes uit en het vleesch kon zakken.

De middag verliep gezellig en zonder ongelukken. Willy werd een beetje grootsch op zijn verbonden gezicht: dat stond interessant en krijgsmansachtig. Later was hij heelemaal niet trotsch op zijn scheeven neus!

's Avonds speelden de kinderen in de huiskamer ganzebord. Willy raakte op 58, de Dood. Dat was nu heelemaal niet erg, want je werd gauw genoeg weer afgelost en had pret in overvloed om de malle grimassen, waarmee je aflosser den Dood inging. Maar dezen keer duurde 't bijzonder lang, bijzonder! Willy begon zich al te vervelen, sprong van

zijn stoel, liep rond en ging de anderen een beetje plagen. Stuk voor stuk had hij ze al op den rug gekitteld. Nu naderde hij Free, doch deze was er op gewapend, en net, toen Willy zijn hand naar hem uitstak, vloog hij overeind, om hem aan 't schrikken te maken:

„Zal je wel ereis uitscheiden?"

Willy schrikte veel erger, dan Free gewild had, bonsde tegen den stoel aan, die Free met een vaartje achteruit schoof, tuimelde om — voor de derde maal klonk een luide gil, voor de derde maal schreeuwde Zus: „Mapie, o! Mapie!"

Willy was met het hoofd op de lijst van de kachelplaat terechtgekomen. Toen zijn moeder hem ophief, vielen dikke droppels bloed neer op haar schort. Hij had een gat in 't hoofd vlak bij zijn kruin.

„Dat 's nou driemaal," sprak moeder berustend. „Nu zijn we toch zeker wel klaar voor vandaag."

Willy schreide dof, versuft door den val en de pijn. Ze nam hem voor de derde maal mee naar de huisapotheek, waschte het gat goed met boorwater uit, legde er uitgeplozen linnen op en bond dit met een zwachtel vast, het knoopje onder de kin ditmaal.

Toen hij weer in de huiskamer kwam, proestten ze het allemaal uit. Free lag met het hoofd op de armen, ziek van angst en spijt — het gelach stelde hem wat gerust en hij hief het hoofd een weinig op.

„Kom Free," sprak zijn tante bemoedigend, „hij is nog niet dood, zooals je ziet. Wees alleen voortaan een beetje voorzichtiger en laat geen kleine jongens schrikken. Jij kan het niet heelemaal helpen; het ongeluk schijnt Willy vandaag

achtervolgd te hebben. Nu gauw naar bed, Willietje, je zult wel moe zijn, arm ongeluksvogeltje."

„Even nog gezellig zitten, Mapie!" vleide Willy met flauwe stem.

„Nu, eventjes dan maar!"

Willy gleed onder tafel en ging vlak tegen moeders knie aan zitten, bij haar warmwaterstoof. Dat was zijn grootste genot op de winteravonden. Zoo dol, heelemaal weggekropen onder tafel, omsloten door al de beenen van de aanzittenden, leunende tegen moeders knie!

Hij trok de knieën hoog op, legde het moede hoofd erop en sloeg de armen om zijn beenen heen, de handen gevouwen. Zoo bleef hij zitten soezen en genieten en vond troost voor zijn ongeluksdag.

En langzaam zakte hij tegen moeders knie in slaap.

HOOFDSTUK IV.

Nu ging de laatste week voor Kerstmis in.

Iederen avond keken de kinderen naar den thermometer buiten, of die niet dalen wou.

Maar pal bleef hij staan op twee, drie graden dooi. Het regende en hagelde vaak — bah, wat een winter, dachten ze. En wat een Kerstfeest zal dat worden zonder sneeuw, zonder ijs, bah!

Bertha zou de twee-en-twintigste al vrij krijgen. Ze schreef echter een brief naar huis, met het verzoek of ze tot 24

December mocht wegblijven, dan kon ze die twee dagen blijven bij een vriendinnetje, dat in Arnhem woonde.

Vader schreef terug, dat 't goed was, doch diezelfde post bracht haar een vreeselijken brief van Jaap, geschreven aan het bed van Tine, die met zware kou erop lag:

Sierlijke Zottin!

Wij, Tine en ik, hebben je brief met woede ontvangen. Is me dat wat moois, logeeren gaan bij een vriendin! Niets daarvan, dus je komt! Ook, daar Tine ziek is en vreeselijk naar je verlangt, hoewel ik den heelen dag bij haar ben.

In woede
Jaap.

P.S. Moeder wil je niet eens schrijven. Ik zeg, dat het van woede is, maar zij zegt, dat het om de volle kousenmand is. Wat mankeert je toch? Niet naar huis te vliegen!

Vrijdag, vroeg, je dus aanmelden bij

Jaap van Riet,
Kanaal,
Hellevoetsluis.

Met een verschrikkelijk bevende hand, bijna onleesbaar, had Tine hierbij geschreven:

Ik schrijf er niet eens wat boven, want er hoort „lieve" boven een brief en ik zou huichelen, als ik „lieve" zette.

Dat is dan met recht een giraffen-idee van je om pas Zondag thuis te komen. Let wel, hoe ik bibber van de ziekerigheid en dan laat je je zieke zus zoo maar omkomen. 't Is schandelijk! Dag worm zonder hart! theetafel zonder gevoel! Tot Vrijdag dus. Als je niet komt, onterf ik je. (Je moet weten, dat ik op mijn ziekbed mijn testament heb gemaakt.)

Zonder groeten,
Je Zuster.

Hierop schreef Bertha terug:

Lieve broer en zuster!

Goed, ik zal den 22sten komen. Maar dan heb ik geen tijd om mijn zaken af te doen; om namelijk hier in het beroemde, lekkere winkeltje van juffrouw van Gelder, die de fijnste families tot klant heeft, de heerlijke knappende noga, de goedgevulde mokka- en likeurbonbons en de hartversterkende ananas-chocolade te koopen en voor jullie mee te brengen.

Dat had ik lekker op mijn gemak kunnen uitzoeken, als ik die twee dagen bij Lijda Wilton was gebleven. Nu schiet er heel misschien nog een kruimeltje tijd over om een pietsjie voor de zieke Tine te koopen. De rest krijgt niets, die heeft niet anders gewild. Die krijgt *mij*, op 22 December.

Je zus Bertha.

En oogenblikkelijk ging er vanuit Hellevoetsluis een brief in zee:

Lieve, beste, engelachtige Bertje!

We hebben je miskend! Vergeving! Blijf, en doe wat je wilt! We geven je volle vrijheid! Maar ik moet je melden, dat ook ik ernstig ziek ben! Wat is er namelijk gebeurd! Ik trek een velletje van mijn vinger. Toen brand ik diezelfde vinger, zoo erg, dat de dokter hem moest verbinden. Hij verklaarde echter machteloos te staan tegenover mijn lijden en gelastte een belegging met likeurbonbons en gevulde chocola, gekocht bij juffrouw van Gelder in Arnhem.

Je diep ongelukkige Jaap.

En zoo bleef Bertha.

In den nacht van 19 op 20 December daalde de thermometer voor het eerst onder het vriespunt en de kinderen jubelden het uit, toe ze met vader mee de luiken gingen sluiten.

's Morgens, toen ze weer gingen kijken, stond hij nog lager.

„En van nacht heeft het bar hard gevroren, jongeheeren! bar hard!" sprak de melkboer al stampvoetende.

Het was aan alles te zien: op de slooten lag een aardig vlies, in de rustige bochten van het Kanaal zat ijs.

Volgende twee nachten, nog strenger vorst.

„Bertha zou wijs doen, met ineens naar huis te komen," zei Vader. „Anders kan ze niet meer."

„Kom, man," meende moeder, „tot overmorgen houdt de vaart het toch nog wel. Zóó gauw is het toch nog nooit gestremd geweest."

„Maar 't vriest drommels hard!"

„Niet drommels!" riep Jaap, die zijn schaatsen uit het vet haalde. „Heerlijk hard!"

In het Haringvliet kwamen ze aanzetten, de stukken drijfijs. Nog maar hier en daar een lange streep, doch de dag daarop was het breede water al vol drijfijs. Bakens en tonnen waren weggenomen, haven- en seinvuren gebluscht; de kinderen hadden al gereden op de vestinggracht; de Kerstvacantie was om het ijs vervroegd.

Nu stonden ze op het hoofd langs het Kanaal aan de zijde van hun huis en zagen uit over het breede water.

Ze waren heel stil, want wat ze zagen was zoo wondervol, zoo geheimzinnig mooi. Langzaam, langzaam trok het ijsveld, uit millioenen reinwitte vlakken en brokken bestaande, langs hen voorbij naar zee. Zacht knitterden de brokken ijs en dat was het eenige geluid, dat zich deed hooren. Nu en dan verhief het zich sterker, dat geknitter, als een grootere brok tegen de anderen stootte. — Soms gaf een grooter brok een doffe bons, als hij tegen het houten hoofd kwam.

In het Westen, even boven den kim schitterde bloedrood de zon. En die zond tot waar de kinderen stonden, een smalle baan ijs, bezaaid met duizenden vuurroode schitterende flinters, als van heel fijne scherven vuurrood kristal.

Toen verminderde de glans van al het rood; bloed alleen leek het nog maar aan de lucht, bloed op het ijs.

Maar de zon zonk geheel weg en de roode baan gleed weg, zoo onmerkbaar langzaam, dat de kinderen niet precies op het oogenblik af konden zeggen: Zie — *nu* is de laatste streep zon weg — de laatste flinten op het ijs verdwenen.

IJskoud woei, even maar, de wind aan.

„'t Wordt vannacht nog barrer dan de vorige nachten,

jongelui," sprak een oude sluisknecht achter hen. „Let eens op mijn zeggen: Morgen of anders overmorgen, is de vaart hierheen gestremd. Het Kanaal is morgen dicht, maar tot Nieuwesluis brengen de booten het misschien nog wel."

„Dat's een mooie grap!" sprak Tine, die weer heelemaal beter was, verschrikt. „Bertha moet morgen thuiskomen!"

„Der moeten er morgen een heele boel thuis komen," sprak de oude knecht. „Juffrouw Bertha zal dus niet alleen aan den vasten wal staan en verzinnen, hoe ze naar huis moet komen — enfin, de veren zal nog wel gaan. Maar nog twee dagen — en ik geef geen cent meer voor de vaart hierheen. —"

's Avonds zaten ze bij elkaar in de huiskamer en spraken bezorgd over Bertha.

„Zou ze het nog halen? Zou ze het nog halen?"

„Met de boot tot hier? Ik geloof het nooit," sprak vader. „Laten we ons echter niet ongerust maken; Bertha zal in geen geval alleen zijn, want er worden morgen hier nog wel zeven of acht luidjes gewacht — en Bertha is flink uitgevallen. —"

„Kon jij ze maar tegemoet reizen!" sprak moeder, niet gerustgesteld.

Doch dat kon niet meer. 's Morgens was de vorst heelemaal niet zóó streng geweest om een dergelijken omslachtigen maatregel te nemen en nu was er geen kijk op om nog van Hellevoet van daan te komen en het vaste land te bereiken. De laatste boot was al opgeheven, wegens de moeite, die de vaart eischte.

Afwachten en geduld oefenen, er zat niets anders op.

Zaterdagmorgen 24 December om 8 uur stond een jong meisje reisvaardig op het station in Arnhem.

Wie Tine van Riet kende, zou in dat grootere meisje onmiddellijk Bertha, de Bertha van de kostschool hebben herkend, al had hij haar aan de Noordpool of tusschen de Mongolen gevonden.

Ze zat er flink warm in en had den kraag van haar duffelschen jekker nog opgezet om in den nek beveiligd te zijn voor den leelijken, kouden tocht, die door den stationsboog woei.

Om half acht was ze uit het huis gegaan, waar ze logeerde en wilde niet weggebracht worden, omdat dan nog iemand anders in deze barre kou en dan nog al in de Kerstvacantie zoo vroeg op had moeten staan.

Het was al acht uur geslagen. De trein zou dadelijk komen. Drommels, als hij te laat was, zooals zoovele treinen uit het Oosten, liep ze de boot in Rotterdam mis. Onrustig stampend draaide ze om haar grooten handkoffer en haar valiesje op en neer.

Verbeeld je, als de boot niet meer voer!

Kom, die had nog altijd gevaren, als zij mee moest. En dan, 't vroor pas van den nacht van 19 op 20 December. Zoo gauw was nog nooit de vaart gestremd geweest. Maar — 't had me dan ook niet even gevroren!

Goddank; daar kwam de trein. Even te laat. — Ze zocht een coupé niet rooken en tilde er haar koffer in. Er waren wel dadelijk hulpvaardige handen, die zich uitstrekten om den koffer op te hijschen in het net.

Ze dankte met een vriendelijk lachje en nestelde zich in een hoekje. Maar eerst deed ze heel verstandig haar jekker uit. Anders had ze er buiten niet aan.

Daar zat ze, met haar vijftien jaren nog gekleed in een volledige matrozen jurk, de gekleurde band en het geborduurde wapen op een arm, de losse plooirok met de rozetten van lint opzij, de keurig gesteven branikraag over de schouders en haar blanke hals aardig uitkomend boven de wit en blauw gestreepte ondertrui. Ze had niets kunnen kiezen, dat haar, meid van Hollands Welvaren, beter zou staan, en niemand zou op haar dikke, wilde, blonde haren iets anders verlangd hebben dan de donkerblauwe baret.

De trein vloog voort en ze zag uit het raam over de berijpte velden. Telkens, wanneer hij weer een dorpje of stad naderde, begon het levendig te worden tusschen de landen, op de slooten langs den spoordijk.

Bertha rammelde met haar schaatsen van genot. O! wat zou ze rijden! Ze had in Arnhem al genoten, maar nergens was 't toch zooals thuis! O, 't Kanaal zou zeker ook dicht komen; alleen vandaag moest 't nog maar open blijven, dat zou wel beter en gemakkelijker voor haar zijn.

In Utrecht moest ze overstappen. Ze gaf even haar koffer en valies onder de hoede van een vriendelijk oud heer, die ook in de coupé had gezeten en op dezelfde plaats bleef staan, teneinde den trein af te wachten, waarmee hij verder moest. En ze vloog letterlijk de spoorbanen en de perrons over, naar de wachtkamer toe, om te zien, of er het kaartje al hing: „Wegens ijsgang is de stoombootdienst Rotterdam—Hellevoetsluis gestaakt.”

Nog niets!

Een weinig gerustgesteld ging ze terug en zag natuurlijk net vlak voor haar voeten den ketting verrijzen, die haar onverbiddellijk den doortocht weigerde.

Daar stond ze en hield de oogen strak gericht op het volgend perron, op haar koffer en valies en op den ouden heer. En goede Hemel, daar reed de trein uit Amersfoort, waar ze verder mee moest, ook al binnen! En nu werd haar 't gezicht op dit alles bovendien nog benomen door den trein, om wiens wille de ketting gevallen was.

Maar gelukkig, deze stopte niet, voor hij den onzaligen ketting geheel voorbij was. Rinkelend viel die neer, het publiek rende over de baan, Bertha rende mee en ze kwam nog gelukkig tijdig genoeg, om vóór het oude heertje in te stappen en hun gezamenlijke valiezen in ontvangst te nemen.

Daar ging het weer. Ze zat aan het raam en hoe dieper ze Holland in reed, des te angstiger werd ze. 't Leek net, of 't hier harder gevroren had dan ginds! Breede vaarten waren dicht, daar werd opgereden, daar stonden al tenten op. Hé foei, als ze nu toch eens over de veren moest! Dan was ze pas met donker thuis en wat een gesjouw!

Aan het Maasstation te Rotterdam stapte ze uit, nam een witkiel voor haar bagage en rende zelf de wachtkamer in.

Waarachtig, daar had je het gezanik!

Even bleef ze moedeloos staan. Hè, vader en moeder zouden zoo ongerust zijn! Die wisten nu natuurlijk ook al, dat de boot niet meer voer!

Doch dadelijk daarop nam ze de dingen maar, zooals ze waren. Ze was nog nooit over de veren geweest; dat kon best interessant zijn, kom, vooruit! Dan had ze dat ook eens meegemaakt!

Ze zocht op een dienstregeling naar een trein naar Maassluis. Het was nu tien uur. Even half elf vertrok er een trein van het station Delftsche poort. Daar dus heen! Ze

keerde terug tot haar witkiel en beval hem haar te volgen tot de paardentram, die van Feijenoord kwam en naar het bedoelde station reed. En te zamen gingen ze den afrit langs naar de kade.

O, wat was dat toch altijd een onvergelijkelijk gezicht, dien aanblik van de Maas, als je uit het Maasstation kwam! Het moest voor een vreemdeling zijn om heelemaal paf! te staan. En nu, nu de hemel zoo helder blauw was en je iederen balk, ieder bint kon onderscheiden van de beide reuzenbruggen, nu de Maas een groot schitterend ijsveld geleek, nu was alles nog weer veel mooier!

Ze gingen de kade langs, de Leeuwenbrug over en wachtten daar op de tram, die al gauw aan kwam sukkelen.

De kruier zette de bagage achterop; ze gaf hem zijn fooi en nam het kleine valiesje mee naar binnen. Want daarin zat het heerlijke, dat ze de kinderen thuis beloofd had!

Dol toch, naar huis te gaan! Dol, zoo'n Kerstmis-idee al!

Op straat liepen mannen en vrouwen met bossen hulst te koop. Dat was een aardig ideé, daar moest je nu in een stad voor zijn om zoo iets te zien en te kunnen koopen, op Helvoet deden ze daar niet aan! Maar Helvoet was toch bovenst best, hoor! en ze zou verschrikkelijk blij zijn, als ze er maar goed en wel zat.

Foei, hoe ver leek 't nog wel! En verbeeld je, verbeeld je, dat de dienst over de veren ook al eens gestaakt was! Ach kom, dat zou al te ongelukkig zijn. Dat was immers in geen jaren gebeurd! Nu maar, verbeeld je, dan moest ze ergens in Maassluis of Vlaardingen gaan logeeren, tot alles dicht lag en ze te voet of per schaats erover kon! En dan zou ze met de Kerstdagen niet thuis zijn? Neen, dat zou al te erg zijn.

De rammelende, sukkelende tram, duizend maal stoppend, bracht haar op slot van zake toch nog op tijd aan de Delftsche poort.

Alweer een kruier! Wat regenden de dubbeltjes toch je zak uit op reis! Enfin, Vader moest maar bijpassen, zij kon niet helpen, dat de boot niet meer voer.

Vijf minuten later zat ze in den lokaaltrein, die links op een zijspoor klaar stond, den trein naar Schiedam, Vlaardingen, Maassluis, Hoek van Holland. Ze keek aandachtig uit het raampje op het steenen perron neer, of er geen kennissen zouden komen, in wier gezelschap ze den langen tocht kon doen. In de coupé was het donker en ze had er slechts vluchtig in rondgezien.

Nu klonk opeens een stem uit den anderen hoek:

„Hè, Bertha van Riet, wat heb ik je gedaan, dat je me niet zien wil?"

Ze zag blij verrast op.

„Prachtig!" riep ze luidkeels en ze vloog op den jongen man af, die in den anderen hoek zat, tot groot plezier van twee oude heeren, middenin de coupé.

Maar hij was al opgestaan en kwam naast haar zitten.

„Ja, ja! het is een goed ding, oude kennissen weer te zien!" sprak hij in de handen wrijvend, gestreeld door haar verrukten uitroep.

„Vooral, als je over de veren moet, met een koffer" zei ze openhartig.

„Je bent nog altijd geen doetje geworden, Bertha," plaagde hij.

„Neen Fritsje, dat zal ik ook wel nooit," lachtte ze. „Maar waar kom jij ins Hemelsnaam vandaan?"

„Regelrecht uit Parijs. Je weet immers, dat ik in de buurt

van Saint-Cloud op een boomkweekerij in de leer ben. — Nu heb ik drie weken verlof, na in een vol jaar niet thuis geweest te zijn."

„Wat zie je er gezond uit, Frits!" zei ze bewonderend.

Er was reden voor haar bewondering. De oude kameraad, dien ze daar had opgeduikeld, Frits Steensma, een zoon van een boomkweeker uit den Briel, vier jaar ouder dan zij, had altijd een zeer slechte gezondheid gehad, die hem het leeren zoo goed als onmogelijk maakte. Doch het had tot verleden jaar geduurd, eer zijn vader zijn ideaal om dezen oudsten zoon een gestudeerd man te zien worden, opgaf. Hij nam den bleeken, uitgeteerden knaap van het gymnasium, stuurde hem naar een boomkweekerij bij Saint-Cloud, om dan tenminste een geleerd boomkweeker te worden, en daar, in het heerlijke leven, in de buitenlucht, bij arbeid, die niet boven zijn krachten ging, was hij opgeknapt en opgefleurd, dat het een lust was om te zien, dat het Bertha's bewondering ten volle rechtvaardigde.

„Ja, hè, dat kan zoo tamelijk schikken!" sprak hij en draaide met welbehagen aan het begin van een snorretje.

„O! o! wat zal je moeder in haar schik zijn!" sprak ze hartelijk en bewonderde nog eens het flinke, gebruinde gelaat, waarop de eerste blos lag, dien ze er ooit had opgezien.

Hij rees plotseling overeind en tikte hard tegen het raampje.

„Nog meer reisgenooten!" sprak hij blij, „dat wordt een goede boel!"

De coupédeur ging open en twee adelborsten kwamen naar binnen klimmen, Hellevoeters beiden, de capes om de schouders, de schaatsen rinkelend aan den arm.

Dat was me een weerzien!

„Frits, kerel, wat zie je er patent uit, patent! Ik gaf een gulden om het gezicht van je vader te zien, als je thuiskomt!"

„Zonder gulden kan je 't bezichtigen — ga mee naar huis —" stelde hij voor, en zijn blos verhoogde van blijdschap, nu iedereen hem zoo opgeknapt vond.

„Neen, neen! we zijn toch al zoo ellendig laat thuis! De Mama zal nogal niet ongerust zijn! Dag Bertha, hoe maak jij het? Excuseer, dat we 't eerst op Frits losvlogen, maar van jou zijn we zoo'n gezonden blos al onze levensdagen gewend geweest!"

„Dat zeg ik ook!" sprak Bertha opgeruimd, heelemaal niet gekrenkt om dezen vertraagden groet. „Dag Marius, dag Albert! Dat's me een ding over die veren! Ik ben blij, dat ik reisgezelschap tref!"

„Dat kan ik me levendig voorstellen," sprak Albert, de zoon van den schout-bij-nacht, commandant van de stelling Hellevoetsluis. „Je rekent zeker op ons om je koffer te dragen?"

„Dat doe ik!" zei ze oprecht. „En bid dan maar, dat er geen ander vrouwvolk in Maassluis staat, want dan kunnen jullie het hard te verantwoorden krijgen."

„Ander vrouwvolk zal er niet staan!" sprak Marius, de andere adelborst, zoon van den Hellevoetschen dokter. „Het andere vrouwvolk was voorzichtig genoeg om te maken, dat ze ruim vóór den tijd binnen waren, — Lily is al thuis en Jeanne en Toos — maar jij, rakkert, je vermeet je wel wat àl te veel! En tot straf zullen we je op Rozenburg laten staan, dan kan je zien, hoe je verder komt met je koffer!"

„Dan laat *ik* mijn koffer staan, er kome van wat wil!" sprak ze beslist. „En ik ga jullie achterna met mijn schaatsen en mijn valiesje, en in het veerhuis krijgen jullie er lekker

niets uit en het zou je anders aardig den tijd gekort hebben."

„Wat zit erin? Wat zit erin?" vroegen ze doodnieuwsgierig.

„Dat zal ik jullie pas toonen en laten proeven als ik òp mijn koffer voor het veerhuis zit —"

„Het veerhuis in Maassluis —"

„Neen, leelijkert, op Rozenburg, en als je nog eens hatelijk ben, dan pas aan het Brielsche veerhuis. —"

„Geef maar toe, Marius," ried Albert aan. „Bertha van Riet duldt geen insubordinatie!"

„Net zoo min als papa," maakte ze zijn zin af.

„Hoor toch zoo'n praatsal eens," riep Frits quasi geërgerd. „Je zult zien, dat er op het wachtschip een tweede roode vlaggetje met twee witte sterren geheschen wordt; want niet alleen is de bevelvoerende schout-bij-nacht binnen de gemeente, maar ook Bertha van Riet!"

Zoo plaagden ze haar en ze plaagde ferm terug.

De trein was allang aan het rijden. Om elf uur werd het station Maassluis bereikt en de jongelieden sprongen vlug uit, begeerig rondziend, of er nog meer kennissen waren. Tegen Kerstmis, dan is het zoo heerlijk, oude kennissen weer te zien!

Maar er was niemand; de rest kwam dus later op den dag.

Frits en Marius namen samen Bertha's koffer. Bertha ging met Albert vooruit en binnen vijf minuten waren ze aan het Maassluische veer.

„De stoompont vaart niet meer," sprak een oude schipper tot hen.

„Hè?" riep Bertha verschrikt.

Doch Marius zei, wijzend op het breede, breede ijsveld, dat al krakend en klirrend, al blinkend en schitterend zachtjes naar zee trok: „Wou je daar nog een stoompont door hebben? Maar je vergeet de schietschouw!"

„Alle menschen!" kreet Bertha verschrikt en angstig. „Moet ik daarmee mee?" Doch haar angst duurde slechts, zoolang ze sprak, want dadelijk daarop lachte ze en zei tevreden: „En zoo zal ik dus vandaag een bevaren matroos worden! Hab alles ja schon mitgemacht, vom Reiten und vom Fahren!"

„Hola, we moeten over!" riep Marius, de gelagkamer van het veerhuis binnentredend.

„Best, Jonker!" zei de veerman en kwam van de opkamer naar beneden. „Vierdubbel tarief, jonker!"

„Zeg, zie maar, dat je dàt krijgt!" sprak Marius. „Ben je nou heelemaal gek?"

„Waarachtig niet, jonker, waarachtig niet! Maar kijk u zelf eens aan! Ik moet vier man helpers meenemen; we zijn allemaal huisvaders, jonker, en we kunnen ons leven toch niet in de waagschaal zetten zonder flinke betaling! Vierdubbel tarief, Jonker, en een fooitje per man!"

„Nog meer?" vroeg Marius sarcastisch. Toen trad hij op zijn gezelschap toe en deelde de hooge eischen van den veerman mee. Ze ontstelden ervan. — Bertha keek naar het vlakke land, dat daar zoo ver, zoo onbereikbaar lag aan den overkant — maar er zat niets op dan inwilligen.

„Als de jonkers tot vanmiddag wachten willen, en er komen er dan nog meer, dan doe ik het misschien tegen driedubbel tarief."

Weer overlegden ze. Maar ze besloten, nu toch maar te gaan. 't Mocht al wachtend eens donker worden en dan was 't al een heel gevaarlijk pretje! Hun papa's zouden

dat uitstel uit zuinigheid ook niet goedkeuren. Vooruit dus maar!

Marius, de bemiddelaar, ging weer naar den veerman terug.

„Der zit niet anders op, dat weet jij ook wel, rakkert!” Aldus kleedde hij hun overgave in. De veerman trok zijn jekker aan, zette een dikke muts op en sprak:

„Nog een oogenblikje, jonkers!”

Hij liep een zijstraatje in en klopte tegen drie of vier groene huisdeurtjes. Na enkele seconden kwamen er vier hooggelaarsde, flink gejekkerde, bontgemutste helpers te voorschijn en liepen naar den oever.

De schietschouw was al bezichtigd door de jongelui. Alleen Frits had er al eens mee gevaren. Het was een flinke, groote, sterkgebouwde roeiboot. De boot rustte op twee breede ijzeren schenen, als slee-ijzers, die wat schuin naar buiten waren geplaatst. Vijf lange stokken met ijzeren punten lagen erin en werden door den veerman en zijn helpers ter hand genomen. Ook twee paar roeiriemen lagen klaar en een heel stel touwen met haken.

„Stap in! Stap in! noodigde de veerman.

Vlug sprongen de jongens erin, en reikten Bertha de hand. Ze zat spoedig en hield het kostbare valiesje op den schoot. De koffer werd door de helpers in de boot getild.

Toen sprongen de mannen op het ijs, dat hier vast scheen te liggen, want het dobberde niet onder hun zwaarte. Ze grepen de boot en begonnen hem als een slee over het ijs te schuiven.

Het was zwaar werk. Diep bogen ze hun krachtige lichamen, met de beide handen steunden ze op de boot. Vooruit ging het, recht vooruit!

Tenminste, dat leek zoo en de mannen deden er hun best

genoeg voor, maar toen Bertha, die met verrukte blikken gestaard had over het glinsterende, brokkelende ijs, even omkeek — kon ze een kreet van verrassing niet weerhouden. Ja, zij gingen recht vooruit, maar het dorp gleed met haast weg, stroomopwaarts als een coulisse, die door een onzichtbare hand wordt weggetrokken.

Het was ebbe — zóo sterk, als het dorp daar weggetrokken scheen te worden, zóo sterk dreven ze met het ijs af naar zee.

Nu naderden ze open water. De schotsen begonnen te deinen, mee te geven onder de voeten der veerlui en opeens — gleed een schipper onderuit, verdween tot meer dan halverlijve in het ijs.

Het scheen hem niet te deren, noch te verschrikken. Hij had zich aan de boot vastgehouden en zijn hoofd bevond zich nu even boven boord. Goedig knikte hij de jongelui toe, die een kreet van schrik geuit hadden.

Hij hief zich op zijn beide handen op, klom over boord en ging achterin zitten. Voor de overigen was nu ook het oogenblik gekomen, de deinende schotsen te verlaten. Ze sprongen in de boot, twee grepen er de riemen en ratelend sloegen deze door het ijs. Soms gebruikten ze hun stokken met ijzeren punten en bewogen de boot voort als een prikslee.

Maar de tegenstand van het ijs werd minder, minder — het open water was bereikt, de boot dreef.

Spoedig waren ze het open water over. Toen kregen ze weer de deinende schotsen, en weer het vaste ijs.

Een vol uur later stonden ze op den Rozenburgschen oever. Albert rekende even af, met een extra fooi voor den man, die het natte pak had opgedaan. En de schietschouw ging terug.

Dit maal namen Frits en Albert den koffer. Bertha ging naast Marius, en ze sloegen den vlakken, kalen weg, dwars door het vlakke, kale eiland in.

Het was een uur loopen en ze prezen de gelegenheid om warm te worden, want in de schietschouw waren ze leelijk verstijfd.

O, dat weer, dat heerlijke weer!

De zon scheen, de witgevroren weilanden schitterden als met diamanten bezaaid. — De weg was effen en goed om te loopen en ze gingen steeds vlugger; de kofferdragers zouden eens omwisselen, en Bertha hield niet op, of ze zou oòk mee mogen dragen. Zoo droegen Marius en zij met de tweede beurt.

Het was éen uur, toen ze bij het Rozenburgsche veerhuis aanlandden, dat zich bevond op den zoogenaamden Brielsche Veerheuvel. Alweer een ijsveld, alweer die wijdte, die ruimte, dat geschitter, dat geklir en gekraak!

„Overr!" riepen ze met forsche stem. De vrouw van den veerman trad naar buiten. „Mijn man is aan den overkant," zei ze. „Maar willen de juffrouw en de heeren niet efkes binnenkomen? Ik zal even de mand ophijschen!"

Daar ging de mand omhoog aan een lange paal, ten teeken voor hem, die zich aan de overzijde van het breede ijsveld bevond, dat er lieden overgehaald moesten worden.

Ze gingen de gelagkamer binnen en bedachten meteen, dat het tijd voor een boterham was. Frits, die hier het beste thuis was, bestelde boerenbrood en melk en ze aten op hun gemak, want van de schietschouw was nog niet veel te zien. Die wachtte nog een beetje, of er geen vrachtje viel over te zetten naar Rozenburg, dan was de terugvaart goed gemaakt.

Nu opende Bertha haar valiesje en deelde ruim mede van de fijne lekkernijen, die zich daarin bevonden.

„Jullie zijn toch maar beste jongens," zei ze welgemeend. „En als ik al dat gesjouw in mijn eentje had moeten doormaken, was ik ziek geworden van melancholie."

„Haha," lachten ze. „Dan is het jammer, dat je niet alleen ben gegaan, want dat wonder had de wereld toch eens moeten zien: een van Rietje ziek van melancholie!"

„Zeg liever, dat je failliet zou gegaan zijn!" sprak Marius praktisch. „Alleen had je natuurlijk net zooveel moeten betalen als nu met ons vieren. Ik ben benieuwd, hoe deze Brielsche veerman ons snijen zal!"

Er verliep alweer een uur. Frits ging onrustig op en neer voor het huis. Daar aan den overkant lag het oord, waar hij een jaar lang naar verlangd had! Daar stak lomp het dak van de Cathrijnekerk boven de andere daken uit, en nu links, een klein eindje links maar, daar moest het dak zijn, waaronder ze met zooveel liefde, met zooveel blijde hoop op hem wachtten!

Hoe heerlijk, hoe goddelijk om terug te komen en al die liefde te zullen vergelden en al die hoop vervullen! Wat zou moeder wel van hem zeggen! —

„Frits houdt het haast niet meer uit," fluisterde Bertha tegen Albert.

En net, toen ze het gezegd had, uitte Frits, die het scherpst getuurd had over het glinsterende, brokkelende, veld, een kreet van blijdschap.

Een zwarte stip maakte zich van den oever los, kwam naar voren. — De schietschouw had den Brielschen wal verlaten. De veerlui schoten er zoo hard mee op, dat men

daaraan alleen al wel kon merken, dat de schouw leeg was.

„Onze beurzen! onze beurzen!" kermde Albert, want natuurlijk zou de schipper de misgeloopen verdienste op hen verhalen.

Het was bij drieën, toen ze in de schouw stapten en afvoeren, of liever wegsleedden.

„Nu kunnen wij, Hellevoeters den omnibus ook niet meer halen!" klaagde Bertha. „Drie uur gaat de laatste. Dat kost ons een rijtuig! We maken onze Papa's bepaald arm vandaag! Zeg ereis, als we nu een rijtuig hebben, dan stap ik wel midden in het fort uit, bijvoorbeeld bij dokter, en laat mijn koffer daar staan. Die zal Piet weleens komen halen, want als ik me naar huis laat rijden, moet het rijtuig nog heelemaal de Vlotbrug om, en dan gaan we heusch bankroet!"

Vier uur, aan den Brielschen wal. — De zon was al onder. — Frits nam zoo haastig afscheid, dat hij weg was, eer ze er erg in hadden. Met hun drieën trokken ze den Briel in en zochten een rijtuig. Gelukkig hadden ze dat gauw en reden naar huis, dolblij, dat ze er waren, op het eiland tenminste.

„Laat het nu maar vriezen!" sprak Bertha in haar hoekje kruipend. „Voor mijn part kan ik vier Januari niet terug!"

„Je zal zien, dat het er van komt!" voorspelde Albert. „Dan kunnen wij ook niet, want ik geloof niet, dat onze Papa's zouden vergen, dat we te voet gaan — gevaarlijk blijft het toch altijd op dat breede water, dat zoo aan vloed en ebbe onderhevig is. —"

De familie Van Riet ging om zes uur aan tafel. Vader en moeder heel onrustig — Bertha was er nog niet! De kinderen

ook stil. Verbeeld je, dat Bertha er morgen eens niet zou zijn, morgen, op den eersten Kerstdag!

Daar werd zachtjes op de achterdeur geklopt.

„Dat zal een bedelaar zijn," sprak moeder. „Doe voorzichtig open, Jaap, je kan nooit weten. —"

Jaap ging open doen — bleef lang weg, en kwam met een hoogroode kleur terug. Met moeite, om niet te lachen, bracht hij eruit:

„Daar is een arm meisje, dat heelemaal koud en hongerig is en uit een verschrikkelijk ver land komt." —

Maar toen lachte hij proestend en ze begrepen allen en vlogen op:

„Bertha! Bertha!"

Ze kwam naar binnen hollen, zoo frisch en zoo blozend, zoo opgetogen en blij. —

Den tweeden Kerstdag trad de afzondering van Helvoet in. Doch ieder had zijn kindertjes binnen en 't Kerstfeest werd er nog gewaardeerder, nog intimer door.

Zoo nu en dan werd er nog een post bezorgd. Die werd per rijtuig van Rotterdam over de Maasbruggen naar Spijkenis gebracht.

Daar, waar de Oude Maas niet zeer breed is, langzaam stroomt en spoedig geheel vastzit werd de post over het ijs gevoerd en dan per wagen verder.

De zware, met rijp beladen telefoon- en telegraaflijnen braken af, toen er op Oudejaarsavond een licht windje opstak en de verbinding met de buitenwereld was dus maar zóó, zóó.

Goeree was geheel afgezonderd. Het Haringvliet liet natuurlijk geen overtocht toe.

HOOFDSTUK V.

Free kwam Oudejaarsdag logeeren. Hij werd met rijtuig van Nieuwesluis gebracht en was vreeselijk, verschrikkelijk netjes, echt op zijn Paaschbest.

„Hemeltje, laten we je eens bekijken!" riepen Tine en Bertha en ook de jongens met Zus schikten zich rondom hem.

„Gos, wat prachtig!" kreet Bertha plagend.

Free kreeg een kleur. Hij voelde wel, dat ze hem plaagde, maar dacht toch niet anders, of ze vonden hem heusch wel prachtig aangekleed, veel prachtiger dan Jaap, die eeuwig en altijd maar met zijn eenvoudige pakkie liep. Een nieuw, niet versteld, zonder vlekken, voor den Zondag en een oud, vol lappen, voor in de week. Altijd een blauw jasje op een roomkleurig flanel met een zwart of rood dasje. — Neen, daar was nu heelemaal niets aan, maar hij, hij zag er pas keurig uit! Hij was in een splinternieuw donkerblauw pak. Lange broek al. Een vest had hij aan van zware, schitterende pauwblauwe zijde, met vierkante moesjes erop van lichterblauw fluweel. Daarboven een das van moiré, het allerhardste paars-rose, wat je in Rotterdam krijgen kan. Een feit! Historisch! Daar was de oude juffrouw nog heelemaal voor naar Rotterdam gereisd!

Lichtbruine schoenen voltooiden dit toilet.

„Nou, is 't niet mooi?" vroeg hij dringend. „Toe, nu in ernst, vin je het mooi?"

„O! een veekooper kan er een puntje aan zuigen! O! een rijkgeworden slager zou er een kapitaal voor geven. O!"

„Hé, Bertha, wees nu eens ernstig?" vroeg hij.

Zij, wetende, hoezeer hij aan haar oordeel hechtte, werd

nu ernstig en sprak: „Neen, beste jongen! Het is vreeselijk, afschuwelijk leelijk! Maar jij kan het niet helpen; de oude juffrouw kiest het voor je uit. En die kan het niet helpen, die heeft al haar levensdagen op Nieuwesluis gezeten en dat's nooit bevorderlijk voor den goeden smaak."

„Maar ze ging dit toch in Rotterdam koopen!"

„Doet er niet toe! Ze ging met een Nieuwesluischen smaak. — Luister eens; dit alles kost een heeleboel geld, jou eigen geld, en dat 's toch zonde. Vraag nu, of moeder voortaan je pakken koopt, dan zie je er net zoo netjes uit als Jaap!"

„Maar die vind ik heelemaal niet netjes! Ik vind dit zelf mooi!"

„Wezenlijk? Waarachtig? Vin je dàt mooi, zoo'n blinkend, schitterend vest, die hardrose kleur op dat blauw, vin je dat mooi?"

„Ja, heusch!"

„Nou, dan moet je je gang maar gaan. Doch als de draaimolen met de kermis hier is, dan moet je eens op de knechts letten; die zijn net eender aangekleed, alleen hebben die nog ringetjes in de ooren. Wil ik er die bij jou ook inprikken?"

„Dankie wel —"

„Hoor eens." Ze wou nog één poging wagen. „Vader is je voogd. Je ziet er zóó gek uit, dat we haast niet met je rond kunnen voor de gewone nieuwjaarsbezoeken. Je ben tot spot van Hellevoet. En omdat vader je voogd is, zullen ze denken: Hoe kan nu de familie Van Riet dien jongen toch zóó laten loopen? Vraag nu zelf aan moeder, of ze voortaan je kleeren voor je wil koopen, want anders moet moeder het zelf aan de juffrouw gaan zeggen en dan is ze misschien nog beleedigd."

„Nee!" zei hij koppig. „Ik wil niet, dat je moeder mijn

kleeren koopt. Want dit is mooi en ik wil er niet net zoo leelijk uitzien als Jaap —"

„Hoepel dan op!" sprak ze verachtelijk en volgde haar broers en zusjes, die wijselijk maar weg waren geloopen, toen ze haar lange redevoering begon.

's Avonds nam meneer Van Riet zijn prachtkleedij pas in oogenschouw. En 't gevolg daarvan was een kalm geprek onder een kopje koffie, bij de oude juffrouw in Nieuwesluis. En zoo ongemerkt kwam de zaak in orde. Mevrouw Van Riet zorgde voortaan voor Free's kleeren en hij betreurde het zeer, dat hij nu geen vesten en dassen meer kreeg, die tezamen een schaterend krijgslied zongen vol vloekende klanken.

„Willy, Willy! Zal je nou toch wel ereis ophouden?" riep mevrouw Van Riet boos.

De Oudejaarsavond was ingegaan.

Bertha en Tine zaten met een handwerkje bij de tafel, waarop een schaal oliebollen stond, met een vaas strooisuiker er naast. Jaap en Free lazen, Zus kleurde plaatjes.

Maar Willy verkoos de eenzaamheid en liep in de gang het hoogste lied uit te zingen:

Luister toch nooit naar den duvel zijn raad,
Nee! nee! nee! nee!
Geef hem een trap als hij achter je staat!
Ja! ja! ja! ja!

De zanger verslikte zich aan zijn vers om dien boozen kreet uit de huiskamer.

„Willy, kom eens hier!" klonk het streng.

Hij kwam, niet wetend wat hij misdaan had.

„Willy!" en moeder nam hem aan haar schoot, „wat zing je nu toch voor een leelijk vers!"

„Het is heelemaal niet leelijk," verdedigde Willy. „Ik heb het van ouwen Jozef geleerd, aan boord."

„Waar aan boord?"

„Op de *Stefan*!"

De *Stefan* was een groot koopvaardijschip, dat niet weg kon door de vorst. Er lag een gansche vloot schepen gevangen in het Kanaal.

„Ken je nog meer van die nare dingen? Die mag je volstrekt niet zingen, hoor!"

„Op het oogenblik nog één," kondigde Willy aan. „Dat 's heelemaal geen naar ding, van een poes. Wil u het eens hooren?" en hij begon meteen:

Maar zeg, juffrouw!
Is die poes van jou?
Die daar op den schoorsteenmantel zit?
O neen! mijnheer!
Ik dank u zeer!
De mijne die is wit! wit! wit!
Maar zeg, juffrouw!
Is die poes van jou?
Die daar —

„Hou nu maar op!" riep moeder. „Waar is het slot?"

„Er is geen slot aan, Mapie!" zei hij. „Je moet altijd maar doorzingen!"

„Dat 's me een raar vers. Enfin, tweemaal mag je het wel zingen, maar niet het vers van den duivel, hoor!"

„Nee, Mapie!"

Hij ging nog even in de gang en zong tweemaal het vers

van de poes. Toen kwam hij binnen en kreeg een oliebol met strooisuiker.

Moeder hàd een heeleboel gebakken, vier groote, wit aarden schalen vol. Niet, dat zij zulke eters van kinderen had, maar morgen zou ze heel wat bezoek krijgen.

Toen Zus naar bed ging, mocht er een groote feestelijkheid gebeuren. Zus was een klein koudkleumpje en droeg bij winterdag altijd een warm, roodwollen gebreid broekje en een dito lijfje met lange mouwtjes. Dat alles sloot als een bus om haar aardig, mollig lijfje. Als moeder den kinderen nu eens een groot pleizier wilde doen, bracht ze Zus, vóór ze haar het wollen onderpakje uitdeed, even in de kamer terug. Dan mochten ze met haar dollen en sollen en Jaap had er een bepaald spelletje van gemaakt. Hij pakte haar onder de armpjes, rende met haar tweemaal de kamer rond, zingend op een dreun: „Rooie, rooie, rooie —" en dan tilde hij haar omhoog met den kreet: „Broeksmannetje! Broeksmannetje!"

Zoo werd Zusje gehanteerd, tot haar wangetjes even rood waren als haar broekje en lijfje.

Willy verdween een half uur later. Hij klom op ieder stel knieën en zei aan ieders oor: „Zalig uiteinde!"

Marten aan boord van de *Petersburg* had hem dàt nu weer geleerd. Toen stapte hij naar boven, de hand op den broekzak, die uitpuilde door het allervreeselijkst groote stuk scheepskaak, dat hij van Marten had gekregen en waarop hij in bed hoopte te knabbelen. Hij had er een oliebol om geweigerd en moeder kreeg daardoor in het vizier, dat hij er weer een dessertje op zijn eigen handje op na hield.

Bertha, Tine, Jaap en Free mochten met vader en moeder opblijven.

Buiten was het doodstil.

Om elf uur gingen de manlui er op uit, om alles in het Oude Jaar nog eens te zien.

Hè, het piepen van het hekje was haast zonde in deze Oudejaarsavondstilte!

Onwillekeurig zoo zacht ze konden, betraden ze den harden grintweg.

Helder, starhelder, klein, stond de maan aan de vrieslucht. In de maanlichte lucht omhoog ging een laan van masten; in dubbele rij lagen daar de schepen, groote donkere rompen. Doodstil overal aan boord.

Ginder op het Baantje, in de kleine kroegjes, daar zou het wel niet zoo stil zijn. Daar vierde de bemanning, voor zoover die verlof had kunnen krijgen, Oudejaar.

Ze liepen door, de sluis langs, het hoofd op.

Een reusachtig ijsveld, zilverblinkend in het maanlicht, strekte zich voor hun oogen uit. Zoo hel blonk het ijsveld, zoo klaar scheen de maan, dat de lichten van Goeree erom verbleekten en je ze slechts vond, als je ze met opzet zocht. En dan nog alleen maar de lichtjes uit de enkele boerenwoninkjes. Want met zóó helderen maneschijn brandden de petroleumlantaarns niet en de seinvuren waren gebluscht om het ijs.

Het was nu vloed, doch er was slechts weinig beweging in het ijsveld te bespeuren. Zoo zwaar was het al.

Lang stonden ze daar en keken uit.

Het was zoo mooi! zoo mooi! En zoo wijd! Het leek, of je niet meer tevreden kon zijn met de kleine kamer thuis

en het helle petroleumlicht, nu je hier gestaan had in die uitgestrektheid; de stille, kille lucht aan je wangen had gevoeld en je oogen zich verzadigd hadden aan den blanken, klaren maneschijn. Maar er kwam toch een oogenblik, dat vader rechtsomkeert maakte en naar huis ging. En toen bedachten de jongens iets, dat hen zelfs deed snellen naar het kleine huis.

Hoevelen waren er niet op de schepen, die zoo graag, zoo heel graag óók naar huis zouden gaan. Ze konden niet; het ijs sloeg het schip in een onverbreekbaren boei en nam daarmee het scheepsvolk óók gevangen.

In de huiskamer teruggekomen, gingen ze nog even zitten. Maar Tine keek op de klok, wier wijzer tot de twaalf genaderd was. En ze rezen allen op, om hand in hand te wachten tot de twaalf slagen komen zouden.

Nu haast — nu haast — neen, nog even —

Daar waren ze.

En toen de laatste slag was verklonken, kusten ze elkaar hartelijk en zeiden: „Gelukkig nieuwjaar!"

Vader formuleerde zijn wenschen natuurlijk. Dat kunnen vaders niet nalaten. Dat Jaap door zijn examen zou komen voor de Hoogere Burgerschool in Den Haag, dat Free zijn diploma zou krijgen, (Jaap lachte eens ondeugend tegen Tine) en dat Tine haar meester geen verdriet zou doen in het nieuwe jaar.

„Tot Augustus toch maar, hè Pa?" zei ze, opeens de koe bij de horens vattend.

„Welneen, als meester je houden wil, dan tot Augustus over een jaar zelfs —"

„Hè — ik had zoo gemeend hier in huis nu eens gauw de Eersteling der Vrijheid te zijn —"

„Niets dervan, hoor!" Vader lachte om zijn slagvaardig dochtertje en Free keek haar weer met zijn gewone bewondering aan. Hoe kreeg ze 't nou toch zoo gauw in haar hoofd om zichzelve te noemen met den beroemden bijnaam van den Briel?

Bertha had schik in haar eentje.

„Er zal mij iets overkomen, wat jullie nog nooit overkomen is!"

„Wat dan? toe, wat dan?"

Ze drongen op haar aan.

„Ik krijg een heel stuk langer Kerstvacantie. Mapie, wil u me nog een beetje houden?"

„Wat graag!" zei moeder hartelijk.

„Meisje, verheug je niet te vroeg," waarschuwde vader. „Als morgen de wind omslaat en 't gaat dooien, kun je den vierden over de veren."

„Maar gisteren is de maan gaan vallen en 't is blijven vriezen — o vadertje, nu blijft het vriezen tot nieuwe maan — dat zult u zien. — En als 't dan die verandering weer goed doorstaat, dan houden we alweer vorst. —"

„Je denkt heelemaal niet aan den last, dien de vorst veroorzaakt," sprak vader licht verwijtend.

„Denk eens aan, wij weten hier nog ièts van de buitenwereld — maar zij daar op Goeree, zijn totaal afgezonderd. Goeree kan in alle stilte vergaan, en we kunnen niet te hulp komen. —"

„Hè, gezellig, zoo op je eentje!" verkneuterde Bertha zich.

Toen gingen ze in de huisdeur nog even naar het schieten luisteren.

Op de schepen was het stil gebleven. Maar vanuit het fort klonken geweerschoten en plotseling verhieven zich twee vuurpijlen in de maanlichte lucht en zagen hun weg van vuur verbleeken in den maneschijn.

Jaap blies op zijn vuisten de taptoe met lange lokkende halen eerst, en toen met korte, dringende klankjes, precies zooals 't hoort:

Naarr — bed! — Naarr-bed! — Naar bed! Naar bed! Naar bed! —

En ze gingen.

Acht uur in den kersverschen spikspinternieuwen Nieuwjaarsmorgen.

Als Nieuwjaar op een vriesdag valt, zoo'n fellen, helderen, klaren vriesdag, is het dan niet net, of alles anders is, nieuw, nagelnieuw, alsof alles voor den eersten keer daar is?

De kinderen keken uit het raam en het Haringvliet lag daar en het was nieuw in zijn groote uitgestrektheid. Nieuw was het blinken van zijn ijsveld, nieuw het zachtjes trekken van de schotsen, het klirren en knitteren en bonzen.

Nieuw was Goeree, met zijn kleine huisjes en verre boomen, nieuw het Kanaal met zijn ingevroren, stille vloot.

En nieuw was het ook weer, om van de huiskamer naar de voorkamer te stappen en daar die gansche schare verlegen arbeiderskinderen te zien. Kinderen van arbeiders en sluisknechten, die den patroon van hun vaders gelukkig nieuwjaar kwamen wenschen; de meisjes in stijve, glanzende, witte schorten, de jongens met een schoonen blauwen kiel over hun dik ondergoed. Allemaal flink en blozend, met verschoten haren, en wangen, haast barstend van gezondheid. Ze stonden allemaal verlegen op, telkens als er weer een lid van het gezin van Riet binnen kwam, hielden de linkerhand, waarin ze den oliebol hadden, ver van 't lijf en staken bedeesd de rechterhand uit met altijd 't zelfde wenschje op de lippen: „Veel heil en zegen, meneer, mevrouw, jongeheer!"

Maar een klein sinjeurtje, vier jaar oud, was minder bedeesd. Hij had al lang met de hoogste bewondering naar mevrouw van Riet's nieuw ameublement van donker notenhout gezien en nu barstte opeens in de verlegen stilte zijn schelle, begeerige stem los: „Benne die stoelen pas geteerd?"

Tegen negen uur was deze receptie afgeloopen. Toen riep meneer van Riet zijn vrouw en de kinderen om zich heen. Hij had een brief gekregen, die hij hun wilde voorlezen.

Het was een brief van een ouden knecht van hem, die twee jaar geleden uit zijn dienst was gegaan door stokouderdom en nu bij de Hoornsche Hoofden in een heel klein huisje woonde met een ongetrouwde dochter. Hendrik heette de oude knecht, en de kinderen waren allemaal dol op hem. Ze gingen hem vaak opzoeken. Hij had ze allemaal op den arm gedragen, met ze gespeeld, dompelaars voor ze geplukt, wagentjes uit peen voor ze gesneden, hun schaatsen gerepareerd en hun roeibooten onderhouden.

Ook had hij Jaap eens een flink pak slaag gegeven en dat was een feit, dat hij nog vaak ophaalde en dat iedereen altijd even aardig van hem vond, al klinkt het heel vreemd.

't Zat zoo: Meneer van Riet had gemerkt, dat de jongens uit het fort en die langs het Kanaal, de Kanaalbonken, de spreeuwen niet met rust lieten, die nestelden in de boomen

en op het dak van zijn kantoor, 't welk vlak naast de sluis was gebouwd. Nu had hij ouden Hendrik opgedragen, den eersten den besten, die de nesten genaken zou, ongenadig af te rammelen. De eerste de beste was juist Jaap. Hij zat op het dak en telde de spreeuweneitjes, die hij al in de handen had. Toen oude Hendrik met een ongekend dreigend gezicht en een stok naderde, wilde hij van 't dak af. Doch hij begon te laat zijn terugtocht. Hij hing nog met de handen aan de dakgoot, toen oude Hendrik al bij hem was. Omdat het kantoor slechts een verdieping hoog was, kon Hendrik makkelijk bij zijn broek en daar kwamen klappen op neer, zooals Jaap nog nooit gevoeld had.

Meneer van Riet begon de voorlezing:

Mijnheer! Voor de tweede maal heb ik gezien, wat u mij voor mijn Nieuwjaar gegeven hebt. Wat moet ik wel denken en hoedanig moet ik u danken!

Terwijl ik zoo zit en denk, zeg ik bij mij zelf:

Neen, waarlijk neen! Mijnheer van Riet
Vergeet zijn ouwen Hendrik niet!
En wie had mij dat ooit voorspeld,
Tot tweemaal toe, zoo'n hand met geld?

Ik meen, dat 'k wel de eerste ben,
Alzoo, dat ik het hoog erken.
En daarom mag in dezen stond,
De mare gaan van mond tot mond.

Ja, Gode, die heeft eens gezegd:
Doe wel, ook aan mijn minsten knecht —
Dat hebt gij dan ook mij gedaan,
Daarom, dat 't u ook wel zal gaan.

Ik ben daarvan dan ook bewust
Gij daarom leeft dan ook gerust,
En ik hoop dan ook, dat Gode geef,
Dat gij mij jaren overleef.

Uw dankbare, oude knecht
Hendrik Weert.

Ach, wat vonden ze dàt aardig!

Moeder had er zelfs tranen in de oogen van. Tine was in diep gepeins verzonden. Hoe raar, dat vers zat vol fouten en was zoo mank als een paard met drie hoefijzers — en toch vond iedereen het mooi, en toch vond ze 't zelf ook mooi, en wou wel voor een lief ding, dat zij 't gemaakt had!

Zou 't misschien komen, omdat die ouwe ziel zoo innig meende, wat hij schreef?

Toen gingen Bertha, Tine, Jaap en Free met der vieren hun nieuwjaarsbezoeken afleggen.

Free met het mooie vest aan en de mooie das. Jaap in zijn steevaste pakje en de meisjes beiden in matrozenjurken.

„Jôh, hoeveel sigaretten zouden we vandaag wel krijgen? Verleden jaar vijf ieder, maar nou zijn we weer zooveel grooter en jij heb een lange broek, nou zullen ze ons veel eerder presenteeren, dat zal je zien!"

Ze mochten natuurlijk nog niet rooken. Alleen de sigaretten van den nieuwjaarsdag wilde vader hun niet afnemen. En daar zouden ze zich niet ziek aan rooken! Want ze waren er zóó zuinig op, bewaarden ze voor zulke hooge, plechtige, feestelijke gelegenheden, dat ze er het heele jaar mee toekwamen.

't Eerst gingen ze naar de kennissen van hun vader en moeder,

die vlak aan den overkant woonden, in zes huisjes op een rij.

Ze begonnen bij het eerste huis en gingen zoo op het rijtje verder. Op de sluis kwamen ze de kinderen uit twee der huizen tegen, die in het huis onder de popels geluk gingen wenschen. Luidruchtig schreeuwden ze veel heil en zegen! tegen elkaar, maar hielden zich niet op, want ze hadden allen zooveel te doen en wilden toch ook nog graag een beetje schaatsenrijden op de vestinggracht. Free had beloofd op caramels te trakteeren!

In het eerste huis woonden twee oude menschen met een groote dochter.

Bertha sprak 't eerst de gelukwensch uit; dan volgde Tine en daarop Jaap. Eigenlijk had Free eerst moeten wenschen, als de oudste, maar hij verschool zich altijd achter de uitvlucht, dat hij de menschen zoo niet kende; en achter Jaap.

Als allen dan gelukgewenscht hadden, bracht hij er bedeesd en bescheiden uit:

„Ik assublief ook.”

Wees nu maar eens een van Rietje, met open oogen voor al wat gek is — en lach dan eens niet! De kinderen moesten er altijd om proesten als alle nieuwjaarsvisites af waren geloopen en ze een oogenblikje vinden konden, dat Free hen niet hoorde of zag.

Gisterenavond echter, had Bertha voorspeld in een donker hoekje op zolder, waar Free hen toch niet dorst te volgen, dat het nu wel uit zou zijn met Free's „ik assublief ook!” Hoe kan je nou teren op een ander zijn gelukwensch, als je zelf een lange broek, een zijfluweelen vest en een prachtfraise das aan hebt? Dan blijven die woorden toch in je keel achter je das zitten!

Doch nu, tredende voor den ouden vader, moeder en dochter uit het eerste huis, waren de kinderen er opeens niet meer gerust op.

Fluks uitten ze hun wensch, traden terug en luisterden naar Free.

Daar deed hij een stap naar voren — hun harten bonsden — en daar had je 't:

„Ik assublief ook.”

Goede Hemel! wat kreeg Bertha 't benauwd. Ze klemde de lippen opeen, doch iets als een snik kwam nog door haar neusje. Dat maakte Tine's positie alweer moeilijker: die werd blauwrood; rukte zich den jekker los en zei heesch: „Zoo warm hier!”

Het eindigde in een hikje.

Jaap hield zich nog 't beste.

Mevrouw presenteerde de meisjes oliebollen en appelbeignets. Ze namen een beignet, want de ondervinding had hun geleerd, dat je het bij appelbeignets veel langer uithield, en ze moesten nog veel in ontvangst nemen. Meneer bood een sigaret. — Dit had hij verleden jaar niet gedaan, dat kwam dus kennelijk van Free's lange broek.

Het illustere oogenblik brak aan, dat een lucifer opvlamde voor de blijde oogen der jongens, en dat hij telkens weer opvlamde, omdat ze hun sigaret aantrokken.

Heel spoedig kwam nu het afscheidsmoment.

Ze zeiden goedendag; meneer liet hen uit; ze wandelden langzaam het tuintje door, het hek uit. Gedurende den zeer korten afstand tot het volgende hekje doofden de jongens hun sigaret, bergden die in een binnenzakje en traden het hekje in.

Weer moesten Bertha en Tine het benauwd krijgen, maar niet zóó erg als de vorige keer, want terwijl de jongens hun sigaret doofden, hadden zij eventjes kunnen proesten en mekaar aanstooten.

Zoo werd de pelgrimstocht voortgezet en in ieder huis werd opnieuw een sigaret gepresenteerd. Het kwam allemaal door Free's lange broek!

Toen gingen ze het fort in.

Op 't Baantje, aan een hoekhuis, was een schuine muurstut gebouwd, dat de rijtuigen bij het hoekomslaan niet vlak langs het huis zouden rijden. Hier vloog Jaap tegenop en was een vreemde verschijning in de hoekkamer, onder wier raam het stut was aangebracht.

„Je doet die oude vrouw zoo schrikken!" riep Bertha verwijtend.

Jaap kwam alweer naar beneden rennen en sprak, schijnbaar zonder op Bertha's woorden te letten: „Hier moet ik even zijn."

Hij naar binnen. Ze bleven verwonderd wachten. Die oude vrouw behoorde niet tot hun kennissen, al wisten ze natuurlijk wel alles van haar af. Wat ging Jaap daar nou doen?

Jaap trad in het voorhuis en klopte aan de deur van de hoekkamer.

„Binnen!" werd er geroepen.

Jaap ging naar binnen.

De kamer was heel oud gemeubeld, en dolgezellig. Op de kasten prijkten glazen van zilverglas, met oude verschoten bloemen erin. Ook stonden er heel wat stolpen met rariteiten er onder, bloemen van vischgraten, bloemen van

vogelveeren, meesterstukjes van rijst, kerkjes, tempeltjes, zoo bros-wit, dat Jaap niet graag de stolp zou verzet hebben.

De meesteres van al die rariteiten, die Jaap dol graag eens op zijn gemak zou willen bekijken, zat bij het raam met de muurstut. Het was een zeer oude vrouw, ouderwetsch gekleed in zwaar zwart tibet, een gesteven kornet op. Ze was weduwe en had veel kinderen, veel groote zoons, die over de heele wereld verspreid waren en voor haar uit alle oorden die rariteiten meebrachten. Het kleine tafeltje, waaraan ze zat, was Japansch, en het kopje waaruit ze dronk, Chineesch; de vacht onder haar voeten Zuid-Amerikaansch en haar grappig, ruw werkmandje was gevlochten door inboorlingen van Nieuw-Guinea. Ze zag verwonderd en toch ook een beetje boos naar den blozenden knaap op, die daar zoo bedeesd naar binnen kwam.

Was dat niet de rakker, die altijd haar muurstut opschoof en als een reuzenkikker voor 't raam sprong, alsof hij er op een goeden dag nog eens dòòr zou komen? Die rakker van den havenmeester?

„Dag juffrouw!" begon Jaap met vriendelijke stem: „Ik kwam u veel heil en zegen wenschen in het Nieuwe Jaar. En u vergeving vragen, want ik geloof, dat ik u weleens aan het schrikken maak."

„Dat dòe je zeker!" sprak de oude vrouw. Maar toen lachte ze. Dat was aardig van dien jongen, om nu bij haar te komen en 't goed te willen maken! En vriendelijk zei ze:

„Maar misschien zal je het nu niet weer doen, want ik schrik er telkens erg van."

„Schrikt u zóó erg?" Jaap keek bedenkelijk. „Ik wil zeker mijn best doen om het niet weer te doen, maar

u moet me vergeven, als ik nog welereis een keertje bij ongeluk erop zal vliegen; want het is zoo prettig, ziet u; ik ben het zoo gewend; 't zit al in mijn beenen. Maar ik zal mijn best doen. Dag, juffrouw!"

„Dag beste jongen!" zei ze hartelijk.

Net zulke lekkere, ondeugende, nooit-kwade-rakkers waren toch ook haar bengels geweest, de schrik en de vreugde van de buurt!

Buiten stonden ze te trappelen van ongeduld. Wat had Jaap dáár nou te maken? En ze werden maar koud op dien tochtigen hoek!

Ha, eindelijk, daar had je 'm! Ze bestormden hem met vragen, maar hij zei slechts lachend:

„Gaat het je aan? Ik heb er mijn partikliere reden voor!"

Toen lieten ze hem maar met rust en wandelden het Baantje op, naar een kennis van hun vader toe, die timmerman was.

Tine zei tegen Bertha: „Zeg, nou me niet aan het lachen maken, hoor! Nare meid, ik kón me daarnet haast niet houden!"

„Ik zal mijn best doen," beloofde Bertha. „Maar ik sta voor niets in. Ach jé! nou Free en oom Nand tegen elkaar in met hun zotheden!"

Op het rijtje deden ze hun gelukwenschen en Free besloot de rij weer met: „ik assublief ook!"

Niet een spiertje van der kinderen gelaat vertrok; daar konden ze nu al lang tegen.

Maar nu begon oom Nand, de timmerman, zijn gelukwensch:

„Ja, mijn lieve kinderen, veel heil en zegen wensch ik jullie toe in 't nieuwe jaar! Veel geluk! Want dáár gaat

't toch maar om in de wereld, en dáár is 't toch maar om te doen, en zonder dàt kom je er niet!"

„Neen! neen!" sprak Jaap ernstig, hiermede een heldendaad verrichtend — „u heb wel gelijk, oom Nand!"

Bertha en Tine, die alweer haar lippen bijna stuk beten, keken vol bewondering naar den kalmen Jaap op.

Tante kwam al met oliebollen en appelbeignets aandragen.

„Heeft je moe ze ook weer zelf gebakken, of van Door laten komen?" vroeg ze aan Bertha.

„Neen, tante, zelf gebakken, dan zijn ze toch veel lekkerder!"

„O zoo!" klonk oom Nand's stem. „Dat 's toch maar een feit! Zèlf 't doen, dáár gaat 't toch maar om!"

Hij had nog een uitdrukking op zijn repertoire, maar die had hij nog niet kunnen plaatsen:

„Dàar loopt 't toch maar over!"

Met gebogen hoofd, stikkend in haar opkomenden lach, zat Bertha te bedenken, hoe ze hem dàt eens zou laten zeggen. Maar ze kwam tot de overtuiging, dat, al vond ze iets, ze het toch niet had kunnen uitbrengen met zoo'n lachverstikte stem. Heel gauw braken ze op. De jongens staken hun sigaret op — de elfde. Tien met uitgedoofde kopjes rustten in hun borstzak. Toen ze al bij de deur gekomen waren, herinnerde Jaap zich opeens een boodschap en sprak:

„O ja, oom Nand, vader wou u morgenochtend graag spreken over het herstel van de sluisdeuren."

„O ja, die sluisdeuren! Dàar loopt 't toch maar over tegenwoordig!"

Bertha haastte zich langs Jaap heen meer dan onbeleefd de kamer uit en proestte van het lachen op het donkere portaaltje.

„Dag oom! dag tante!" riep ze. „Ik hoor net Marie van de trap komen!"

Marie was een vriendinnetje van haar, die met haar moeder op de verdieping boven oom Nand woonde. Want binnen het fort zitten de menschen bovenop mekaar, zoo weinig woongelegenheid is daar te vinden.

Marie ging met hen mee een bezoek brengen, dat ze nu eens deden voor hun eigen plezier. Bijna al de andere bezoeken waren terwille van hun ouders, die zelf nu den heelen dag overloopen werden door de kinderen hunner kennissen.

Dat bezoek, hun laatste meteen, was bij Door, de bekendste kadraaister. Ze had een winkeltje op den Dijk, maar haar voornaamste verdienste verkreeg ze op de kaden van het Kanaal, als ze met een groote sluitmand aan den arm langs de schepen ging en ham en worst, eieren, augurken, fijtedalen en kroten in 't zuur te koop aanbood.

Door was een gezellige, goedhartige vrouw, en een reeë vrouw meteen. Ze kon in zeven talen haar waar aan den man brengen en had toch nergens anders taalles gehad dan op de schepen zelf.

Tingeling! tingeling! deed het bibberende belletje.

Door zat achter haar snoeptafel en begroette hen hartelijk. Ze kende hen al van hun geboorte af, had hen in den wagen bewonderd, als hun moeder met hen langs het Kanaal reed en had hun vaak wat extra-lekkers gegeven, iets, niet van de snoeptafel natuurlijk, maar uit de sluitmand.

Op Door's begroeting volgde het leggen van haar vinger op de lippen en een ondeugende flikkering harer oogen, die naar twee kinderen zagen, welke voor haar snoeptafel stonden op stoven.

„Stil, stoor hen niet in hun ernstige overpeinzingen, en vermaak je er mee!" zeiden haar bruine spotoogen duidelijk.

De Van Rietjes met Marie bleven allen op een kluitje staan en zagen dol geamuseerd naar het tweetal, dat zoo in hun overpeinzingen en berekeningen was verdiept, dat ze slechts een lichte beweging hadden gemaakt, toen de deur open ging, maar verder de binnenkomenden alweer vergeten schenen.

Het waren twee magere, kleine meisjes van vier en zes jaar met slimme ouvrouwen gezichtjes. In hun rechterhand knepen ze hun schat, het geld, dat ze hier in heerlijkheid kwamen omzetten.

Wat zou 't zijn?

Aandachtig weidden hun oogen over de tafel, waar op tallooze schoteltjes de delicatessen waren neergelegd.

Een bril van gekleurde kalk, die suiker moest verbeelden? Een pijpje van ulevelsuiker? Een cent gebraden boontjes? Een veter drop? Vijf plakkies drop en een strooppie?

Zwijgen — aandachtig en plechtig zwijgen. Onder de gesteven Zondagsche schortjes gingen de boezempjes aandachtig op en neer.

Soms, ineens, werden een paar oogjes fel — ze meenden gevonden te hebben. Dan fluisterde een klein, benepen mondje vlug een voorstelletje — meestal kwam er een gezichtje terug van:

„Meid, ben je mal! Mot je dàar je kostelijke cent aan vergooien? Gauw, gauw wat anders, dat Door je domheid niet merkt en je het niet an gaat smeren!"

Meestal, zoo in de week, maakte Door halverwege een eind aan die bespiegelingen. Daar had ze geen tijd voor —

en geen ruimte. Want in de week stond het belletje zelden stil en dan kreeg je zoo'n heele rij van die aandachtsnuitjes voor je, die zwijgend daar stonden, als kalveren bij de ruif.

Maar nu liet ze het spel voortduren, om er zich straks met de Van Rietjes vroolijk over te maken.

Eindelijk dan toch — eindelijk. Uit de gansch onverstaanbare woorden, uit de schichtige blikken, was toch begrijpen en besluiten voortgekomen — en het oudste meisje kondigde in triomf aan:

„Anderhalve cent suikerde-kriezen en twee veters van een halfie."

Kriezen waren kruisbessen; ook noemde men ze wel dorebeien, en de Van Rietjes plaagden er Door altijd mee, dat ze in haar koopwaar vereeuwigd was.

Door gaf het verlangde; de meisjes klommen voorzichtig van hun stoof af en Tine verwonderde zich, dat ze nog wisten, dat ze erop stonden.

Zij had eens wat lekkers mogen kiezen van de bovenste plank van haar moeders provisiekast en toen ze nu ook slechts na rijp beraad besloten had, was ze vergeten, dat ze op een stoel stond, liep weg, smakte natuurlijk neer en bezeerde zich duchtig den enkel.

Rammelend viel de deur dicht en allen in het kleine winkeltje barstten in vroolijk lachen uit.

„O, het is onbetaalbaar!" riep Bertha uit. „Tine! nou heb je weer wat om na te doen!"

Tine kon altijd zoo verrukkelijk menschen en kinderen nadoen. Nu had ze dus een nieuw stuk op haar repertoire gekregen: „De zusjes van de snoeptafel!"

Ze speelde altijd geheel alleen haar comedie's af en ver-

plaatste zich dan beurtelings in elk der toestanden van de menschen, die haar het malle tafereel geleerd hadden.

„Hè," sprak Door en veegde haar oogen zorgvuldig af met haar schoone schort. „Is dat lachen! foei! Gelukkig, dat een mensch nogeens lachen kan in deze barre tijden!"

„Barre tijden!" riep Tine. „Hoe hiet barre tijden! Het hiet goeie tijden!"

„Neen, lievertje!" zei Door nu opeens ernstig. „Het zijn barre tijden. Want vanmorgen is er hier een neef van me gekomen over het ijs heen — en die was juist vlak voor de vorst inviel, eens een kijkje gaan nemen bij de werken aan den Nieuwen Waterweg — en die schieten maar bar hard op, bar hard! En dan? Iedere spa, die ginds in den grond wordt gestoken, stoot hier een brok brood uit een arm mensch zijn mond. Iedere schop aarde, die ze daàr uitgraven, maakt hier het graf voor Helvoet grooter — Helvoet gaat dood, lievertjes, en het sterven begint gauw! O God, o God, ik moet er niet aan denken, aan dien eersten keer, zie je, dien eersten keer, dat de schepen van de Lloyd niet meer het Kanaal binnen zullen komen, omdat de Waterweg al diep genoeg is! Om den eersten keer die kaai leeg en stil te zien — dat zal me door mijn hart snijen!"

„Vader heeft er toch nog heelemaal niet van gesproken", zei Jaap, trachtende te troosten. „Zoo gauw zal het dus wel niet zijn!"

„Ach neen, zóo gauw niet, een drie jaar, een vier jaar, en dan zijn jullie al weg, naar buiten toe en dan kan 't je zoo niet meer schelen, je ouwe Hellevoet — drie jaar lijken lang voor jullie, maar ik heb al zoo dikwijls drie jaar om zien gaan en 't vliegt, zeg ik je, 't vliegt!"

„Maar zeg Door, weet je, wat je doen moest" — Bertha kwam op een inval: „Ga naar Rotterdam met je hebben en houwen; als de schepen voortaan daàr heen gaan, dan kan je daàr je brood verdienen."

„Ach, om dat brood is het niet! Met 't beetje, wat er hier zal overblijven te verdienen en 't beetje, wat ik bespaard heb, kan ik hier wel rond komen. In Rotterdam is 't niks gedaan voor me! Ik zou me eigen verliezen en doodtreuren in die wijdte van havens — ik ben zoo mijn eigen knusse kanaaltje en mijn lekkere kaaimuurtje gewend! Nee, in Rotterdam is niks gedaan! En daar zijn der al zooveel van 't vak en die zijn er nog veel beter op ingericht; die hebben een eigen schuitje en varen rond — dat kan ik toch op mijn ouwen dag niet gaan doen! Neen, neen, ik blijf hier zitten, en als jullie dan groot zijn en je komt nog eens naar je ouwe Hellevoetje toe, — zou je het graf van je vader en je moeder kennen vergeten? Niet? Nou — dan vergeet je Hellevoet ook niet — en als je dan maar eens bij Door aankomt, wou ik zeggen."

Ze namen afscheid van Door, een beetje somber gestemd. Hun kinderoogen zagen gewoonlijk niet zoo heel ver vooruit. Maar nu hadden ze een blik in de toekomst geslagen en het was niet vroolijk, wat ze te zien hadden gekregen.

Jaap vond al heel gauw, stil in zijn eigen dan, een lichtzijde aan al dat naars. Dus was 't niet zóo erg om Helvoet te verlaten, als Helvoet toch Helvoet niet bleef!

Stilletjes gingen ze naar huis en werden pas weer wat levendiger, toen ze Willy klaar zagen staan met al hun schaatsen. Ze hadden nu nog een lekker uurtje voor het donker werd, en daar wisten ze op de vestinggracht best raad mee!

Willy stond in zijn geliefkoosde houding; met een arm omklemde hij de telegraafpaal dicht bij hun huis en had zijn oor gelegd tegen het hout. Zacht zoemde de wind door de draden. En de kleine jongen dacht, dat dit nu stemmen waren, die elkaar hun nieuws vertelden. En dan schreef ieder, die wat verstaan had, het op een groen papiertje en stuurde het papiertje aan den persoon, voor wien het nieuws bestemd was.

Wel vervelend, dat hij nooit één enkel woord kon verstaan! De man op het postkantoor, die had het goed, die verstond alles! Maar die zat ook aan het eind van zoo'n draad! Als Willy maar eens naar boven kon klimmen, dan zou hij wat netjes een draad doorknippen en een punt in zijn oor steken — dan hoorde hij al de nieuwtjes — en den dikken telegrafist op het postkantoor zou hij dan uitlachen — die zou met een onnoozel gezicht zitten, omdat hij niets te hooren kreeg!

Willy vond, dat hij al heel ver gevorderd was in telegraafbegrip. Vroeger, toen hij nog een heel kleine jongen was, meende hij, dat de papiertjes ijlings langs den draad gleden, van het eene postkantoor naar het andere. Dat hij nooit zoo'n papiertje te zien had kunnen krijgen, kwam, omdat ze zoo vreeselijk gauw gingen. Hè, met storm, dan was 't pas plezierig om aan de paal te luisteren! Dan klonken er ware noodkreten door de draden en door het hout, dan telegrafeerden de menschen elkaar bepaald niets anders dan: Wat een noodweer! Het dak is van mijn huis! Hoog water op komst!

Hoera, daar waren de Nieuwjaarswenschers! Hij hief de rinkelende bos schaatsen omhoog en ze maakten zich ieder fluks meester van een paar. Zonder omzien naar binnen

vlogen ze de sluis weer over, naar de gracht toe. En daar zwierden ze een tijdje tusschen de wallen.

Nergens rij je zoo plezierig, als op de vestinggracht in Hellevoetsluis! Geen aasje wind, omdat alles gevangen wordt door de hooge wallen! En zoo aardig om langs het riet te rijden, dat nu wel dor en geel en hard is, maar toch wel leuk staat met zijn donkere pluimen!

Toen de Nieuwjaarsdag gezonken was, keerden ze naar huis terug. Maar eerst gingen ze nog eventjes het hoofd op.

Het ijs knetterde niet meer; het bonsde. Zwaar dreven de massieve stukken voort. Tegen het hoofd bonsden ze en soms, verliezend hun weg, schoven ze er tegen op, langs schuine balken, die als smalle opritten tegen het hoofd opliepen en de kracht van den ijsstroom braken.

Op Goeree verschenen enkele lichten.

„Goedendag, verlatenen!" zei Bertha met de hand wuivend. „Jullie zullen het wel knusjes hebben daarginds. Ik hoop, dat het door blijft vriezen — als jullie tenminste geen gebrek hebben."

Toen gingen ze langzaam naar huis.

Op het oorlogsschip zong een stem, sleepend, weemoedig:

En als ik lig in 't diepe, diepe graf
Neem dan stil je hoedje af. —

HOOFDSTUK VI.

Den vierden, den dag, waarop Bertha anders had moeten vertrekken, bond ze haar schaatsen aan in de huiskamer.

Piet, de knecht, nam haar, zoo groot ze was, onder de armen, droeg haar den tuin door, een stukje weiland over en zette haar toen neer op een slootje. Vervolgens ging hij terug om Tine te halen.

Als hij een heel goede bui had, trakteerde hij ze op die manier, de meisjes tenminste. De jongens moesten maar voor zichzelf zorgen.

Jaap trakteerde zichzelf, maar zijn schaatsen minder. Want hij bond ook aan bij de kachel en hompelde met schaatsen aan door den tuin. Willy en. Free hadden hun ijzers te lief en bonden pas aan bij het slootje, waar de zussen gewacht hadden.

En daar gingen ze. Waarheen denkt men? Naar het Kanaal zoowaar!

Het ijs, dat zoo lang mogelijk door ijsbrekers open was gehouden, bestond er slechts uit aaneengevroren stukken en brokken. Doch aan de kanten lag een strook ongebroken ijs en nu het midden dicht lag, kon aan de kanten gereden worden.

Ze gingen slechts tot de Vlotbrug. Want hoe grootsch ze ook waren, dat ze nu op het Kanaal reden, het was geen kleinigheid over dat ijs, dat lang niet spiegelglad was! Bovendien was de baan smal; ze konden ternauwernood twee aan twee rijden en moesten op knobbelig ijs uitwijken voor de matrozen en mariniers, die in woeste vaart hun tegemoet reden.

Bij de Vlotbrug gingen ze daarom een sloot op en zouden naar den Briel rijden.

Bertha reed vooruit met Jaap, dan volgde Tine met Willy en Free kwam achteraan. Ze haastten zich niet. Free en Jaap hadden boterhammen voor hen allen bij zich; in den

Briel zouden ze die in het Veerhuis op gaan eten en hadden geld voor warme melk gekregen.

Spelend gleden ze voort. Jaap had Bertha een pink gegeven en Tine hield Willy's kleine pinkje beet. In hun spelend voortglijden vergaten ze vaak gelijkheid van slag, waren nu eens zoover van elkaar, als de pinken toelieten en naderden dan weer elkaar tot op een haar.

Soms ook wilden ze ernstig en netjes zijn. Dan sloegen ze gelijk uit en hielden elkaar kruislings vast. In dat geval ruilde Free met Willy, want die was te klein om kruislings met de anderen te rijden.

Wat ging 't dan keurig! Streng sneden de ijzers over de spiegelgladde baan; gelijk zwierden de paren naar rechts — ver naar rechts — en weer naar links — ver naar links. — De rokken der meisjes wapperden op het windje, dat ze zelve opreden. Willy kwam met nette, kwieke slagen achteraan en verheugde zich op het volgend jaar, als Zus wel mee zou mogen rijden. Zus was van daag achter het huis op de gracht van de batterij en ze vorderde heel knapjes.

De menschen, die hun tegenkwamen, hadden schik in hen.

Bertha keek ereis naar de lucht. Die beviel haar niets. Verloren had ze haar felle klaarheid, haar scherpe helderheid. Zou er dooi in zitten, nu al? Ze wees Jaap op het bedenkelijke verschijnsel.

„Kom, ben je mal", zei Jaap. „Het vriest nèt warempel. We zijn net goed aan de gang."

„Daar houdt het vriezen geen rekening mee, Jaapje!" sprak Bertha wijs. „Ik vind die lucht net of morgen de steenen al uit zullen slaan."

„Als je zelf maar niet uitslaat, zeurkous," bromde Jaap,

gestoord in zijn berekeningen, en plannen van tochten en nog eens tochten! De zevende begon hun school, maar 's middags behoefde de meester nooit op een levende ziel te rekenen! Dat was alweer zoo'n ongeschreven wet, net als de slachtvacantie.

Tine en Free geloofden heelemaal niet aan dooi. Als je maar eens stilstond, zou je eens voelen, hoe duchtig koud het was. Willy had er geen oordeel over. Zoo vond Bertha weinig steun en sprak maar niet meer over dooi. Doch ze dacht er des te meer aan.

Tegen drie uur waren ze weer op de vestinggracht terug. Een rij van zeven jongens was bezig „papieren zoldertje te maken."

Ze bonden vlug af, met een dolle lust om mee te doen, want dat hadden ze nog niet gedaan tijdens het ijs.

Hellevoetsche meisjes werden door Hellevoetsche jongens streng buiten hun vermaken gehouden. Doch de meisjes Van Riet werden altijd zonder morren geaccepteerd. Want ze grienden niet en klikten niet en naaiden je broek nogereis, vonden de jongens.

De vijf Van Rietjes schaarden zich naast de zeven jongens, het heele stel gaf mekaar stijf een arm, en daar ging het, met hard stampen, zoo hard als je kon, voorwaarts over het ijs. Een klein eindje maar. Dan weer terug, altijd met stampen, of je er door wil. En weer heen — en weer terug. Net zoo lang, tot het ijs begint te kraken, tot het water door tallooze fijne scheurtjes naar boven komt.

En dan nog harder stampen en kijken, wie het eerst met zijn voet er door is.

Hoera! voor Bertha van Riet! Handig, heel handig deed ze 't! Een stuk ijs dook onder, het water kwelde naar boven, maar ze had bliksemsnel de voet teruggetrokken en liet triomfeerend haar droog laarsje zien.

Vooruit maar weer!

Ach, Heer Aai! Hij trapte het tweede stuk weg, maar zijn been schoot tot de knie in 't water. Ach Heer Aai! Daar stond hij met een nat been en ze jubelden om hem heen: Ach Heer Aai!

Hij heette eigenlijk Arie, maar werd bij Hellevoetsche verkorting Aai genoemd.

Nu gingen de meeste Hellevoetsche kinderen op Zondagsschool. Zooals op alle Zondagsscholen leerden ze er heel mooie dingen, maar die ze niet altijd begrepen, omdat ze nog kinderen waren. En zoo kwamen ze er toe, de mooie dingen bespottelijk te maken. Ze hadden al wel drie jaar geleden, toen Aai nog een klein ventje was, een psalm geleerd:

> Heer! Ai, maak mij uwe wegen,
> Door uw' woord en geest bekend. —

En onmiddellijk hadden zij het kleine ventje Heer Aai gedoopt en zoo heet het nog.

Laatst, op den weg naar Nieuw-Helvoet, zei een volwassen man tegen een anderen volwassen man: „Bonjour, Heer Aai!"

Jeip Garve was het volgend slachtoffer.

Hij ging er met beide beenen door en toen werd de grap te gevaarlijk. Ze namen afscheid van het papieren zoldertje en van elkaar en gingen naar huis.

's Avonds zaten ze gezellig bij elkaar. De grooten hadden

een boek, doch keken er vaak van op, om de kunsten der kleintjes gade te slaan. Zus stond op een stoel, op één been en hield het andere beentje vast. Ze zei een versje op, en zweeg opeens, als ze niet meer op een been kon blijven. Ze hield het zoo ongeveer twee regeltjes uit, Willy bracht het tot drie. Omdat op die manier de vierde regel van het versje erbij inschoot en Free die zoo graag wou hooren, ging Tine op een stoel staan in de voorgeschreven houding en reciteerde:

> Hier sta ik met mijn herdersstaf
> Een herderin ben ik;
> Mijn schaapjes naadren in een draf —
> Ze zijn zoo in hun schik!

Zus vond Tine verschrikkelijk knap natuurlijk.

Vader kwam binnen.

„Kinderen, ga eens even mee naar buiten," zei hij.

Ze zagen verwonderd op. Wat moesten ze nu van uit de warme kamer buiten doen? Moeder vond dat ook wonderlijk en zag haar man aan, die een ondeugenden trek op zijn gelaat had, net of hij een verrassing in petto had, op welker uitwerking hij zich spitste.

„Wat is er dan? Wat is er dan?" vroegen ze.

„Ga mee naar buiten, zeg ik jullie!"

Ze drongen achter mekaar naar de voordeur, openden die —

Een luide kreet van verbazing eerst en toen een van teleurstelling weerklonk.

Zwoel, warm compleet, sloeg de lucht hun tegemoet. Nat voelden ze in dien bollen wind. —

De hemel was geheel verduisterd, zware nevel hing rondom: „dooi! aller-allerverschrikkelijkste dooi!"

„Ik ben altijd blij, als het toch gaat dooien, dat het zoo kras dooit," sprak vader tot moeder. „Dan duurt de periode van de natte voeten en pakken korter."

De jongens trachtten zich alweer te troosten. Dooi! daar was ook een boel plezier aan verbonden, wacht maar!

Den volgenden dag was de bovenkorst van het ijs al zacht en papperig en het water stond er op.

Toch maar rijden!

Jaap en Willy hadden hooge laarzen, van die heerlijke dingen met geribbelde kappen. Die deden ze aan en bonden hun schaatsen onder. En zoo reden ze met plezier door de diepste plassen en keerden met het grootste plezier midden in zoo'n plas om, 't allerliefst, als er de een of ander vlak bij stond. Rrrtsch! Dan vloog het water rond en bespatte de omstanders en ze reden weer door en het water kwelde tegen hun ijzers op.

Nog twee dagen en het Kanaal was los. Wel niet bevaarbaar, maar de aaneengevroren schotsen dobberden weer los in 't water. De batterijgracht, die door het Haringvliet met schotsen was gevuld, lag ook weer los.

Hoera! Hoera! nu schossie varen!

Een heele troep jongens, met lange stokken gewapend, snelde achter den tuin van meneer Van Riet langs naar de batterijgracht. Jaap, Willy en Free mee in de rij natuurlijk. Eerst kreeg je een heele parade van schossie-loopers. Als veeren zoo licht wipten de jongens van schots op schots, speelden krijgertje, dansten rond en tipten bij iedere danspas

op een andere schots. Hier en daar tipte een voet mee tot in het water, maar daar bleef het bij.

Die parade had hun de heerlijkste schotsen leeren vinden. Jaap en Willy hadden er samen een, Free deelde de zijne met Heer Aai, op een groote schots woonden zelfs vier jongens, maar de groote massa stond ieder apart op een schossie. En nu ging het op een varen! Met hun lange stokken boomden ze. De batterijgracht was niet diep en 't boomen ging dus opperbest.

Als je dan twee of drie duchtige boompies had gegeven, dan hief je je op en gleed langzaam en statig, knetterend en boenkend door de schotsen heen.

Jaap en Willy konden het prachtig.

Hun schots had ook nog wel een derde kunnen dragen en van alle kanten werden er aanvallen gewaagd om numero drie te zijn. Maar moedig werden de aanvallen afgeslagen en keurig voeren ze de heele gracht om. Zelfs gelukte het hun om langs de opening, die naar het Haringvliet leidde, te varen.

De jongens schreeuwden: „Jôh dan toch! Ben je gek jôh?"

Want het was eb, en bij dat gat kon het geweldig trekken. Maar stevig boomend, zoo nu en dan afstootend tegen de kanten, gelukte het hun er langs te komen, zonder door de eb in het Haringvliet te zijn gesleept.

Toen ze weer bij de menigte terugkwamen, was er een algemeene stoeipartij aan de gang. Ze wipten bij elkaar over, werden teruggeslagen, gaven elkaars schotsen zetjes en duwtjes.

„Dat loopt spaak, jôh!" sprak Jaap tegen Willy. „Kom hier staan en laten we eens wedden, wie er het eerst induikelt."

„Ik wed Jeip,” zei Willy.

„En ik Free, want die is niet zoo gewiekst.”

Ze wonnen het geen van beide.

In den hoek van den gracht zat een groote vlakke, schots vast, met een betrekkelijk smalle aanhechting.

Tinus de Vries, begeerig dat mooie, gladde stuk tot zijn scheepje te maken, stond uit al zijn macht met zijn stok te ponken op de aanhechting, die veel sterker bleek dan hij verwacht had. Stukjes ijs braken af en vlogen in het rond, maar erg scheen hij niet te vorderen. Al harder en harder stompte hij; soms ging hij met zijn borst op de stok liggen en duwde en duwde. —

Daar opeens, een krak, een plof. — De aanhechting is bezweken, de schots vliègt gewoonweg achteruit — en Tinus de Vries is kopje onder in de gracht gevallen.

Een luid geschreeuw ging op, half van schrik, half van triomf. Een middag schossievaren is niet compleet zonder een slachtoffer.

Van alle kanten naderden de jongens, springend over de schotsen. Een paar klommen op den kant; Tinus de Vries, die zijn tegenwoordigheid van geest geen minuut verloren had, stak hun, toen hij weer boven was gekomen, de handen toe en onder een vervaarlijk geschreeuw van een, twee, drie hoep! werd hij aan den kant getrokken.

Toen verlieten allen het ijs om deze zaak echt Hellevoetsch ten einde te brengen.

Tinus de Vries werd, druipend en wel, behangen met drie, vier jekkers. Zijn beste vrienden kwamen naast hem loopen, de rest sloot er zich achter bij aan; in stevigen pas ging het nu de sluis over, het fort in, naar het huis van het slachtoffer.

Met ernstige gezichten en luide stemmen zongen ze een passend lied en liepen precies op de maat.

Uit de eerste huizen van het fort hingen de moeders al uit de ramen, opgeschrikt door het overbekende gezang, om te kijken, of zij straks een natten lieveling binnen zouden krijgen.

Zoo is het lied der schossievaarders:

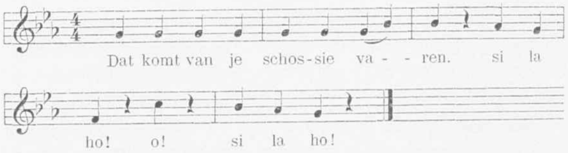

Tinus de Vries woonde een heel eind het fort in en de stoet kon dus nog sterk aangroeien.

Eindelijk bereikten ze den huize de Vries. Het bibberende slachtoffer werd neergeplant vlak voor de deur; ze zongen nog eens hun zwaarmoedige deun, namen hem toen hun jekkers af en lieten het aan zijn moeder over, of ze hem binnen wilde hebben of niet.

Gelukkig was ze een verstandige vrouw, en riep vriendelijk uit het raam: „Kom maar gauw binnen, jongetje, de kachel brandt flink en ik zal een kopje anijsmelk voor je maken!”

„Het most me toch overkommen,” sprak een mariniersvrouw zoo luid, dat de jongens het hoorden. „Het most me toch overkommen, dat die van mijn nat thuiskwam en nog een koppie anijsmelk op den koop toe kreeg. Op zijn broek moest hij hebben met een knuppel en dan zonder eten naar bed!”

Eigenlijk zei ze iets veel ergers, wat, dat doet er niet toe.

Honend keek ze de jongens aan en in haar oogen lag de kwaadaardige bedreiging: „Als jullie mijn jongens waren, wacht! nou!"

Zoo had ze niet moeten doen.

Luid zingend trok de troep af, schijnbaar zonder erg in vrouw Verschuur's woorden. Maar toen ze buiten het fort waren, over de sluis, staken ze de hoofden bij elkaar.

„Zeg, zullen we vrouw Verschuur eens peeën? Wat heeft ze zich met ons te bemoeien? Wat heeft ze aanmerkingen te maken op mevrouw de Vries! We zullen der!"

Vrouw Verschuur had maar één kind, een zoontje. Ze liep niet hard kans om hem nat thuis te krijgen, want voorzichtiger ventje bestond er in Hellevoet niet. Zijn moeder was uiterst netjes op hem en hij was uiterst netjes op zichzelf. Hij volbracht het kunststuk om een week te doen met een pakje van rose-gestreept katoen in den zomer en van licht-grijs flanel in den winter!

Dat vonden ze heel best, en ze hadden hem er nog nooit mee geplaagd. Doch nou zou hij er eens aan moeten en dat had hij aan zijn lieve moeder te danken!

„Waar is Hajo Verschuur?" vroegen ze mekaar.

„Ik weet 't niet. Ik denk op 't Glacis," sprak er een. „Daar speelt hij nogal ereis vangballetje met de kleine meisjes van vrouw Terveer. Dat zijn zijn nichtjes!"

„Jôh, we zullen vrouw Verschuur eens voor den gek houden, je begrijpt wel hoe. Hajo zal wel schreeuwen, maar daar stoor je je niet aan. Dan moet zij der mond maar houden en der neus niet steken in wat haar niet aangaat."

Zich vooruit al verkneuterend trok de troep de sluis weer over, het Kanaal een eindje langs en naar het Glacis.

In de verte zagen ze Hajo al vangballetje spelen. En wat de grap nog kostelijker zou maken; hij had een brandschoon grijsblauw flanellen pak aan met een vuurroode das, keurig gestrikt.

Bij het Glacis gekomen verminderden ze hun vaart en drentelden nader, zeer vreedzaam, zeer vriendelijk. Niemand kreeg argwaan. Hajo ving balletje en gooide dan weer.

Daar opeens — wat overkwam hem?

Plotseling stond hij in 't pikkedonker, stevige armen omklemden hem en een bekende stem zei door de duisternis heen tot hem: „Hajo, hou je bedaard! We zijn heelemaal niet van plan je kwaad te doen, maar we willen je bij je moeder brengen. Ga mee, gauw!"

De nichtjes gilden van schrik en angst en liepen hard weg, gelukkig den kant uit van het Kanaal, waar ze woonden. Want als ze naar het fort waren geloopen, was de grap er vooruit al af geweest.

Hajo schreeuwde mee: „Ik wil niet naar mijn moeder! La me los! La me los!"

Nu drong een lichtstraal tot hem door. De jekker, die hem over het hoofd was geworpen, was een beetje losgemaakt en door een heel kleine opening kon hij het gezelschap zijner kwelgeesten zien.

Meerdere jekkers werden hem omgehangen en ondanks zijn huilen en schreeuwen, zijn smeeken en bedreigen werd hij meegevoerd over het Glacis, langs het Plantsoen, den straatweg op, naar het fort.

„Hou toch je leelijke schreeuwert!" zei Jaap. „We willen je immers heelemaal geen kwaad doen! We willen je moeder maar eens peeën!"

„Maar dan krijg ik de slaag!" huilde Hajo.

„Nou, zóó oneerlijk is een moeder niet. Weet je wat, dan mot je je maar verschrikkelijk teweer stellen, als je eenmaal voor je huis staat, dan ziet ze wel, dat jij het niet helpen kan."

Nu waren ze bij het hek, dat den toegang tot het fort afsloot. En daar hieven ze hun zwaarmoedigen deun weer aan:

„Dat komt van je schossievaren!
Sila ho! o! sila ho!

Ze hadden alweer een eind te loopen tot het huis van het slachtoffer, nu dus van den anderen kant af. Langs de cantine trokken ze, waar de mariniers pret om het geval hadden. Toen langs het Baantje, de draaibrug over en het steegje in, waar vrouw Verschuur woonde.

Alles ging heel natuurlijk. Ze hadden de jekkers tot laag op den grond om hem heen gesjord, zoodat je niets van zijn gestalte te zien kreeg. Niemand was zoo op zijn qui vive, dat hij de droogte der laarzen en kousen bespeurde.

De moeders hingen uit de ramen, maar dit slachtoffer was gewoon onherkenbaar, zoodat niemand vooruit kon weten, of het misschien niet hààr jongen was, en iedereen verlucht ademde, als de zingende troep haar huis voorbij was.

Daar bleef de stoet staan — bij vrouw Verschuur! Lieve hemel, bij vrouw Verschuur. Dat nette, propere jongetje was dus ook ereis in het water gevallen.

Ieder gunde het vrouw Verschuur. Ze had zoo'n handje om te stoffen op haar eigen netheid en op de gestrengheid, waarmee ze zoonlief netjes hield. En nu had hij toch ook eens schossie gevaren! Nou, er zou wat voor hem opzitten!

Daar bleef de stoet staan — bij vrouw Verschuur!

Best te begrijpen, dat hij zoo huilde en schreeuwde, dat je het boven het waarschuwende gezang uit hooren kon.

Vrouw Verschuur was ereis komen kijken, tegen welke moeder ze nu weer hoog kon opgeven over de sterkte en beslistheid, waarmee ze de duimen op het zundgat hield, bij de opvoeding van haar kind. Al weer zoo'n ongedierte, dat de nette kleertjes vuil maakte, die zijn moeder bij nacht en ontij voor hem moet verstellen en wasschen!

Wat — wat? Ze hijgde naar adem. Waarom stonden ze voor haar deur stil? Wat? Wat? Maar dat kón toch niet?

Plechtig werd de bovenste jekker verwijderd — en het gelaat van haar zoon, vuurrood van opwinding en angst, heet beschreid kwam te voorschijn.

Ze meende een ongeluk te krijgen van woeste drift en vloog naar de deur. Ze gunde zich geen tijd om den grendel weg te schuiven en barstte in een stroom van verwenschingen uit, die de jongens eigenlijk niet mochten hooren. En haar magere grijparmen sloegen telkens vooruit, om hem vast bij de kladden te krijgen, die aap, die leelijkert!

De aap snikte en kermde.

Toen namen ze alle jekkers af en vlogen weg, ineens.

Ze had den grendel van de deur gekregen en vloog op hem los als een furie.

En toen kreet hij: „Moeder! ik ben droog!" en daar stond hij, nog even smetteloos in zijn lichtgrijs pakje, als hij dien morgen haar woning had verlaten.

En bulkend gewoonweg lachten de buurvrouwen, de schoenmaker in zijn pothuis, de water- en vuurman op zijn drempel, de matrozen en de mariniers op den hoek van het steegje.

Heel gauw en heel hardhandig trok ze hem met zich mee, het huisje in.

Onder- en bovendeur sloegen met gelijk geweld dicht.

HOOFDSTUK VII.

Nog maar een paar dagen en Hellevoet, dat als een kind zorgeloos geleefd had en plezier had gemaakt, verstopt in een hoekje, Helvoet werd weer een groot mensch met gewichtige bezigheden.

De boot op Rotterdam voer weer; de eerste, wie het geluk was tot Hellevoet door te dringen, bracht heele bergen pakketten en pakken mee.

Bertha vertrok, tegelijk met Albert en Marius en een heel stel andere jongelui, die voor of na hen thuis waren gekomen en nu allen over tijd waren.

Ook Free ging terug naar Nieuwesluis.

De matroosjes en aspirant-machinisten, wier vacantie eveneens verlengd was, arriveerden allen in twee dagen tijd. Aan de telefoon- en telegraafdraden werd hard gewerkt, dat zou ook gauw weer in orde zijn.

Van Goeree kwam spoedig de eerste boot door het ijs en werd opgewacht door een groote menigte, die zich op de hoofden verzameld had. Ternauwernood liet men hun, die doorreizen moesten, ruimte om naar de spoorboot te komen.

„Niets bijzonders gebeurd?" vroegen de Hellevoeters.

„De burgemeester is dood en al begraven!"

„Sjonge — sjonge!"

Een meewaren ging om onder de menigte. Dien goeden ouden man, zouden ze die dus nooit weerzien? En al begraven ook. —

„Anders nog wat?"

„Nee — bij jullie?"

„Niets goddank. — Daar kan een mensch niet dankbaar genoeg voor wezen, hé? Heeft de voorraad gestrekt?"

„O — we hebben nog over. We noodigen jullie zelfs uit om bij ons te komen overwinteren, als we soms weer winter krijgen —"

„Dat zal wel niet, maat! Maar we krijgen ruw weer! Ik voel 't in me knoken! Ruw weer, maat!"

's Avonds stak de storm op. 's Nachts bulderde hij over het huis onder de popels. De takken schuurden soms over het dak, als een krachtige, uitgespreide hand. En dan weer sloegen ze er verwoed op los, als waren ze geesels, gehanteerd door een reus daarbuiten.

Binnen sliepen ze den vasten slaap van den storm. Wat een gave is dat — er een stormslaap op na te houden! Je bent wel niet heelemaal frisch als je ontwaakt uit zoo'n loodzwaren slaap, maar toch frisscher dan je geweest zou zijn, als je gewaakt had, den langen nacht door, met het stormgedonder boven je hoofd.

Tegen den ochtend bedaarde het weer en bleef kalm, den heelen morgen. Zelfs ging de zon schijnen.

Het was Woensdag. Willy was om twaalf uur vrij en Jaap om één. Ze hadden vreeselijken zin om nog schotsje te varen, maar vader had het hun streng verboden — hoe dorsten ze er nog aan te denken, op die dobberende, dieper gezonken, wegsmeltende schotsen?

8

„Jongens, jullie mogen vanmiddag op den vuurtoren, als je wilt," sprak meneer van Riet. „Bart is er den heelen middag aan het werk."

De vuurtoren was natuurlijk geen publiek terrein. Als er nu beneden gewerkt werd, zoodat de toren den heelen middag open bleef, dan inviteerde meneer van Riet zijn kinderen, wetend, dat hij hun daar een groot plezier mee deed. De jongens, Tine inbegrepen, vlogen jubelend overeind.

„O, o! dol, huishoudentje spelen op den vuurtoren! Mapie, krijgen we wat mee?"

„Een dikke jekker en een bonte muts, want 't zal er koud genoeg zijn!"

'tIs koud,
Zei Wout!
'tIs niet,
Zei Piet!
'tIs wel,
Zei Nel!"

reciteerde Willy, met een schuin oogje op Zus.

Zus voer luid schreiend overend van den grond en kwam met uitgestrekte armen op haar Mapie af. Wat er in dat malle versje schuilde, dat Zus altijd buiten zichzelf bracht van verdriet en drift, wisten ze niet. Maar wel wisten ze, dàt het haar buiten zichzelf bracht.

Willy kreeg dan ook een driedubbele vermaning en bestraffing en sloop als een arme zondaar de kamer uit.

Moeder gaf Tine wat biscuit om boven huishoudentje te spelen. Zij en Jaap namen ieder een vouwstoeltje, want zitplaatsen zijn er niet boven op den vuurtoren en zochten

toen naar Willy. Ze vonden hem met een bedrukt gezichtje in den tuin.

„Wat is er, Willietje?" vroeg Tine teeder.

Hij keek haar verwonderd aan.

„Wel, ik heb immers zoo op mijn kop gehad — van jou wel 't hardst!"

Tine knuffelde hem. „Nou kan je toch ereis zien, wat we er van meenen, als we joù op je koppetje geven," zei ze hartelijk. „Ik ben 't al heelemaal vergeten! Ga je mee, zonneschijntje? We hebben kaakjes en poppenschuim!"

Daar gingen ze vóór het hekje uit. Vader, die naar het kantoor moest, ging een eindje met hen mee. Hij keek bezorgd naar de lucht.

„Er is vanmorgen zoowaar een kleine zeilboot met vier matrozen naar Stellendam gevaren!" sprak hij. „Wat ze daar jagen moeten, weet ik niet, maar ik begrijp niet, dat de zeelui niet gezien hebben, hoe onheilspellend de lucht staat. Jullie moeten eens opletten, hoe laat ze binnenkomen."

Bij de sluis namen ze afscheid. Meneer van Riet ging in zijn kantoor, en zij stapten over de sluis, over den vestingwal het fort in, de draaibrug over, de kade langs, naar den vuurtoren.

Bart was beneden bezig met schoonmaken van het Vuurtorenportaal. Ook moest hij het steenen weggetje erheen wieden. Ze knikten hem goeden dag en klommen de steile ijzeren trappen op.

Al maar in een nauw kringetje rond ging het — al maar in een nauw kringetje. Het was heel duister om hen heen, slechts hier en daar gaf een klein raampje in den vuurtorenwand wat licht. Klink klank! gingen hun stappen op de ijzeren treden.

Nu waren ze boven; in het vertrekje, waar de groote lantaarn te midden van zijn stalen reflectors was geplaatst. Aan de voorzijde waren de wanden van het vertrek van glas, zoodat de lantaarn ver zijn schijnsel kon werpen over het water.

Nu de vouwstoeltjes voor het glas gezet. Ze hadden boeken meegenomen, maar van lezen kwam niet veel.

Het uitzicht was zoo prachtig! Woest stroomde het Haringvliet. Het had de stormkoorts nog te pakken. Vloed was het, en hoewel de storm van den afgeloopen nacht heel wat ijs voorgoed het zeegat uitgeveegd had, dreven er toch nog aanzienlijke hoeveelheden op het onstuimige water en werden door den vloed naar boven gejaagd.

Zware wolken hingen aan den hemel. Langs den horizon strekte zich een strook lucht uit, zacht glanzend geel, zooals je hebben kunt in stormdagen. Dat gaf aan de atmosfeer een helderheid, die vreemd samenging met de donkere wolkengebergten. Zonder de minste moeite herkenden de kinderen al de torentjes van Overflakkee en Goeree, Middelharnis, Sommelsdijk, Melissant, Stellendam. Jaap beweerde zelfs, dat hij over den smallen landkop van Goeree heen het Brouwershavensche gat zag, met den toren van Brouwershaven. Stroomop zagen ze duidelijk, zonder jokken, de boomen van Tiengemeten.

Tine deelde biscuit rond. Jaap ruilde eens om met Willy, nu mocht Willy zitten. Straks zou Jaap met Tine omruilen en vervolgens Tine weer met Willy — een prachtige manier om met zijn drieën op twee stoelen den middag door te komen.

De wind floot en gierde, het was toch lang zulk mooi weer niet, als ze op school gemeend hadden!

Ze lazen een beetje; Willy keek mee in bij Tine.

„Vin je niet, dat 't harder gaat waaien?" vroeg Jaap.

„Ja, dat vind ik zeker," sprak Tine en klapte het boek dicht. „Hier Willy, neem jij het maar."

„Ik zie nog geen zeil, jij wel?" vroeg Jaap.

„Nee — en er kan geen zeil komen, zoo groot als mijn hand of ik zou 't zien, zoo helder is het!"

Nu loeide de wind, in plaats van te fluiten.

„Een zeil! een zeil!" riep Jaap. „Kijk, het komt uit den haven van Stellendam. Jonge, jonge, als nou de stuurman handig is, laat hij zich pal met den vloed mee hier in den haven zetten."

Een kleine zeilboot verliet den overkant en kwam schuin oversteken. De lijn, die hij volgde, leidde schijnbaar juist tusschen de twee hoofden van den haven aan hun voeten.

Het scheepje vorderde snel.

Daar barstte opeens de storm los met nog niet tentoongespreide kracht. De vuurtoren sidderde onder zijn aanval; duidelijk voelden de kinderen den grond onder hun voeten schudden.

Bliksemsnel kwam de boot nader. Nu konden ze de mannen onderscheiden, vier in getal, in blauwe truien, met hooge laarzen aan.

Dat was mis! Hoe zeker ook hun richtingslijn scheen te voeren in den mond van den haven, ze kwamen veel verder uit en moesten ijlings het roer wenden, wilden ze niet tegen den dijk te pletter geslagen worden.

Het roer werd gewend, het zeil gereefd, de roeiriemen gegrepen. Met krachtige slagen werd opgeroeid langs den oever. Wat vorderden ze langzaam! Aan het rekken van hun sterke

lichamen zag men, welken reuzenarbeid ze daar verrichtten.

Maar er kwam toch weer een oogenblik, dat ze een end beneden den havenmond de riemen konden neerleggen en het zeil hijschen, meer naar zee toe dan daar net. Wanneer de vloed hen daar straks voorbij den haven had gedreven, dan zou hij nu, nu ze den afstand grooter hadden gemaakt, hen er juist in moeten jagen.

Daar kwamen ze in bliksemsnelle vaart aanzetten.

Boven volgden de kinderen aandachtig deze worsteling. Doch Jaap sprak opeens:

„Ik ga weg. Dat moet de Marine toch weten! Ze dienen hulp te hebben!"

En hij snelde naar de deur. Maar op de trap klonk het geklinkklank van stappen, die naar boven kwamen.

„Wie daar?" riep hij naar beneden.

„Je vader!" antwoordde een stem uit de diepte.

„Papa, weet de Marine het al, dat die vier zoo tobben!"

„Ja — als het dezen keer mislukt, zal de stoombarkas hen gaan oppikken. Maar ze willen nu natuurlijk nog geen hulp hebben! Daar is hun zeemanseer mee gemoeid!"

Vader trad het kleine kamertje binnen en Tine stond op om hem van haar zeteltje te doen profiteeren.

Daar kwam de boot! Het zeil was tot halverwege de hoogte nat van de stortzeeën. Een der mannen hoosde voortdurend het overgeslagen water uit.

„Nu zullen ze er toch wel komen, vader," riep Jaap in hoogste spanning.

„Ik mag het lijden, jongen!"

En net had vader het gezegd of de boot gleed — langs de buitenzijde van het hoofd.

Alweer mis! En zoo weinig had het gescheeld! De kinderen dachten, dat ze daar in de boot nu wel vloeken zouden.

Weer zeilen reven, weer de riemen grijpen. Roeien met de neer mee naar beneden, en hun uitgangspunt weer verder kiezen.

„Wat een geluk, dat ze hooge laarzen aan hebben, vader!" zei Jaap. „Ze zouden anders doornat zijn!"

„Het is geen geluk jongen," sprak vader ernstig. „Als ik hen was, gooide ik de laarzen gauw uit. Straks vliegen ze met den vloed mee de stoombarkas regelrecht in de armen en dan is het gevaar voorbij, maar eer het zoover is, komt er een gemeen oogenblik voor hen aan: als ze de boot weer met den kop in den stroom brengen. En met hooge laarzen aan is 't slecht zwemmen, als je omver gaat!"

„O!" riep Jaap zorgeloos — „dan trek je ze uit! Ik zie kans, me van top tot teen in het water uit te kleeden!"

Jaap had in den afgeloopen zomer den eersten prijs behaald voor zwemmen, een zilveren medaille, door den Schout bij nacht uitgeloofd.

„Zeker jongetje!" sprak vader. „Maar in den zomer, maar bij kalm weer! Maar gewone kleeren en gewone laarzen! Doch niet in dit ijskoude, onstuimige water, dat je tot op je beenderen verstijft, als je het ongeluk hebt erin te vallen! En dan niet zulke laarzen, die dadelijk vol water loopen en tot aan je heupen reiken! Kijk, de stoombarkas steekt van wal! Waar zijn onze luidjes nu? Ze draaien! Wat zijn ze ver! Je kan niet meer onderscheiden, wat er eigenlijk gebeurt. God zij hun genadig!" barstte hij opeens uit.

Een dolle rukwind deed den toren schudden.

Het nu weer geheschen zeil, het eenige, wat zich goed

onderscheiden liet aan dat worstelende klompje, scheen gelijk te komen met het razende water — en toen zag men geen zeil meer — de boot was omgeslagen.

De stoombarkas stiet een gillenden toon uit, die beduidde: „Houd moed, daar ben ik!"

Het viertal op den vuurturen stond te turen met bleek gelaat en wijd-open oogen. Die donkere stippen daar, tegen den lichtgeverfden romp, dat waren de mannen, die zich vastklemden. Maar hoeveel waren er?

„Vier," zei Tine, sidderend herademend.

„Vier! Waarachtig vier!"

Willy begon te schreien. Hij zag er slechts drie, hoe hij ook telde. Jaap zag er ook maar drie, doch zweeg. Tine zou wel gelijk hebben — dat was al te erg, dat een mensch voor hun oogen verdronken zou zijn!

Vader zweeg ook — hij zag er drie en hoopte, dat zijn kinderen er vier zouden zien. Kinderen hebben altijd toch nòg scherper oogen dan ouderen. Maar Jaap, Jaap met zijn valkenoogen — die had niets gezegd! Hoeveel zag die er dan?

„Jaap — hoeveel?" vroeg hij angstig.

Jaap hief het bleeke gelaat op.

„Drie, vader!" sprak hij toonloos, wetend, dat miskijken buitengesloten was.

„Er kan er nog een zijn, aan de andere zijde," sprak vader.

„Er is er een aan de andere zijde. Dien zie ik duidelijk, vader. Twee aan dezen kant."

Nu was de stoombarkas genaderd.

Tine bleef zwijgen, ze had ook drie geteld. Ze wist zelf niet meer, hoe ze er daarnet vier had gevonden.

Touwen werden uitgeworpen — en gegrepen.

Eén, twee, drie lichamen werden naar binnen gehaald. Lang bleef de stoombarkas op de plaats van het onheil.

De mare was al spoedig door Hellevoet gegaan en de hoofden stroomden vol.

De stoombarkas keerde terug met de zeilboot op sleeptouw, zonder dat het viertal daar boven een vierde lichaam aan boord had zien halen.

Groote God! — moest hij, nummer vier, nu achtergelaten worden in dit koude, woeste water, gebeukt door de ijsblokken, gegeeseld door den storm? Moest de nacht komen en hij daarbuiten gelaten worden, en allen in hun warme huizen gaan en de deuren achter zich sluiten?

Het moest zoo. Het kon niet anders.

De stoombarkas legde na een hevigen strijd met wind en golven in den Marinehaven aan. Toen was het al bijna donker.

In doodsche stilte kwamen de drie geredden van boord, gingen door de menigte.

„Wie? wie?" vroegen de menschen op den kant.

De geredden antwoordden niet. Maar de bemanning van de barkas volgde en een van hen noemde een naam.

Een luide smartkreet weerklonk. — Een meisje had den naam van haar vader vernomen.

Vier dagen later spoelde het lijk bij de Hoornsche Hoofden aan.

De verongelukte werd gevonden, de beide handen aan één voet, het been gekromd. — Zoo dadelijk zou de laars uit geweest zijn.

HOOFDSTUK VIII.

Den volgenden avond draaide de wind en iedereen wist nu, dat hoog water te wachten was. Tot nu toe had de storm uit het Zuid-Westen geblazen en ontzaggelijke watermassa's opgehoopt voor de zeegaten; nu werd de wind Noord-West; de opgehoopte watermassa's konden zoo gauw niet weg, de nauwe spleet, die de Straat van Dover heet — door, en drongen nu de zeegaten binnen.

Meneer Van Riet las zijn courant. Het was zes uur. Tien uur was de officieële hoogwatertijd, maar hij verwachtte, dat het over een uur al minstens gewoon hoog zou zijn.

Buiten in de gang stonden zijn waterlaarzen klaar en Jaap had die van hem en Willy er naast gezet.

Niet, dat Willy zoo straks mee zou mogen! Maar Tine had nogal kleine voeten en kon er best eens in voor een keertje, temeer daar de laarzen voor Willy op den groei genomen waren.

Jaap herinnerde zich, dat hij zijn Fransche boek vergeten had. Gauw eventjes naar het fort, het halen bij Jeip Garve — dan was hij net klaar met zijn werk, als Bart, die de havenwacht had, alarm zou komen maken.

„Ga je mee, Tinus?" stelde hij voor en Tine ging mee.

Buiten gekomen zei ze:

„Weet je wat, ik ga even naar ouwe Betje, die der man is morgen jarig en ik zal morgen wel geen tijd hebben om te feliciteeren!"

Ouwe Betje was hun baker geweest en stond nog bij hen in groote eere. Ze woonde op de Kade in een klein huisje met een tuintje erachter.

Toen de kinderen op de Kade kwamen, zagen ze, dat reeds

overal de maatregelen genomen waren voor het hoog water. Alle keldergaten en kelderramen waren dichtgeklemd met een zware, op maat gezaagde plank; ook tusschen de deurposten was zoo'n vloedplank geklemd en wie dus in huis wou, moest over de plank stappen. Meestal was de plank zoo hoog mogelijk genomen en zag je de binnentredende grappige exercities maken, vooral als hun beenen niet al te lang waren. Wie maar een beetje onder de maat was, moest omhoog getild worden en over de plank gesjord.

Het water van de gracht stond al tot den rand van de kade. Hoe grappig, die schuiten, die daar zoo dreigend lagen, omhoog getild door het stijgende water en als het ware broeiend op het plan, zoo dadelijk de keien op te varen.

Tine en Jaap sprongen beiden met groot gemak over de vloedplanken, de eerste bij ouwe Betjes deur, de tweede bij die van Jeip Garve. Tine vond ouwe Betje in groote bedisseling. Van voor liep ze naar achter en van achter naar voor, altijd door de verzuchting slakende, die de kinderen zoo goed van haar kenden:

„Belle bel, ik ben zoo druk! Ik ben zoo druk!"

Ze zei nooit: ik *heb* 't zoo druk! Dat was geen goed Hollandsch, beweerde ze, als de kinderen haar plaagden met haar stopwoord.

Ouwe Betje's man zou zeventig jaar worden. Dat moest een extra feest zijn natuurlijk. Boven op zolder stond het lekkere eten al klaar, dat Betje van morgen gemaakt had, dan had ze dat morgen maar op te warmen, anders was ze al te druk! Verbeeld je eens, al haar kinderen kwamen van heinde en verre, een zelfs uit Groningen!

„Betje, hoe maakt meneer Varken het?" vroeg Tine.

„Goed — best — ik hoop maar, dat ie in zijn hok kan blijven. Met hoog water kan je nooit weten. — Ik heb hem anders nog nooit hoeven te verkassen!”

„Nou, vanavond laat, met ’t hooge water, mogen we eens komen kijken in het fort voor vader en dan komen we bepaald eens informeeren naar meneer Varken.”

Meneer Varken hadden ze Betje’s trots en glorie gedoopt. Want Betje’s netheid strekte zich zelfs tot haar varken uit. Ze gooide iederen Zaterdag heele emmers vol water op haar beestje en zijn omgeving leeg, zoodat ’t er soms heel schoon en netjes uit kon zien en best met een beetje meer eerbied aangesproken mocht worden dan andere varkens.

Ouwe Betje kwam na veel op en neer draven, waar Tine volstrekt de reden niet van had kunnen uitvinden, bij haar visite terug met een schaal vol kostelijk gebak, bros als eierschalen, opgerolde koeken, die ze zelf bakte en die prauwels heetten. Oblieën zou men ze noemen in de steden, maar de echte prauwel is wel driemaal zoo groot als een oblie.

„O, heerlijk, Betje!” zei Tine. „Prauwels maken kan jij alleen maar, geloof ik. Nergens tref ik ze zoo lekker bruin en zoo echt bros aan.”

„O zoo, Koos! dat zou ik zoo meenen. Kan je nou begrijpen, dat mijn hoofd rookt van al mijn druktes, zoo’n dag vóór een feest!”

„Me dunkt, je schoorsteen zal nog wel harder gerookt hebben dan je hoofd!”

„Daar heb je gelijk aan! Ja, die heeft ’t ook druk gehad. Maar nou heb ik boven toch ook een maaltje staan, een maaltje!”

Tine keek op de oude klok. „Bijna zeven uur! ik moet

weg, Betje! Groet je man van me en veel plezier morgen! Komt hij laat thuis?”

„Als ’t hoog water voorbij is — en eerder kan ik hem toch niet hebben ook. Of zou je denken, dat hij derin mocht komen, als hij misschien tot z’n knieën nat is? Maar hij had nog veel te doen op het loodskantoor en zal dan meteen het hoogwater maar afwachten.”

Tine ging heen, na vele groeten en de belofte, dat ze over een paar uur eens extra zou komen kijken of Betje’s huisje nog niet wegzwom.

Jaap stond in de open deur achter de vloedplank nog met Jeip te praten. Jeip hoopte, dat ’t den volgenden morgen zulk hoog water zou zijn, dat het Baantje onderliep, wat slechts zelden gebeurde. Dan was hun de toegang tot school versperd.

Jaap en Tine gingen nu over de verlaten kade en door een stil straatje naar huis. Het hoogwater zou niemand verrassen, alle maatregelen waren genomen. Het zou niet licht meer gebeuren, dat er, zooals drie jaar geleden, een slachtoffer viel. Toen was ’t hoogwater eens sneller gekomen en hooger gestegen dan men verwacht had. Toen was een heele dikke man, die aan de Kade in een kelderwoning een spekslagerijtje hield en niet zoo gauw weg kon komen, in zijn keldertje verdronken, als een muis in den val. Sedert dien tijd zat de schrik voor hoogwater er voorgoed in en menigmaal werden de vloedplanken neergezet, dat ’t achteraf niet eens noodig bleek.

Maar nu zou het wel noodig zijn. Uit de rioolkolken begon het grondwater al te rijzen; het kwelde uit de putten op en vormde reeds plassen hier en daar.

Brrr! wat een weer! Toen Jaap en Tine uit het nauwe straatje op de smalle voetbrug over de vestinggracht kwamen, viel de storm met forsch geweld op hen aan en ze werden even tegen het hek geduwd. Maar ze gaven elkaar een arm en langzaam, met vaste schreden, voorovergebogen, ging het tegen den storm in.

Nu weer een brug over, dat heele smalletje, dat over het Kanaal voert en niet meer is dan de bovenkant van de sluisdeuren met twee heel open hekjes erlangs.

Op de sluis bleven ze staan en staarden in het zwarte water van de schutskolk.

Het licht uit het havenkantoor en een lantaarn aan den oever wierpen hun lichtbanen in de diepe, duistere kolk.

Ze stonden op de buitenste sluisdeuren en konden nu het verschil zien tusschen den waterstand van het Haringvliet en dien van de kolk. Dat scheelde heel wat! Razend vlogen de golven op de sluisdeuren aan en deze sidderden onder de voeten der kinderen. Neen, opengeslagen waren ze nog nooit, maar wel waren eens, bij nooit vergeten hoogwater, de golven zoomaar over de sluisdeuren heengeslagen. Toen was het een ware overstrooming geweest en ook de tuin van de familie Van Riet had bar geleden. Maar het huis had zelfs toen nog niets te lijden gehad, zoo hoog stond het.

„Zoo, zijn jullie daar eindelijk!" sprak vader. „Het begint zeker al, hè?"

„Ja, het kwelt al uit de rioolkolken," berichtte Jaap.

„Voortmaken, hoor Jaap! Eerst je les leeren!" beval vader. „Anders ga je straks heusch niet mee!"

Stil gingen drie kwartier voorbij. Jaap leerde allerlei dingen, die hem nooit erg interesseerden, maar nu minder

dan ooit: Le pluriel des substantifs se forme en ajoutant — Le pluriel des substantifs se forme....

Enfin, aan alle dingen komt een einde en ook aan het lesleeren van Jaap. Toen ging hij vast zijn laarzen aandoen en bracht het andere paar heel gedienstig voor Tine mee.

Willy was op het punt, naar bed te gaan. Hij herkende zijn eigendom en wou net bezwaren in gaan brengen tegen zulk een willekeurig gebruik, maar een zoen van Tine en de belofte, dat ze morgen eens een mooi versje voor hem op zou zeggen, deed zijn aanklacht op zijn lipjes besterven.

Tine leerde graag verzen en Willy hoorde ze graag aan. Zoo pasten die twee prachtig bij elkaar. En Jaap, hoewel hij er nooit rond voor uit wou komen, genoot er vaak mee van, als hij achter het poëtische tweetal den tuin insloop.

Net waren de laarzen aan, of daar klopte Bart op de achterdeur.

„Meneer, er staat al een halven voet water op de kaai!"

„Ga je mee, Bart?"

„Ikke wel, meneer!"

Deze reis was heelemaal geen dienstreis. Maar meneer Van Riet had het zich nu eenmaal aangewend, met hoog water het fort in te gaan. Hulp kon toch soms noodig zijn, ook al was hij niet gehaald.

Tine had heele korte rokken aan, rokken van drie jaar her.

Toen ze worstelend met den wind, het nauwe straatje ingingen, dat van de vestinggracht naar de draaibrug leidde, stapten ze in het water en liepen er in voort, de kinderen met groot genot plassend en wadend.

Bij de Draaibrug hielden ze halt. Meneer Van Riet en Bart keken eens goed rond bij het schijnsel der weinige lantaarns.

Zoo, zoo. Dat scheen hooger te komen, dan de afspraak was — zoo dadelijk zou het Baantje eraan gaan.

Tine en Jaap juichten om den altijd verrassenden aanblik, dien de Kade bood. Dat hadden ze nu al zoo vaak gezien, doch altijd bleef het leuk en als een nieuwtje. Het water stond van de huizen aan de eene zijde der Kade tot die aan de andere zijde. Eén groot watervlak, met kleine uitschuimende golfjes zelfs, breidde zich voor hun oogen uit in het flauwe schijnsel der lantaarns.

De enkele schuiten, die in de gracht lagen, waren met het water mee gerezen en dobberden midden op de watervlakte. Een klein roeibootje dobberde mee; dat hield meneer Van Riet in het oog, om te gebruiken, als loopen al te bezwaarlijk zou worden.

Zij plasten eerst langs de Oostzijde der kade. Op het trottoir ging het heel best, daar spoelde het water maar eventjes over hun laarzen. Ze voelden met een stok vooruit, of alles veilig was; want, hoe ze ook Hellevoet van buiten kenden, een enkel lager stoepje, een enkel rollaagje dat een stoepje van zijn buurman scheidde, kon hun een leelijken val kosten, nu het water alles gelijk had gemaakt.

Alles was stil en rustig, niemand overvallen dus. Dat zou ook al te dom geweest zijn. Hier en daar kwamen de menschen voor het raam, opgeroepen door het geklots en geplas. De meesten dachten wel, dat het meneer Van Riet zou zijn.

„Niets voor je te doen, menschenredder!" riep Oom Bram plagend.

Jaap vond zijn oom flauw; Jaap kon niets meer van hem velen, sedert die zijn vader het grootste varken had afgesnoept.

Toen terug, de Draaibrug weer over en een bezoek gebracht aan de Westzijde.

Bij oude Betje klopten ze eens aan de deur.

Ze kwam voor het raam en ze riepen haar toe: „Hoe is 't er mee?"

Toen schoof ze het raam open en ze zagen, dat ouwe Betje huilde.

„Maar baker, wat is er nu?" vroeg meneer Van Riet meelijdend.

„Ach!" snikte ze. „Dat lekkere eten! Dat heerlijke eten! Daar ben ik nou den heelen dag zoo druk voor geweest! En daar kwam het water en kreeg ik er erg in, dat het varken niet in zijn hok kon blijven. En toen riep ik mijn buurman en die helpt me het varken de zoldertrap opsjouwen. En toen laat ik hem uit, mijn buurman dan, want 't is een ouwe ziel, en ik zou om alles in de wereld niet willen, dat hij een ongeluk kreeg met de vloedplank — en toen klom ik weer naar boven met een bos strooi — en daar is al mijn lekkere eten op! Het varken heeft alles opgegeten, de rollade, het soepvleesch en een schoteltje ham en de pudding — alles, alles!"

Jaap en Tine moesten ondanks bakers tranen toch lachen om dat varken, dat zich daar zoo kostelijk te goed gedaan had op den zolder. Wezenlijk, zoo'n slim varken verdiende, meer nog dan ze dachten, de onderscheiding, waarmee ze hem behandelden!

„En nou is 't allemaal nog niks" — ging baker voort. „Maar morgen komen mijn kinderen — en dan kan ik ze toch geen aardappelen met vet voorzetten!"

Neen, dat ging niet. Dat vond meneer Van Riet ook. Hij dacht even na en zei:

„Hoor eens baker, zit nu maar niet in de zorg. Mijn vrouw zal je wel het een en ander sturen voor morgen. Troost je nu maar en vraag met de slacht een paar gulden meer voor je varken; dat is het nu waard geworden. Goedennacht, baker!"

„Ach meneer, ik blijf u dankbaar," stamelde de oude ziel. Toen dribbelde ze ineens naar binnen en was ook ineens weer terug. De schaal met prauwels bood ze aan door het raam — die had het varken gelukkig niet opgegeten. En de buitenstaanders aten prauwels, terwijl hun voeten een idee kregen, dat 't nu maar beter zou zijn om naar huis te gaan, want ze werden aardig koud en nattig.

„Zet een kopje koffie voor meneer Varken!" riep Tine tot afscheid. „Dat's goed voor de spijsvertering!"

Toen gingen ze regelrecht naar huis. Het water steeg nog wat — maar daalde toen weer. En den volgenden morgen rees het tot groote spijt van de schoolkinderen niet zóo hoog, dat de Kade en het Baantje onbegaanbaar werden. Over de trottoirs konden de kinderen droogvoets hun school bereiken en wie toch met natte voeten kwam, was een ondeugende bengel, die met opzet in een plas had staan dansen om zulke natte voeten te krijgen, dat de meester hem uit medelijden naar huis zou sturen. Maar de meester was te zeer overtuigd van boos opzet, om dien ochtend medelijden te kennen, en wie natte voeten had, moest ze maar houden.

Doch Hellevoetsche kinderen zijn taai, en kunnen gewoonlijk nogal tegen natte voeten en een nat pak — dat bewees Jaap een kleine week later.

HOOFDSTUK IX.

Weer was het Woensdagmiddag.

Sedert drie dagen was de storm bedaard. Maar het waaide nog steeds, een koude wind, die de menschen deed huiveren en hen over ongezond weer liet praten.

Er waren veel influenzalijders. Daar was 't ook zoo echt je weertje voor! Die sombere hemel, die gure wind en dan weer eens jachtsneeuw en dan weer eens motregen, en soms hagel. —

Woensdagmiddag waren Jaap en Willy met een troep gezworen kameraden langs het Kanaal gaan wandelen. Dat deden ze graag. Dan bekeken ze de schepen, die op toegang tot de schutkolk lagen te wachten, liepen er, hun groote passen tellend, langs, en overbluften elkaar met gissingen naar de lading.

Toen ze zoo ongeveer bij de eerste brug waren gekomen, zagen ze zoo'n echt lekker vlotje vastliggen aan een touwtje. In minder dan geen tijd was Tinus de Vries erop, greep een boomstok, die er bij lag, maakte het touw los, stootte af en voer weg onder het gezang van:

We gane naar Amerika!
Het schip ligt op de ree.
We gane naar Amerika!
Wie vaart er met ons mee?

„Ik!" riep Jaap. „Flauwert, om ineens weg te varen! Kom een beetje aan den kant, dan spring ik er op!"

„Ik zing zoo maar wat!" riep Tinus plagend. „Ik wil geen volk aan boord hebben!"

En hij maakte een lange neus tegen Jaap.

Dat was te veel. Jaap ging een paar schreden achteruit — en nam in vliegende vaart zijn aanloop, zonder zich in het allerminst te storen aan het waarschuwende geschreeuw der overigen.

Jaap kon springen als de beste. Den afstand, dien ze allen voor een sprong te groot achtten, overwon hij geheel, sprong zelfs te ver — sprong over het vlotje heen en verdween in het water.

Een luide gil had geklonken. Maar meer van plotselingen schrik dan van angst. Want ze wisten veel te goed het verdere, gevaarlooze verloop van de zaak — Jaap zou dadelijk weer omhoog dobberen — zwemmen kon hij als een visch — en ze zouden hem met der allen aan land hijschen.

Doch de twee seconden, één voor de vaart naar beneden en een voor de dobbering naar boven, verliepen — en Jaaps krullebol vertoonde zich nog niet.

Toen kreet Heer Aai angstig: „Hij zalònder het vlot geraakt zijn! Help, Tinus, help!"

Tinus was er al bij. Hij had zich plat op 't vlotje neergelegd, met zijn lengte juist de breedte van 't vlotje innemend, stak zijn hand onder zijn vaartuigje en sleurde Jaap in 't volgend oogenblik er onder vandaan, zijn krachtige jongensvuist gegrepen in Jaaps haren.

Jaap was nog niet bewusteloos, maar dat het weinig scheelde, merkten ze wel aan de geringe medewerking, die ze van hem ondervonden, toen ze hem met vereende krachten op den kant sleurden en overeind zetten. Hij keek verdwaasd voor zich uit en voelde toen aan zijn hoofd, trok zichzelf aan de haren. —

Jeip Garve schudde hem door mekaar. „Allo! word wakker! Is me dat een gezicht! Suf niet!"

Weer voelde Jaap naar zijn hoofd.

„Ja, ja, dat heb je nog!" sprak Jeip. „En je mag Tinus wel dankbaar zijn, want deze keer scheelde het drommels weinig of —" Hij ging niet verder maar keek zijn makkers aan. Ze zagen allen bleek, en een huivering liep hun over den rug, nu het gevaar voorbij was en ze eigenlijk pas zagen, hoe groot het geweest was. — Indien Tinus hem eens niet onmiddellijk had gegrepen! Indien het vlotje nog eens omgeslagen was ook, onder het gewicht van den redder, die zulk een vracht moest tillen.

Willy streelde Jaaps hand.

„Nu gauw naar huis, hè?" zei hij smeekend, „Jaap, kijk nou toch eens naar me!"

Toen week de halve bezwijming, die over Jaap gekomen was. Zijn oogen kregen weer leven en hij zei: „Neen, niet naar huis! Moeder zou zoo schrikken!"

„Maar moeder heeft ons immers altijd gezegd, dat we dadelijk naar huis moesten komen, als we in het water hadden gelegen en niet bang moesten zijn!" drong Willy aan.

„Neen! Neen!" sprak Jaap vastbesloten. „Als ik zoo gewoon in 't water viel, zou ik wel naar huis gaan. Maar deze keer is 't te erg geweest." —

„Nou, je ben net zoo nat!" — merkte Tinus laconiek op.

„Ja — maar dan moet ik aan moeder vertellen, hoe 't nou weer gebeurd is en deze keer was 't toch veel erger dan anders, hè?"

De nog bleeke gezichten van zijn makkers èn hun zwijgen, versterkten hem in zijn plan.

„Laten we achter dat schuurtje gaan,” zei hij. „Dan zal ik me uitkleeden en willen jullie dan mijn goed uitwringen?”

Hij greep weer naar zijn hoofd en trok zichzelf aan de haren.

„Wat voer je toch uit?” vroeg Jeip. „Dat heb je daarnet ook al gedaan. — Ben je bang, dat Tinus je pruikebos afgerukt heeft?”

„Nee” — antwoordde Jaap nadenkend. „Maar het is zoo raar — daarnet pakte Tinus me toch in mijn haren en aan mijn haren trok hij me toch omhoog — en dat deed heelemaal geen pijn. Zoo gek — nou wil ik eens voelen, of 't nou wel weer pijn doet.”

„Ja” — zei hij na een paar stevige rukken. „Gelukkig wel weer. Nog wel een beetje, maar 't gaat toch weer. Hoe zou dat toch gekomen zijn daarnet?” —

De jongens keken elkaar aan, angstig weer.

„Doordat je driekwart van je stokje lag” — verklaarde Jeip huiverend. „Je was al een heel eind heen, hoor! Brrr — laten we maar gauw over wat anders praten.” —

„Zie je, dan kan ik toch niet bij moeder met zoo'n verhaal aankomen,” sprak Jaap overtuigd.

Daar waren ze achter het loodsje.

En het gebeurde, dat hij zich uitkleedde, dat hij daar stond, het natte lichaam naakt in den guren wind — en dat hij er niet ziek van werd.

Ze wrongen, wat ze konden. Heer Aai reikte hem een zakdoek toe om zich mee af te drogen, maar Jaap dàcht er niet aan!

Zoo straks moest hij immers weer het natte goed aandoen. Zich nu afdrogen was monnikenwerk!

Willy gaf hem zijn eerste kleedingstuk, het flanel. Hu, hoe eng! Zoo'n natte lap, die op je lijf kleeft en zijn kilheid tot op je beenderen door laat stralen! Hu! en toen die natte broek en toen die reuzenarbeid om in je natte kousen te komen! Maar nu was 't ergste geleden! De andere kleeren gingen vlugger aan.

„Hoe laat is het?” vroeg hij, toen zijn toilet voltooid was.

„Vier uur!” sprak er een zijn horloge uithalend.

Jaap bedacht en rekende uit.

„Vier uur. Over een kwartier ben ik thuis — we eten om vijf uur. Na het eten moet ik naar teekenschool. Weet je wat? Ik blijf rondscharrelen tot vlak voor het eten. Dan houd ik me een beetje in den donker en Jeip, kom jij me dan kwart over vijf precies halen. Dat's wel vroeg, maar op teekenschool kunnen we de kachel opporren en er bij gaan zitten, dan droog ik een beetje. Willy, vertel jij aan Dina, wat er gebeurd is. En dan ga ik heelemaal bloot in bed — als moeder 't dan maar niet merkt — en dan moet Dien mijn kleeren drogen in de keuken. Als ik uit teekenschool kom, kan ik best dadelijk naar bed — dan zeg ik maar, dat ik zoo'n slaap heb.” —

De andere jongens namen nu afscheid, want om tot bij vijven in dat onherbergzame oord, waar het loodsje stond, rond te scharrelen, daar zagen ze niks in.

„Jeip, denk er nou om, hè?” riep Jaap zijn vriend nog eens na.

„Ja, hoor!” beloofde deze.

Het loodsje was geheel dichtgetimmerd. Geen kans dus om erin te komen. Maar Jaap, wien Willy natuurlijk gezelschap was blijven houden, zocht de zijde buiten den wind,

en daar bleef hij staan, bibberend, almaar bedenkend, hoe hij dien avond door zou komen.

Bij vijven zetten ze het op een holletje naar huis, hand in hand.

Hè, dat deed goed! Jaap voelde zich wat warmer worden.

„Waar blijven jullie nu toch zoolang met dat akelige weer?” vroeg mevrouw van Riet.

„We hebben aan de Vlotbrug gespeeld,” antwoordde Jaap.

„Maar daar hoef je nu toch niet een half uur na ’t donker voor thuis te komen!” ging moeder voort. „Nog al mooi weer om zoolang buiten te blijven! En ik had juist een beetje vroeger willen eten, want vader heeft laten weten, dat hij naar Nieuwesluis is en pas om tien uur vanavond thuis komt. — Nu, ga nu maar gauw zitten en kom voortaan met zulk onaangenaam weer wat gauwer thuis.”

Jaap schoof een stoel voor zijn moeder bij, zwijgend steeds. Toen greep hij er een voor zich zelf; maar Tine wou net dezelfde inpikken en stoeiend ging ze hem te lijf.

Hij werd vuurrood van schrik. Ze had zijn arm tusschen haar handen genomen. — Ineens liet zij hem los — maar verdere uitwerking had haar schrik niet. Want ze ontmoette zijn angstige oogen, en smoorde nog juist haar kreet van schrik. Toen knikte ze hem geruststellend toe en moest lachen om dien zucht van verlichting, die aan zijn borst ontsnapte.

Jaap zat gelukkig een eind van moeder af. Geen kwestie van dus, dat ze hem zou aanraken. Haastig at hij, de oogen op de pendule gericht, denkend aan Jeip, die kwart over vijven arriveeren zou.

„Jaap!” begon zijn moeder.

Schichtig hief hij het hoofd op, maar zijn moeder, die bezig was, Zusje te voeren, merkte het gelukkig niet.

„Jaap” — zei ze nogmaals, toen Zusje een beetje op gang geholpen was met de eterij: „ik heb een goed nieuwtje voor je. Morgen moet ik naar Rotterdam en dan heb ik zooveel boodschappen, die ik toch graag dadelijk allemaal mee naar huis nam, dat jij mee mag. Vader vindt het goed en de brief naar meester is al weg.”

„Heerlijk!” sprak Jaap met glinsterende oogen. En toen opeens nòg een zaligheid ontdekkend aan het net vernomen plan:

„Welk pak mag ik dan aan, moeder?”

Moeder keek vreemd op. Jaap gaf nooit zooveel om kleeren, hoe kwam hij daar nu opeens op?

„Wel, je beste natuurlijk!” zei ze verwonderd. „Word je netjes, mijn zoontje?”

„Of ik!” lachte Jaap.

Daar belde Jeip en kwam spoedig de kamer binnen.

„Jeip, wat ben je vroeg!” sprak mevrouw licht verwijtend. „Jaap heeft ternauwernood genoeg.”

„O, mapie, al meer dan genoeg!” verzekerde Jaap, luidruchtig opspringend, luidruchtig weghollend, om zijn teekenportefeuille. Ook wipte hij even bij Dien in de keuken aan.

„Dien, is Willy al bij je geweest?”

„Ja, hoor!” knikte ze goedig. „Ik zal voor alles zorgen!”

„Vergeet ins Hemelsnaam niet om morgenochtend mijn ondergoed boven te brengen!” drong hij aan.

„Nee! Nee! waarachtig niet! En je bovenpakkie dan?”

„Ik krijg morgen mijn beste aan. Hou mijn daagsche dan maar den heelen dag in de keuken!”

„Ik zal er voor zorgen hoor! wees gerust!"

Hij kwam binnen met zijn portefeuille, waarop geen spiertje gekleurd papier meer te bekennen was. Dat had hij eraf gesleed, in de vorstdagen. Dan dienden de portefeuilles namelijk als slee en de jonge kunstenaars voeren er alle mogelijke hellingen mee af.

„Nou Jeipie!"

„Hier ben ik, Jaapie." —

Daar gingen ze. „Voortaan wat later komen, Jeip!" riep mevrouw hen achterna.

„Ja, mevrouw!" beloofde Jeip.

Ze renden de sluis over, het fort in. De lichten brandden gelukkig al op teekenschool. Twee treden overslaand vlogen ze naar boven, het lokaal in. Hun teekenportefeuilles gooiden ze neer. Jeip greep de pook, Jaap de kolenschop en daar werd me de kachel aangepord, opgeladen, tot hij in minder dan geen tijd roodgloeiend stond.

Jaap liet zich bijna roosteren. Als hij 't van voren niet meer kon uithouden, draaide hij zich om en liet zijn rug braden. En dan zijn eene kant en dan zijn andere.

De damp sloeg uit zijn kleeren. Op de trap klonken schreden. Nog een vroegert dus. — Hè, dat was vervelend! Juist die Belders, die akelige, geniepige klikkert.

„Goeienavond," zei Jan Belders. „Wat doen jullie hier?"

„We gaan strakkies teekenen" vertelde Jeip.

„Hè, wat een nieuws! Maar waarom zijn jullie er zoo vroeg?"

„Zoo maar. We zijn niet zoo nieuwsgierig als jij en vragen jou dus niks."

„Wat een humeur!" plaagde Belders. „Aha, ben je nat, Jaapie? Zeker in 't water gelegen?"

„Ik heb een emmer water over mijn lijf gehad, ergens waar ik altijd belletje trek," lei Jaap uit. Het was de waarheid, maar die emmer was den vorigen dag op hem neergekomen.

Jan Belders vertrouwde de zaak niet heel erg. Hij draaide rondom Jeip en Jaap. Toen bevoelde hij Jaaps beenen.

„Blijf je af!" snauwde Jaap. „Het gaat je niks an, hè?"

„Hi, hi, zijn jou beentjes ook al nat?"

„Het was een heele volle emmer."

„Zoo, zoo!"

Toen kwamen er nog meer jongens. Ze begrepen dadelijk den toestand en vroegen allemaal door mekaar, wie Jaap zoo nat gegooid had? En beloofden heilig, dat ze dat wijf welereis zouden krijgen. En Jan Belders werd, langzaam, maar zeker uit hun kring gedrongen.

Jaap zweeg maar en dampte.

Doch de meester kwam, gaf hem een flink standje voor die gloeiende kachel, gooide fluks alle ramen open en de les begon.

In angst, dat Jan Belders, wiens vader een zeer goede bekende van meneer van Riet was, hem nog zou verraden, van daag of morgen, vloog Jaap naar huis. En toen tot groote verwondering van zijn moeder, uitte hij de wensch, tegelijk met Willy naar bed te gaan.

„Je ben toch niet ziek, Jaap?" zei ze bezorgd.

„O neen, Mapie, alleen zoo slaperig. — En morgen moeten we vroeg op, hè? Met welke boot gaan we?"

„Met die van negen uur, dus vroeg hoef je heelemaal niet op, nacht, malle jongen — krijg ik geen zoen?"

Voorzichtig, dat zijn moeder zijn klamme kleeren niet zou aanraken, gaf hij haar zijn nachtzoen. Toen rende hij Willy achterna, naar bed.

Toen hij er onder lag en 't toch een niets plezierig gevoel vond, zoo die koude lakens aan je bloote lijf, kwam Dien zijn kamer binnensluipen.

„Ik neem ze mee, hoor Jaapie!" fluisterde ze.

„Dank je wel!" fluisterde hij terug. „Denkie derom, morgen?"

„Heusch, hoor! Ga maar gerust slapen!"

's Morgens om negen uur vertrokken ze. Jaap had zijn beste pak aan over de verongelukte onderkleeren. Die waren hem leelijk tegengevallen! Nog lang niet droog, daar de keukenkachel om elf uur 's avonds al pot-uit was geweest.

Anderhalf uur zat Jaap op de met leer bekleede bank van de bovenkajuit en keek uit over de landen, die zoo ver te zien waren in het heldere licht van de Januarizon. En toen hij in Vlaardingen van zijn plaats opstond, schrok hij zich een hoedje en voerde zijn moeder ijlings mee naar de kajuitsdeur, want zijn heele zitplaats was zwart van 't water. — Zou hij nu op het laatste oogenblik nog verraden worden?

Hij werd niet verraden, noch door weer zoo'n toevallige omstandigheid, noch door Jan Belders, noch zelfs door een ziekte, die toch zeker te verwachten was. Twee jaar later kwam een oude eierenboer in de vacantie eens zijn waar te koop aanbieden in den tuin van het huis onder de popels.

Toen hij Jaap zag, zei hij, zoo onder allerlei vertelsels door: „Nou jongeheer, je staat daar zeker ook liever in het zonnetje en met je kleertjes aan, dan dat je spiernakend bibbert achter mijn ouwe schuurtje, hè? Je hadt zeker in het water gelegen, hè? Ik kwam net in de verte voorbij en ik dacht zoo: nou, hij liever as ik."

Toen moest Jaap aan zijn moeder alles opbiechten, maar dit was met recht een verjaard misdrijf en zijn moeder zuchtte alleen maar eens over het verjaarde gevaar en verbaasde zich over de taaiheid van haar zoon.

Daarmee was de zaak uit.

Die Januaridag in Rotterdam werd heel plezierig en heel nuttig doorgebracht. Wel ging het winkel in en winkel uit, maar daarvoor werden ze getroost in een bakkerswinkel, waar moeder en zoon om twaalf uur in gingen en veel lekkerder broodjes aten en veel lekkerder chocola er bij dronken dan thuis. Denk eens aan, chocola met room! Zoo'n groote jongen was Jaap niet, of hij hanteerde met kinderlijk plezier het kleine roomkannetje en volbracht het kunststuk, zijn chocola precies met den room te dekken.

Met de boot van zessen zouden ze naar huis gaan. Tegen half vijf gingen ze in een restaurant eten en dat was wel het glanspunt van den dag.

Het was nog niet geheel donker. Half Januari is de dag volgens de boeren een hanenschree verlengd en het was nu bepaald al een schrede van een grooten haan.

Moeder zag even naar de lucht.

„Vin je niet, dat het mistig wordt?" vroeg ze aan Jaap.

„Een beetje," zei hij onbezorgd.

„Het wordt wat kouder ook!"

,Och, mapie, dat 's verbeelding!"

Een uur later waren ze kant en klaar en was het meteen tijd voor den trein, die hen tot Vlaardingen bracht.

Ze traden uit de breede gang van het restaurant naar buiten en — slaakten een kreet van verbazing en schrik. Mist! Dikke, dikke mist! Dat hing in zware kringen om de lantaarns, dat sloot de straten af, vlak voor je en vlak achter je.

„Dat's me wat moois!" sprak mevrouw van Riet angstig. „Strakjes vaart de boot niet, en dan kunnen we in Vlaardingen blijven vannacht — o, als ik dat maar tegen drieën had zien aankomen, dan had ik gauw gemaakt, dat ik naar huis kwam —."

„De boot zal wel varen," zei Jaap, louter om zijn moeder gerust te stellen. Maar hij twijfelde er hard aan.

Ze stapten op de tram, en waren tijdig op den trein. In de coupé zaten nog meer menschen, die over het water moesten, Hellevoeters, Briellenaars, die in Nieuwesluis op een andere boot moesten stappen. Allen spraken bezorgd over de mist en de heele coupé verbroederde zich, onder den invloed van de naderende bezwaren.

„Ik geloof nooit, dat ie vaart," sprak een oud heer somber. „Dan kan ik in Vlaardingen blijven — dat 's de derde maal van den winter. Volgend jaar krijg ik mijn pensioen en dan ga ik in den Haag wonen, want wat een getob brengt het wonen op zoo'n uithoek toch mee!"

„De boot zal wel varen!" zeiden sommigen, alleen omdat ze het mopperen op hun toch zoo geliefden uithoek niet hebben konden.

Op een husje gingen ze in Vlaardingen de controle door en kwamen buiten.

Het was goed, dat ze op een haar den weg wisten, want als een ondoordringbare muur stond de mist om hen.

De afstand tusschen het station en de boot is uiterst gering, twee minuten gaans hoogstens. Zóó als je met je neus uit het station komt, zie je vroolijk de lichten van de Hellevoetsche boot, die klaar ligt en met vertrekken op de aankomst van den trein wacht.

Maar nu, geen lichten, niets! Lichten pas, toen ze de rails over waren en zich tot op een twintig meter afstand van de boot bevonden.

Daar verdrongen ze zich allen om de loopplank — een trein vol menschen.

„Vaar je, kaptein? Vaar je?"

„Het is gelukkig kaptein Steensma," fluisterde mevrouw van Riet. „Die zal geen gekheden uithalen!"

Kapitein Steensma stond boven aan de loopplank. Een krachtige, reeds bejaarde man, breed in de schouders, een verweerd gelaat, grijs haar en een stem als een klok. Die stem deed hij klinken over de menigte en hij sprak:

„Ja, ik vaar!"

Een zucht van verlichting werd geslaakt.

„Maar," ging hij voort. „Ik beloof niet, jullie aan den overkant te brengen. Ik zal varen, maar als het buiten te dik is, keer ik weerom. Ook laat ik 't heelemaal aan jullie zelf over, of je mee wil gaan of niet. Ik raad je niets aan, ik vertel jullie alleen, dat ik trachten zal met deze boot Nieuwesluis te bereiken en dat ik terugkom, als ik meen, dat het gekkewerk is."

Nieuwesluis bereiken, dat was de zaak. Eenmaal daar, was de weg door het Kanaal naar Hellevoet makkelijk genoeg.

„Zullen we gaan moeder?" vroeg Jaap.

„Nu het kaptein Steensma is, ja!" zei ze vastbesloten.

Enkelen riepen: „Nou, ik groet je, kaptein!" en zochten een logement in Vlaardingen. Onder hen was ook het oude heertje, dat mopperend zijn derden Vlaardingschen nacht in ging.

De overigen strompelden de loopplank af en zochten een plaatsje in de bovenkajuit. Deze was spoedig overvol. Doch wie geen zitplaats had, bleef maar staan, ging zelfs staan in de overdekte wandelgang buiten, liever dan naar beneden te gaan. Aan dek blijven was zeer gewenscht met zulk een gevaarlijke reis. Je kon nooit weten, wat er gebeuren zou.

Daar luidde de bel; nog enkele seconden wachtens op telaatkomers — de boot voer af.

Jaap mocht buiten blijven. Mevrouw van Riet had een zitplaats binnen bemachtigd. Langzaam, heel langzaam stoomde de boot de haven uit. Twee man stonden voorop en trachtten de ondoordringbare duisternis tòch te doordringen met hun zeemansoogen.

Was de mist in den haven zwaar geweest, hier sloot hij opeens als een muur om het schip. En ginder, in den haven, was hij nog doorzeefd geweest van licht, zoodat de mist zelve zichtbaar was, maar hier zag je niets, niets! Geen betere voorstelling van de buitenste duisternis dan zware mist in den avond, op een breed water, zonder veel kunstlicht.

Jaap richtte zijn scherpe oogen op dien onverbiddelijken wand. — Neen, opgesloten zat het schip, geen straal drong door.

Langzaam, langzaam, als kruipend stoomde de boot voort. De kapitein voer louter op het kompas, met het horloge in

de hand. De eerste minuut moest hij zich hier bevinden, de tweede minuut dáár.

Geregeld sneed de stoomfluit door de lucht.

En plotseling sidderden de passagiers op het hooren van nog een stoomfluit. — Velen verlieten de kajuit en kwamen aan het dek, niet wetend, hoe dit blinde schip dat andere blinde schip moest ontvaren.

„O, het is nog ver weg!" spraken enkelen geruststellend en men knikte toestemmend: ja, het was nog ver weg. Dat hoorde je wel aan het fluiten.

Maar de mannen op de voorplecht bogen zich voorover en tuurden en tuurden — Jaap tuurde mee. —

Daar klonk een kreet: „Volspiet [1]) achteruit!" En nadat de twee daar aan de voorplecht hun waarschuwingskreet hadden geroepen, zag Jaap de mist wat zwarter nog worden en boven dat zwarte boorde een licht moeitevol zijn stralen — een schip was zeer nabij; de mist dempt zelfs de geluiden en bedriegt de zoekende en turende menschen.

Nu was het schip al opzij, de Brielsche boot, die naar Vlaardingen trachtte te komen. De bootslui grepen boomstokken; op elkaar stieten de booten af en na veel heen- en weergeroep, na veel klachten en uitroepen over den mist, was elk schip weer alleen in den nacht, verloren in den nevel.

Voorwaarts, langzaam voorwaarts! Een groot half uur was voorbij, nu moest men het Noordgeul naderen. Dit was het gevaarlijkste oogenblik van de heele reis. Hoe op dit breede, breede water, in deze ondoordringbare duisternis, het smalle gat te vinden, dat doorgang verleende? Wel heeft de kapi-

[1]) Full speed = zoo hard je kan.

tein kompas en horloge — maar wie kan de kracht van den eb berekenen en kan precies zeggen, hoeveel hij af zal drijven?

Na drie kwartier werd de afwachting van allen, die zich aan boord bevonden, zeer gespannen. Indien het gat niet gevonden werd? Dan moest men rond blijven dolen in den duisteren nacht, of voor anker gaan, want van teruggaan was geen sprake meer. Als de kapitein het gat niet kon vinden, was hij geheel en al zijn koers kwijt en hoefde aan teruggaan dus niet meer te denken. Iedereen trachtte de geheimenissen van den mist te ontdekken. Roerloos stond de wacht aan de voorplecht.

Daar — daar — links! Was het niet, of een gele vlek trachtte zich af te teekenen in den zwarten nacht?

Op hetzelfde oogenblik rezen links van de boot groote, zwarte palen op — en een hoera! weerklonk.

Hoera! voor kapitein Steensma! Dat was een ongeëvenaard kunststuk! Slechts even bezijen de dukdalven van het Noordgeul! Twee scheepsbreedten meer naar links en de kapitein was er lijnrecht ingevaren! Hoera voor kapitein Steensma!

De kapitein wreef zich vergenoegd de handen.

„Ja, ja jongens, dat is aardig goed gegaan! Waarachtig ik had het niet verwacht! Nu met frisschen moed verder!"

Achteruit ging de boot en wendde zich toen links, stoomde langzaam het Noordgeul in.

En de stoomfluit sneed telkens door den stillen nacht. — Hoor — daar klonk gefluit terug.

Allen luisterden. Doch dit gefluit was gejaagd, onophoudelijk, daar verkeerde een boot in nood en aan de fluit te hooren, was het een boot van kapitein Steensma's eigen

maatschappij. Zeker de Hellevoetsche, die op de terugreis was.

Op het geluid af voer de kapitein door. Langzaam aan maar, langzaam aan. Met zijn stoomfluit gaf hij te kennen, dat hij ter hulpe kwam. Iedereen was aan dek.

„Wat zou 'm overkomen zijn?" vroeg men, en de algemeene meening was: „hij zit vast! En nog wel bij vallend water. 't Kon niet erger. Straks loopt de bodem rondom hem droog en dan kantelt ie. — Plezierig, voor wie erop zijn!"

Weer die zwarte afteekening van wat nadert in den mist! En weer de gele vlekken — de lichten.

Nu lagen de booten zoo dicht bij elkaar, dat men elkander kon beroepen. Verder gaan kon Steensma niet, daar hij dan op dezelfde bank kon loopen.

„Zit je vast, Potter!" riep Steensma, die uitgerekend had, dat 't niemand anders dan kapitein Potter kon wezen, daar op de gestrande boot.

„Als een muur!" klonken verscheidene kreten terug. De passagiers van de vastgeloopen boot gingen onrustig het dek op en neer. Dat was me ook wat moois! Daar zaten ze nu en volgens den kapitein op dezelfde plaats, waar verleden jaar een boot tot den volgenden morgen tien uur had vastgezeten! De arme passagiers hadden in dien tijd het heele buffet leeggedronken en gegeten.

Van de boot, waarop Jaap zich bevond, werd een tros naar de andere boot geworpen.

Deze werd vastgemaakt.

„Heeren en dames, naar binnen alsjeblieft!" riepen de dekknechts.

Dat was voor 't geval, dat de tros zou springen.

Ze gingen allen naar binnen en pinkten in het licht van de kajuit.

„Nou, ik wou, dat ik thuis was," zei er een.

„Wat je zegt!" plaagde een ander. „Ik heelemaal niet!"

Jaap vond alles zoo interessant, dat hij aan zijn huis niet dacht. Maar zijn moeder kon ook niet nalaten een paar maal te zeggen: „Wat zal ik blij zijn, als ik thuis ben!"

Daar hoorden ze de machine aanzetten. Het water rondom de boot kwam in heftige beweging.

Trekken! trekken!

Een knap, een schok, dat alles rammelde en rinkelde — de tros was gebroken en de reddende boot gleed een heel eind achteruit, door de vaart, die hij van zijn hardwerkende machine kreeg.

Terug varen! Het met den anderen steven probééren.

„Hoe laat zullen we toch thuis zijn?" vroeg mevrouw van Riet bezorgd, denkend, hoe ongerust haar man en haar kinderen zouden zijn.

„Als het vóór twaalven is, mag u het loven!" sprak een zeeofficier naast haar.

Jaap, die naar buiten was gegaan om eens te kijken, hoe de tros werd overgeworpen en vastgemaakt, kwam nu weer binnen en vertelde, dat de tweede trek begon. En het gesprek in de kajuit, dat even levendig was geworden, zweeg nu. Men luisterde naar het stampen van de machine, hoorde zelfs het knerpen van het touw, dat tot brekens toe gespannen werd.

Toen brak het weer.

Het ongelukkigste van dit alles was, dat de kapitein natuurlijk de zaak niet op kón geven voorloopig. Inviteerde

hij de geheele bemanning plus de passagiers van de andere boot op de zijne en bracht hij alles veilig in Hellevoet, dan zou de boot bij eb nog veel vaster gaan zitten en het zou zijne maatschappij veel geld en moeite kosten, eer het schip los was. Bovendien zouden de passagiers toch erg gehinderd worden, als men ze in Hellevoet bracht en ze moesten in Vlaardingen zijn, of wie weet, waar nog verder.

Alweer probeeren dus!

„Driemaal is scheepsrecht!" bemoedigden hem de passagiers, die tijdens het uitwerpen van den nieuwen tros weer eens aan het dek gekomen waren. „Nu zal het wel goed gaan, kaptein!"

De kapitein bromde eens in zijn baard.

Ditmaal voer hij schuins achteruit — en trok — en trok.

Een heftige schok — kreten van schrik om dien schok en toen een hoeraatje, van beide booten.

Het was gelukt, de boot dreef. Nu kwam de geredde boot langszij van zijn redder en kapitein Potter stelde kapitein Steensma een aardig bedrag ter hand, door de passagiers inderhaast ingezameld, om de bemanning van kapitein Steensma's boot te trakteeren.

„Alles goed en wel!" zei Steensma knorrig. „Ik ben door al dat draaien en wenden mijn koers zoo totaal kwijt, dat ik in Vlaardingen aan zal komen als ik meen Nieuwesluis voor me te hebben!"

„Kom, kapiteintje! kom! Nou zijn je al twee zware karweien gelukt, nou zal 't derde ook wel gaan," troostten zijn passagiers, die den hemel dankten voor de tamelijk spoedige verlossing.

„Atjuus dan! Atjuus!" werd er aan beider booten boord

geroepen. De machines werden in beweging gebracht — en de schepen verdwenen in tegenovergestelde richting in den mist.

Bij Nieuwesluis was 't weer een harde dobber. Lang, voordat eindelijk de kreet van de wachten aan den voorsteven weerklonk, dreef de boot al, inplaats te stoomen.

Eindelijk stiet men op den wal zelf, naar alle gedachten rechts van den havenmond. Toen werd zachtkens langs den oever gevaren naar links. En ja, daar was het licht van het baken op den havendam.

Daar was Nieuwesluis.

Dat was een verademing! Men feliciteerde elkaar in de kajuit, men feliciteerde den kapitein. Het buffet, dat toch al aardige zaakjes maakte met zoo'n gerekte vaart, moest likeurtjes leveren en biertjes — er werd op kapitein Steensma en op zijn zeemansschap geklonken.

Mevrouw van Riet was eerst veel te bezorgd geweest om aan eten of drinken te denken, maar nu alle gevaar voorbij was, merkte ze, dat ze vreeselijken dorst had en bestelde voor zich en Jaap een lekkere kop thee met biscuit erbij. En daar zaten ze heel gezelligjes in het hoekje van de kajuit en dronken thee, een groote buitenkans voor Jaap, en knabbelden kaakjes. Mevrouw van Riet vroeg couranten voor de rest van de reis, die nog lang genoeg zou duren en Jaap kreeg van een meneer een boek te leen, dat deze voor zijn eigen zoontje in Rotterdam had gekocht.

Een half uur lag de boot in de schutkolk in Nieuwesluis. Toen voer hij rechtshoudende door, altijd toeterend, dat de bruggen zich tijdig zouden openen. Iets harder dan daarnet

werd er nu gevaren, omdat de weg nu zoo afgebakend was, maar toch lang niet in de gewone vaart! En zoo duurde het anderhalf uur eer Hellevoet bereikt was.

Jaap dutte over zijn boek, mevrouw van Riet gaapte achter haar courant.

Maar aan alles komt een einde, ook aan deze oneindige reis, en om half twaalf schudde mevrouw van Riet haar zoon wakker. — Ze waren er.

Tine en meneer van Riet waren opgebleven van ongerustheid — doch nu de reizigers gezond en wel, alleen maar doodmoe en slaperig voor hen stonden, stelde Tine zich schadeloos voor den angst, dien ze uit had gestaan, met duizend grappen en plagerijen, vooral Jaap betreffend.

„Nou," zei ze, „ga gerust maar naar den Haag met September. Ik heb me aanhoudend geoefend in je gemis en wezenlijk, ik ben er! Ik kan je heelemaal, heelemaal missen! Zelfs met roeien — ik heb al geroeid vandaag! In mijn eentje naar de Vlotbrug. En terug met mijn roeispaan in het mastgat en mijn cape eraan! De wind achter — tjoep, daar ging ik. Alleen nog plezieriger dan met jou!"

„Heb je nou al geroeid?" vroeg Jaap, wakker wordend opeens, omdat het dus nu voorjaar werd.

„Dat vertel ik je net. Heb je in Rotterdam je ooren laten liggen?"

„Hè Pa, mag ik Zaterdagmiddag de Waterstaatsboot hebben?" vroeg Jaap gretig. „Dan vraag ik Jeip en Heer Aai en Tinus —"

„Laat naar je kijken! Begin je nu al met feestelijke lenteplannen? Wie weet, wat het Zaterdag voor weer is! Wacht nou eerst maar eens een beetje af, ventje. En nu

dadelijk naar boven, want de mist van buiten schijnt in de kamer gekomen te zijn voor mijn oogen; zoo'n slaap heb ik!"

„Ik eigenlijk ook," zei Jaap.

HOOFDSTUK X.

Voort gingen de weken. Eind Februari was het al lente. Het heerlijke leven van roeien en zeilen begon, en de kinderen dachten al aan zwemmen. Maar wie zoo per ongeluk in het water had gelegen, wist te vertellen, dat zwemmen nog lang niet mee zou vallen, want al leek het in de lucht ook lekker zacht, al kon je best begrijpen, dat de wilgenkatjes reeds in vollen bloei stonden, het water had zijn winterkou nog beet en verstijfde ieder, die erin kwam te rollen. Dat waren er nu wel niet zoo heel veel, nu het schotsje varen uit was, maar zoo nu en dan gebeurde het weleens, bij onvoorzichtig in de boot stappen, of bij al te aandachtig kijken, of er nog geen kikkerdril begon te drijven.

Paschen viel dit jaar bijzonder vroeg in, op het eind van Maart. Bertha werd den Zaterdag voor Paschen thuis verwacht. Het was een groote week voor dien blijden dag, waarnaar alle met verlangen uitzagen, dat Tine de zooveelste aanmaning van haar moeder kreeg om Bertha toch eens te schrijven.

„Ach, mapie, ze komt immers gauw thuis!"

„Ze heeft in geen drie weken wat van jou gehoord en komt pas Zaterdag over acht dagen thuis en het is nu Dinsdag."

„Ach, mapie, ik weet niets. Ik zal morgenavond we.

schrijven, dan heb ik gezeild en weet dan allicht wat!"

„Gekheid, juist als je gezeild heb, zal je geen zin meer hebben om te schrijven. Hier is papier, pen en inkt, begin nu dadelijk. Wel, wel, als ik toch zoo aardig brieven schrijven kon, als mijn dochtertje, liet ik me toch zoolang niet bidden!"

„Het dochtertje kan heelemaal geen brieven schrijven," begon Tine landerig, en hing als een vermoeid, klein kind over de tafel. „Willietje, kom eens hier, Zusje ook!"

„Neen," sprak mevrouw Van Riet. „Willy en Zus moeten blijven spelen, daar in het hoekje, en jij moet een brief schrijven!"

„Hè! bah! jasses! boe!" Tine deed net, of ze vreeselijk huilde en Willy en Zus schaterden van 't lachen.

„Ben je nu klaar, Tine? Ik ga heusch boos worden!"

Tine zag wel, dat er geen ontkomen aan dien brief was, maar ze zou zich niet op genade of ongenade overgeven. Ze moest eerst haar voorwaarden stellen!

„Eerst een versje opzeggen, mapie! voor Zus en Willy. Dan zal ik heusch schrijven."

„Ga je gang, flauwe meid!"

Willy en Zus waren met een kreet van blijdschap op Tine toegevlogen.

„Heb je een mooi versje?" vroeg Willy. „Op welk schip heb je 't geleerd?"

Mevrouw Van Riet moest lachen om het idee, dat Tine nog op de schepen rond zou scharrelen en versjes zou leeren van de matrozen. Neen, gelukkig, in dit opzicht voelde Tine al, dat ze een jonge dame dame was, de dochter van den havenmeester, dat 't haar niet meer paste, om malle versjes, dikwijls zonder slot of zin, te leeren van het scheeps-

volk en haar leergierigheid beloond te zien met scheepskaak en roggemik.

„Ik heb 't aan den wal geleerd, van Doortje, de kadraaister, en die heeft 't van haar overgrootmoeder, en die had het als kind geleerd — ik hoop weer van haar overgrootmoeder, want dan is het pas een echte antiquiteit. Luister nu, en als ik het tweemaal heb opgezegd en jullie kunnen het óók — dan krijg je — dan krijg je — nou, dan kan ik jullie gerust mijn gouden halsketting beloven."

„Als je het driemaal heb opgezegd," zei Zus, die begreep, dat de kansen op deze halsketting heel laag stonden en ze wilde verhoogen. Ze was toch zoo graag netjes, die Zus.

„Best!" gaf Tine koninklijk toe. „Driemaal dus."

„Viermaal!" riep Zus, begrijpend, dat de kansen nog steeds heel laag stonden.

„Neen, neen, ik laat me niet afdingen! Luister nu goed —" en daar begon ze, en zei het malle versje in één adem op, zoodat de kinderen keken, of ze Hottentotsch hoorden:

Er waren eens drie vrouwen.
De eene heette Sina,
De tweede heette Sina de Snik-Snak,
En de derde Sina de Snik-Snak Knikker de Knik-Knak.
Eens nam vrouw Sina een steen,
En gooide die tegen vrouw Sina de Snik-Snak haar been;
Zóó, dat vrouw Sina de Snik-Snak Knikker de Knik-Knak green.

„O, doe het nog ereis!" jubelden de kinderen uitgelaten. „Maar een beetje langzamer!"

Tine deed het weer en ze kregen nu het woord „green" te pakken.

„Wat is dat?" vroegen ze.

„Nou, dat is juist een echte antiquiteit! Vroeger zeiden de menschen grijnen voor huilen, nou, dus ze green!"

„Nog ereis!"

Alweer reciteerde Tine, ditmaal veel langzamer, zoodat ze mee konden praten.

Toen, ineens, omdat ze moeders oogen had gezien, schoof ze de kinderen van zich af en zette zich aan 't schrijven.

Lieve Bertha!

Ach, wat zijn we toch blij, dat je zoo gauw weer bij ons komt en wat missen we je toch. We kibbelen en vechten den heelen dag, omdat jij, engel, er niet bent om den vrede te brengen. Hoe zouden we toch goed kunnen zijn, met ons voorbeeld zoover van ons af? Laat eens kijken, is het geen 94 K.M.? Nou vráág ik je!

Moeder had over Tine's schouder gekeken.

„Tine, plaag toch niet eeuwig en altijd!" vermaande ze. „Schrijf nu eens in ernst!"

Tine zuchtte. „Ohé! mapie, wat bent u toch veeleischend! Nou schrijf ik eindelijk en nou is 't weer niet goed!"

Moeder moest even naar de keuken en in dien tijd zei Tine, geheimzinnig fluisterende tegen Willy, Zus en Jaap, die zich net bij hen had gevoegd:

„Wat zullen we haar laten meebrengen?"

„Gember!" riepen ze als uit één mond. „Natte gember!"

„Best." En ze schreef weer.

U brengt natuurlijk gember mee. En wel van die

lekkere uit het vat, die u bij dien beroemden koekebakker naast Musis Sacrum haalt.

Vooral geen gesloten pot, hoor! Maar uit het vat!

Daar kwam moeder weer binnen en las over Tine's schouder heen. Naar aanleiding van wat ze zei, vond Tine noodig te schrijven:

Moeder verkondigt op ditzelfde moment, dat 't te lastig voor u is, gember mee te brengen. Ik bid u, duidt het mij niet euvel, zulke onbedachtzame woorden te hebben geuit. Niet doen hoor. 't Zou onvergeeflijk zijn, als we u bij het overbrengen ervan blootstelden aan een kleverigen vinger of een gemberneus.

Morgenavond verder.

Je Zus.

„Tine, Tine!" sprak moeder hoofdschuddend, „nu heb ik je zoo gezegd, dat je morgen na het zeilen geen lust zult hebben!"

„Ach mapie, heusch! nou weet ik niets meer en morgen weet ik immers weer een heeleboel!"

Ze kreeg haar zin en zette zich den volgenden avond, toen ze zich totaal verschoond en bij het keukenvuur gewarmd had, alweer achter den brief, doch ditmaal vloog haar pen over het papier:

Nu is 't morgen. En zelfs alweer avond. Ik wil je onzen zeiltocht vertellen. Ja, onzen *zeil*tocht, we hebben *gezeild*. Als je ooit van *zeilen* spreekt, wìj hebben pas

gezeild! Laat het je genoeg zijn te vertellen, dat, toen we eindelijk weer in het gezicht van de Marinehaven kwamen, twee booten met strooppies, vier booten matrozen, *al* de aanwezige loodsen, benevens de mariniers en de Schout bij Nacht, ons tegemoet voeren. Dat wil zeggen — ze zoùden ons tegemoet gevaren zijn, als ze hun meelijdend harte hadden gevolgd, zóo zagen we eruit. Ze zoùden ons ook tegemoet gevaren zijn, indien we maar eens een enkel teeken vragend naar hulpbetoon, hadden gegeven. Maar vertrouwend op stuurman Bart en ouwen kapitein van Riet en op zeiler Jaap, verlangden we slechts door eigen kracht binnen te komen, hetgeen ons dan ook gelukte. Wat al gevaren hebben ons bedreigd! Stel u voor, op de heenreis wendde de boot den steven naar een kust van zandig strand, aan den kop van 't eiland Goeree. Reeds uit de verte zijn een menigte zwarte vlekken op dat zandige strand te bespeuren. In de drukte (ik roeide, het was tegen den wind op en we zouden terug zeilen) sla ik er geen acht op. De boot ankert. We hebben een eind zee te doorwaden. Hoe nu? De koene zeevaarder Bart neemt me op zijn nek en voert me veilig door de kokende golven. Heb ik u al verteld, dat 't weer *niet* mooi was? Wie beschrijft mijn ontzetting, toen ik naderbij gekomen, bemerk, dat die zwarte vlekken *koeien* zijn, die los op het strand loopen! Denk u in die positie; onder u de kokende baren, voor u twintig à dertig koeien, boven u de dreigende lucht, achter u de boot, die zoo stil ligt, als zal ze nooit meer vertrekken van dit onzalig oord! Edoch, ik ontkwam aan het gevaar, verslonden te worden. Een

wandeling door de duinen bracht mijn zenuwen tot rust. We kwamen weer terug aan het strand.

Daar wees de kapitein ons zwarte wolken; we hoorden een geraas, steeds sterker wordend. — Een stortregen viel plotseling op ons neer. Kent ge het gevoel: daar te staan, in een blouse, een petje op de weelderige lokken, parapluies en capes en overschoenen zatter, maar — in de boot?

En *die boot* een eind in zee, *die* boot niet te bereiken, dan na een tocht op bloote voeten door de kokende golven, terwijl Bart, omdat het tij hooger was geworden, haar een eindje naar het strand toe roeide, langzaam, heel langzaam, met het oog op een dreigende stranding.

Tòch zegevierden we, al waren we door- en doornat, al gaven we elkaar om 't zeerste toe, dat het echte zeilseizoen toch pas nà Paschen schijnt aan te breken: al zaten de natte apenotenschilletjes ons op het gezicht en aan de handen. Voort ging het! De storm blies in de zeilen, de storm bulderde over ons hoofd, een plasregen sloeg neer, onophoudelijk; de klapperende zeilen kwamen tegen je gezicht aan als een natte vadoek, de natte touwen heen en weer slingerend dreigden je den hals af te snijden. Meeuwen belust op buit, vlogen achter de boot aan; op de zandbanken glansden de robbenkoppen, maar als we voorbij voeren, doken ze salueerend — pardoes — in het water. Zoo'n rob heeft 't goed, die weet niet beter of hij hoort nat.

Na een half uur kropen vier gedaanten tegen het aanlegladdertje op. — En zoo, driekwart verdronken, moesten we door Hellevoet, want koppige Bart had

duizend bezwaren tegen den Koopvaardijhaven en bracht ons in den Marinehaven.

Ik eindig! Met de pen, maar niet met het hart. Opnieuw komt de troosteloosheid over me, als ik denk — neen! laat mij niet denken aan de week, die ons nog wacht — alleen — eenzaam. —

Je Zus.

HOOFDSTUK XI.

Bertha liep in den tuin wat rond.

Hoe heerlijk toch, hoe zalig, dat voorjaar, dacht ze.

Zachtblauw was de hemel. De takken der popels rezen op naar dat zachte blauw en lieten tegen den hemel aan zien, dat ze al even geopende knoppen hadden.

Op een heuveltje, onder de popels vandaan, stond een esch, rondom in het heerlijke zonlicht.

Geen blaadje nog was er te zien, maar de esch bloeide zoo mooi, als hij in geen jaren gedaan had.

Nu Bertha er onder ging staan, zag ze boven zich een dak van twijgen, die duizenden ragfijne veerenbosjes droegen.

Bertha ging een oogenblikje op de bank zitten onder den bloeienden esch. Maar opeens rende ze weg — ze had de bessenstruiken nog niet geroken en die zouden heerlijk geuren op dezen milden voorjaarsdag, na het malsche regentje van dien morgen.

Achter in den tuin stonden talrijke bessenboomen, die zwarte bessen droegen. Eventjes waren nu de knoppen

opengebarsten, zoodat alleen nog maar de fijne kartelranden der blaadjes vrijkwamen, en toch steeg uit die kleine driekwart gesloten knopjes een verrukkelijke geur omhoog, de geur reeds van de vrucht, die als levend git in den zomer aan de takken zou bengelen.

Bertha greep een bussel takken bijeen en verborg er het gelaat in. Diep ademde ze den krachtigen, heerlijken geur in.

Toen werd haar aandacht getrokken door eentonig geklop en eentonig gezang, ginds in het loodsje, en ze begreep waarom ze al zoo lang met rust was gelaten. Ze hadden allemaal hun bezigheden in het loodsje!

Langs de aardbeibedden, tusschen het aardappelland en den moestuin door, langs de volbloeiende ribesstruiken, wier rose bloemtrosjes zachtjes schudden, nu het lentewindje er doorspeelde, ging ze naar het loodsje.

De deur stond open.

Op den steenen vloer zaten ze allen, Tine, Jaap, Willy en zelfs Zus. En nog een heeleboel kennissen daarbij, Heer Aai en Tinus de Vries en Lena Garve en wat vriendjes van Willy.

Ze hadden allen een kort, zorgvuldig uitgezocht en afgesneden wilgentakje voor zich liggen op den steenen vloer. De jongens tikten daarop met hun gesloten zakmessen, de meisjes met een of ander klein zwaar voorwerp, Tine met een langwerpige steen, Lena met een vouwbeen, dat een zwaar handvat had en makkelijk doorzwiepte, als ze het aan het lemmet beet had.

Ze klopten net zoolang op het wilgentakje, tot de taaie bast losgeklopt was en ze 'm af konden schuiven. Om zich

Langs de aardbeibedden en door den moestuin ging ze naar het loodsje.

te amuseeren onder het saaie, langdurige geklop, zongen ze het eeuwenoude deuntje:

Rikke, Tikke, Taken
Ik ga een fluitje maken!
Als mijn fluitje niet af wil gaan,
Zal ik het op zijn kopke slaan
Dan komt Jan van Zessen
Met zeven scherpe messen.
Heel af, half af —
Mijn fluitje is nu heel af.

Ondanks de troostrijke verzekering van den laatsten versregel, klopten ze door en zongen door, telkens weer op nieuw.

Bertha zette zich naast Zus en hielp haar een beetje. Zusje had slechts een lepel. En Bertha klopte heftig, maar ze geloofde wel niet, dat ze met den lepel hard op zou schieten. Doch strakjes, als een van allen klaar was, zou ze wel wat beters vinden.

Daar werden haastige voetstappen in den tuin vernomen.

Jeip Garve snelde het loodsje in en riep hijgend en bevend: „Nou is er zoo iets vreeselijks gebeurd in het fort — zoo iets vreeselijks." —

„Wat dan? wat dan?" riepen ze opspringend. Maar Jeip herhaalde weer: „Zoo iets vreeselijks! en ik heb 't bijna gezien! Zoo iets vreeselijks!"

„Kom nou tot bedaren, jochie!" ried Jaap en klopte hem kalmeerend op den schouder. „Is er muiterij in het fort?"

„O, stil!" hijgde Jeip. „Het is zoo vreeselijk. Weet je wel, bootsman Knape?"

Ja, dien kenden ze allen. Een aardige, goeie man, die geregeld 's morgens met de jonge matroosjes naar het exer

citieterrein ging, en de jongens alleen maar met een grapje van 't Glacis afjoeg, in plaats met een vloek.

„Nou — en dan is er onder de matrozen, zoo'n lange, al wel zestien." —

„Knilles Boer!" riep Heer Aai. „Een lammeling!"

„Juist, Knilles Boer. O, zou je 'm niet!" gilde Jeip stampvoetend.

„Maar Jochie, wat is er toch met bootsman Knape en Knilles Boer!"

„Hoor dan toch!" Jeip scheen zijn zelfbeheersching weer een weinig terug te krijgen. „De matroosjes kwamen in een rij de loopplank van het opleidingsschip af — en nou had Knilles Boer vóor het Paaschverlof een heeleboel straf gehad, van iedereen, niet eens alleen van Bootsman Knape. Gisteren was hij als een brieschende leeuw van het verlof terug gekomen, drie uren te laat en hij vloekte aan een stuk door en nou wou die weer niet in de rij — en toen verbood de bootsman hem — ik zat bij tante Ortje voor het raam en zag 't — en de bootsman greep hem eindelijk bij zijn arm en zètte hem in de rij — en toen" —

„Nou, en toen?" vroegen ze allemaal in de hoogste spanning.

„Toen zag ik de bootsman opeens vallen, en toen stonden ze allemaal op een hoop om hem heen en gilden en schreeuwden — toen heb ik niet verder gezien, want tante Ortje haalde me van 't raam — maar we hoorden van de meiden, die naar buiten waren gevlogen, dat Knilles een mes had getrokken, dat hij vooruit al in zijn broek had gestoken en dat bootsman Knape morsdood was — ineens."

Een luide kreet van verontwaardiging en afschuw, maar bovenal van verbazing, ging uit de kinderen op.

Hoe kòn dat nu, hoe kon een, die toch niet zooveel ouder was, dan zij, hoe kòn die zoo iets doen? Ze bestormden Jeip met vragen:

„En wat verder? Wat is er toen met Knilles gebeurd?"

„Knilles is dadelijk in 't cachot van de groote matrozen gezet op de marinewerf en het lijk van den bootsman is naar huis gebracht. — Ach, hij heeft immers zoo'n aardig ventje van een jaar of zes! Ach, wat zal hij huilen en allemaal door zoo'n ellendigen lammeling. O, zou je 'm niet?"

En Jeip stampvoette weer — en kon geen woorden vinden om zijn woede lucht te geven.

„Ga je mee naar 't fort?" vroegen ze elkaar.

„Ja, dat's goed!" antwoordden ze allen en ze gingen den tuin in, het hek uit.

Mevrouw van Riet had de mare al vernomen van een sluisknecht, die boodschappen in het fort had gedaan. Ze stond nog met hem te praten, toen de kinderen stil en ontdaan langs haar henen trokken.

„Waar gaat dat heen?" vroeg ze.

„Naar het fort!" was het antwoord.

„Hoor eens! dat vind ik niet goed!" zei ze. „In 't fort is niets meer te zien, en als er nog wat te zien was, dan mochten jullie er nog minder heen. Blijf als flinke kinderen in den tuin, inplaats langs den Dijk te loopen tusschen al de ouwe vrouwtjes, die 't geval uit en ter na bespreken en er nog een heeleboel bij doen. 't Is zoo al erg genoeg. — Kom, allo, naar het loodsje, daar zal ik jullie wat lekkers komen brengen en bemoei jullie je dan weer eens met de gediertes, die klagen al, dat jullie vanmiddag nog geen notitie van hen genomen hebben."

Ze maakten al rechtsomkeer. — Mevrouw van Riet kon zóó aardig iets zeggen, vonden ze, dat je 't vanzelf deed.

Jeip Garve wendde zich nog om en riep: „Was jij er bij, Bart? Was er een heeleboel bloed, Bart?"

Maar Jaap trok hem mee. „Wat kan je dat nou schelen!"

In het loodsje vatte ze hun fluitje weer op en begonnen opnieuw hun eentonig gezang.

Mevrouw van Riet kwam spoedig bij hen met een heel blad eigengebakken koekjes en deelde ze mild uit, terwijl al maar pratend over het mooie weer, over de bessenstruiken, die zoo heerlijk roken, de konijnen die zoo dik waren, en de stekeloertjesvijver, die schoongemaakt moest worden, en dadelijk.

„Als ons fluitje af is, mapie," beloofde Jaap.

„Goed, daar reken ik dan op," zei ze en ging met het leege blad naar huis terug.

Nu kwamen de fluitjes klaar, de een na den ander. De wilgenbast liet los, kon er af geschoven worden. De mondopening werd in de bast gesneden en daar begon een concert van schelle klanken, zoo prachtig, dat Bertha de ooren dicht hield.

Daarna waren de „gediertes" aan de beurt.

Daar deden ze veel aan. Kippen hielden ze, ginds in den ren achter de pruimeboomen, konijnen hielden ze, in een houten kot tegen het loodsje aangebouwd. En dan hadden ze een klein konijnenhok, uit den tijd, dat de zaken zoo goed nog niet gingen, omgekeerd in den grond gezet, het met water gevuld en met gaas overdekt voor de katten. In dat water lieten ze alles zwemmen, wat ze uit het Kanaal meebrachten, vooral stekeloertjes. Soms dreef er ter eere van

Bertha een zeekwal in. Maar die werd er al heel gauw weer uitgeschept, want in zoet water ging die dood, en een doode zeekwal is al heel slecht voor de stekeloertjes.

Vreemd, maar waar — Bertha hield van zeekwallen. Ze was er dol op, of liever, ze dweepte ermee. Natuurlijk werd ze verschrikkelijk geplaagd met haar eigenaardig geplaatste voorkeur, en dan lachte ze mee of maakte zelf de plagerij nog erger. En ze vertelde nooit, waarom ze zoo dweepte met zeekwallen.

Dat zouden ze toch niet begrijpen.

Kijk, als ze zoo langs het strand liep in Oostvoorne, of in de zee baadde, en een golf kwam op en hij bracht in zijn diepte mee zoo'n kwal, dan was 't haar net, of ze een liefelijk diep blauw oog aanschouwde, dat trouwhartig haar aankeek van uit het water.

Dan dacht ze aan zeenimfen en Undinen — aan dat verrukkelijke verhaal van Andersen, van de kleine zeemeermin, die alles wat ze bezat, haar gouden haren, haar klare stem, haar glanzige, zilver geschubde staart, opofferde voor den prins, dien ze liefhad.

Maar op het strand moest zij ze niet zien liggen. Wanneer het diepe blauw befloerst was, als met vlokken zeepsop, bah! dan niet! Dan vond ze ook den naam „kwal" wel van toepassing. — Anders zei ze graag zee-oog.

Ook aan musschen deden de jongens van Riet veel.

Die vingen ze met knippen op het dak van hun huis. — 't Is een ouderwetsch verhaal, dat ik vertel, dat zei ik al bij het slachten van het varken!

Nu was het vacantie en ook de musschenvangst rustte daardoor. Maar anders namen ze 's morgens op school, onder schooltijd, de bestellingen op.

Jaap vroeg rond: „Wie moet er nog een moschje?"

En ze zeiden zachtjes en voorzichtig: „ik! ik! ik! ik!" Als de meester zich met de andere klasse bezig hield. Want er zaten drie klassen in een lokaal in dien goeden, ouden tijd en de oude meester kon zijn oogen niet overal tegelijk hebben! 't Was toch al kras, zooveel als hij hoorde en zooveel als hij zag!

Willy deed in zijn klas hetzelfde, want zijn juffrouw had ook drie klassen.

Vlak voor de vacantie hadden ze nog een grap gehad met de musschenhistorie.

Jan Thijssen had allerverschrikkelijkst afgedongen en gepingeld en eindelijk een mosch gekregen voor twee-en-eenhalve cent, inplaats voor vijf, de algemeen gangbare prijs. 's Middags voor schooltijd had Jaap de mosch meegebracht, vóór in zijn buis, de algemeen gangbare plaats.

Jan had betaald; de mosch was in Jans handen overgegaan, hij stak hem in zijn buis. — En opeens, onder luid gelach was er een heeleboel beweging opzij in Jans buis — en daar vloog de mosch op, achter uit een gat van het erg versleten kleedingstuk.

„Dat komt er van, omdat je een mensch bepingeld heb," zei Jaap wijsgeerig, maar Jan was zoo wijsgeerig niet gestemd en eischte schreeuwend en huilend zijn twee-en-een halve cent terug.

„Laat naar je kijken!" sprak Jaap onverstoorbaar kalm, terwijl de rest een luid geschreeuw van verontwaardiging aanhief.

De schoolbel had een eind gemaakt aan het lawaai, maar niet aan Jan Thijssens knorrige bui en Jaap had hem om

vier uur in goeden gemoede aangeraden, het geld terug te vragen aan Mina, zijn oudste zuster, die voor de kleeren moest zorgen en blijkbaar voor Jans buis niet gezorgd had.

Ook met de konijnen hadden ze pas een historie beleefd, en die was niet zoo prettig.

Ze verlootten de konijnen, die ze 's winters vet mestten, voor vijf cent per lot. Die loten verkochten ze in het fort en al die stuivers, ook van de musschen, dienden steeds tot uitbreiding van de zaak, tot aanschaffing van kuikenhokken, zangzaad voor de kanaries, enzoovoorts. Het groote konijnenhok bij het loodsje was er al van verrezen. Nu hadden ze even vóór Paschen verloting gehouden. Afnemers der loten waren de vrienden en kennissen hunner ouders, of de vaders en moeders hunner schoolmakkers, soms ook de schoolmakkers zelf.

De heerlijke, dikke, vette rammelaar was op het lot van de notarisvrouw gevallen. Maar de vrouw van den kruidenier, die stellig op een konijntje rekende, omdat ze nu al drie jaar achtereen meedeed, beweerde, dat de loting nog eens overgedaan moest worden.

„Geloof u dan, dat er iets niet in den haak is geweest, met de loting?" vroeg Jaap beleefd.

„Dat zeg ik niet!" gaf ze telkens opnieuw ten antwoord. „Ik zeg alleen maar, dat het overgedaan moet worden. En als 't *niet* overgedaan wordt, neem ik nooit meer een lootje en zal ik wel zorgen, dat al mijn buurvrouwen er ook geen nemen."

Er was geen praten tegen. Maar de loting overdoen, dat kwam niet in Jaaps eerlijk hoofd op. Alles was zoo zuiver als glas toegegaan, dat kon vader en moeder getuigen, en

nu ter wille van de domme kruideniersvrouw de loting over te doen en de notarisvrouw haar vette schat te ontnemen — hij zag nog liever!

Ja! ja, heele geschiedenissen kon je beleven met de gediertes!

IJverig trokken de kinderen den tuin in, toen het fluitconcert verstomd was. Allereerst werd de stekelvijver schoongemaakt. Met groote inmaakflesschen werd de levende inhoud uitgeschept en daarna werd er geschuierd, dat het een aard had.

Toen kwam het konijnenhok aan de beurt. Maar midden in hun bezigheden werden ze gestoord door een eentonig gezang, dat van den grintweg kwam. Ze keken op en zagen een meisje van een jaar of elf voor het hek staan.

In lompen was ze gekleed. Het vuile gezichtje onder de slordige, bijna witverschoten blonde haren, hief ze smeekend op. Een sigarenkistje klemde ze tegen haar lijf, en in dat kistje wiemelde iets op een bosje stroo — een marmotje. Ze liepen allen naar het tuinhek en verstonden nu woord voor woord, wat ze zong op een akeligen deun, telkens met een hijg een nieuwen regel beginnend. En pas 's avonds lachten ze om het dwaze deuntje. Nú luisterden ze allen vol meewaren en Zus borg het hoofd in Bertha's rok en snikte luide.

Juffrouw, wil je mijn marmotje eens zien?
't Is zoo'n aardig beesje!
Moeder heeft me uitgestuurd
Broodje te verdienen.
Doe ik 't niet,
Slaat ze me dood!
Hangt ze me op!
Aan mijn linkerpoot!

Geen spier vertrok op het gelaat van de arme stakkerd. Onverschillig zong ze door, telkens opnieuw met een hijgje beginnend, zooals ze later zou staan babbelen op de trap van haar woonwagen. Net was het vers uit of ze begon weer opnieuw.

Juffrouw, wil je....

De kinderen zochten in hun zakken en Jeip Garve vond zelfs vijf centen, de prijs voor een muschje bij Jaap. Maar hij gaf ze allen.

Bertha was naar binnen geloopen om een lekkere boterham voor het kind, dat er ellendig en hongerig uitzag. Doch het meisje wachtte slechts, tot ze de centen ontvangen had, toen brak ze haar liedje af, precies midden in een regel en wendde zich weer naar de sluis.

„Hei, hola! je krijgt geloof ik, nog wat!" hield Jaap haar terug. Hij had Bertha weg zien loopen.

't Kind bleef bedremmeld staan, en wachtte. En zij daar binnen het tuinhek hadden wel weer gewild, dat ze haar versje maar begonnen was. Het was zoo akelig en drukkend, dat zwijgen.

Jaap vatte moed: „Mogen we nou je marmotje eens zien?" vroeg hij vriendelijk.

Zwijgend stak ze hem het kistje toe. Maar 't was zoo vuil, 't stonk zoo, dat zelfs de weinig kieskeurige Jaap het niet aanpakte en de handen weer liet zinken.

Toen bekeken ze het bruinwitte diertje zoo maar eventjes, terwijl het meisje hun het kistje voor hield in de uitgestrekte handen.

Gauw was de kijkerij weer afgeloopen. Maar Zus huilde

nog zachtjes en Tine herinnerde zich waarom ze huilde — om dat doodslaan.

„Slaat je moeder je heusch?" vroeg ze vriendelijk.

„Ik heb geen moeder," zei 't kind onverschillig.

„Stil nu maar, Zusje!" troostte Tine. „Ze heeft niet eens moeder, en dat slaan, dat is dus alleen maar in het versje."

Zus liep blij naar Bertha toe, die met een lekkeren boterham in een papier aankwam en kon daardoor niet hooren, wat 't kind verder zei, altijd op denzelfden onverschilligen toon, als kwam 't er niets op aan:

„Maar zij slaat me, het ouwe wijf!"

„Wie is dat?" vroeg Jeip.

„Het wijf — waar ik bij woon. — Het wijf uit den woonwagen op Nieuw-Helvoet. — Dankie!"

Ze pakte haar boterham aan en slofte heen, zonder groet.

En een rilling liep hun over den rug.

Toen dachten ze van zelf weer aan Bootsman Knape, en aan Knilles Boer, die in het cachot zat op de marinewerf.

Ach! 't was of de Paaschzon verduisterde, of de lentewind verkilde en nu huiveren deed, of alle plezier van de heele wereld ineens weg was.

„Adie!" zeiden de luitjes, die in het fort woonden en ze sloften ook weg, stil en gedrukt.

„Adie!" riepen de van Rietjes en scharrelden den tuin in.

Ach! wat een ellende! wat een bittere ellende!

's Avonds waren ze weer getroost. Maar ze behielden nog lang de herinnering aan dien middag vol schrik en leering-van-ellende. 's Avonds hadden ze geen kinderen van den Waterkant moeten zijn, om niet weer getroost te wezen!

Want de oorlogsschepen manoeuvreerden met hun zoeklichten. Toen het eindelijk donker was, waren torpedobooten uitgegaan, het Haringvliet op, zonder lichten. Een half uur later, terwijl de kinderen op de hoofden stonden en tuurden over het breede, donkere water, ontijlden opeens de smalle banen van fel licht aan de masten der oorlogschepen. Smalle, lange banen schoten door de lucht — horizontaal stonden ze eerst, en strak, als waren het cylinders lichtgevend metaal, onmetelijk lang, reikend ver in den donkeren nacht, tot ginds bij Goeree. En daarna waren de lichtkolommen gaan zwenken en zwaaien; het Haringvliet bestreken ze over de volle breedte en telkens werd weer een ander stuk van het water fel verlicht, tot hoera! een boot verraden werd, de Mak Jan, hoera! Verder zoeken weer! En de lichtbanen zwenkten en zwierden; de kinderen hadden hun handen vol gras, en als dan de banen laag neersloegen, wierpen ze het gras omhoog, en 't was als een wonder, hoe ze eerst de grassprietjes niet zagen stijgen in de duisternis, en dan opeens, daar waren ze als zilvergroene bandjes in het zilveren licht.

Ook vele groote menschen stonden op de hoofden en genoten het eigenaardige schouwspel. Druk spraken ze over wat er dien dag gebeurd was — vrouw Knape moest bijna waanzinnig zijn en die aap, die kleine ellendeling, zou je die niet wurgen als je maar bij hem kon? Maar je kon niet, dat was 't'm juist. — De schout bij nacht scheen heel goed te begrijpen, dat er maar één boos woord gezegd hoefde te worden onder het volk, of het stormde op de marinewerf los — de wachten op de werf waren verdubbeld.

„Zou die niet kunnen uitbreken, die kleine adder?" vroegen er een paar matrozen knarsetandend.

„Neen, en al kon die 't, de wachten zijn immers verdubbeld."

„Doet er niet toe! Zoo'n hondsvot vindt altijd nog wel een sluipwegje — weten jullie nog wel van Roest? Toen waren de wachten ook verdubbeld."

„Dat zou je wel willen! Niks te dubbele wachten! Roest zou geen vlieg kwaad hebben gedaan — hij was alleen maar een beetje pertaal geweest tegen den schout bij nacht!"

„Wat was dat met dien Roest?" vroeg Willy nieuwsgierig.

„Weet je dat nog niet, kleine kleuter? Luister dan maar gauw, de broer en de zussen weten 't bepaald al lang. Roest was een flinke rakkert, alleen maar een beetje pertaal, als hij een paar borreltjes te veel op had. Nou, dat was dan weer eens zoo geweest. En toen zetten ze hem in 't cachot op de marinewerf. En 's ochtends komt de sergeant-van-de-week kijken — en daar is Roest verdwenen, op de krib van 't cachot ligt een mes, en in de houten wanden is een gat gesneden. En bij dat mes ligt een papiertje, daarop had Roest geschreven:

Heeren, als je Roest wil houwen
Moet je ijzeren hokken bouwen.
Want door muren van hout en steen
Kruipt die Roest finaalweg heen.
Hier is 't mes en daar is 't gat,
Morgen is Roest uit de stad!

„O, wat leuk!" riep Willy. „En wat is er van Roest geworden?"

„Ze hebben 'm nooit weer terug gezien. Ze zeggen, dat ie het land is uitgegaan en in Algiers dient onder de Franschen — Kijk, nòu hebben ze Torpedo Eén in 't vizier — ja, jullie zijn geknipt, hoor!"

„En nou ben jij geknipt!" klonk een stem en vaders hand greep Willy's kraag.

„Allo, kleine bengel, nu naar huis en naar bed!"

„Nacht lui!" riep Willy en ging met vader mee, die al zijn kindertjes uit den volkshoop zocht en ze naar huis bracht.

Ze sliepen niet zoo heel gauw.

Toen de banen van licht niet meer aan den hemel zwierden en zwenkten, moesten ze telkens denken aan Knilles Boer, hoe die nu pal in het donker zou zitten en hoe die toch wel denken zou, en sidderen zou van angst.

De wind stak op en woei juist van 't fort tot hen. De taptoe werd noot voor noot overgedragen en een uur later schrikten ze weer op van tromgeroffel, dat in hun halven slaap hun zoo luid in de ooren klonk, alsof de trommelslagers naast hun bed stonden.

„Hemel! wat is er?" riep Bertha doodelijk verschrikt.

Maar ze herstelde zich spoedig. De voorjaarsmanoeuvres waren in vollen gang; daar trok een nachtelijke patrouille door het fort, neen, de vijand was er nog niet, al klonk alles gewichtig genoeg.

Zou Knilles Boer nu ook opgeschrikt zijn?

Hu, dat donkere hok, en daar alleen in met niets dan ellende voor je, om je heen!

Moeder riep uit haar slaapkamer:

„Morgen mag niemand vóor achten beneden komen! Wie 't langste slaapt, krijgt warm brood aan 't ontbijt!"

's Morgens kregen ze allemaal warm brood.

Want, al hadden ze dan niet tot 't laatste nippertje geslapen, ze hadden er toch allen gewillig hun best voor gedaan.

HOOFDSTUK XII.

Dien Zaterdag zou Bootsman Knape begraven worden met militaire eer.

Daarom dacht geen Hellevoetsche mama er aan, haar kinderen te verbieden naar de sombere plechtigheid te gaan kijken.

Het trof zelfs goed, dat die nog in de Paaschvacantie plaats greep! Want geen Hellevoetsche jongen zag er een been in om „schoolmakkertje te loopen" ter eere van zoo'n begrafenis, indien die in de schooluren mocht vallen. Als de oude meester over de heining van den schooltuin weleens keek naar zulke begrafenissen onder schooltijd, vond hij altijd direct de verklaring voor de vele leege banken.

Kwart voor twaalf zou de stoet het sterfhuis in de Molenstraat verlaten, dan den hoek omgaan, den Dijk op en aldus langs het opleidingsschip, waar de verslagene zoovele jaren zijn werk had gedaan en zich onder de jongens bemind had weten te maken.

Ach, wat had toch Knilles Boer bezield?

De matroosjes waren diep terneergeslagen, dat een uit hun midden zoo iets had kunnen doen, en dat dit juist bootsman Knape had getroffen, hun besten bootsman, die zoo prettig met hen omgegaan had, al liet hij niet met zich sollen.

De kinderen van Riet stonden om half twaalf al op het bordes van het Koningshuis, aan het Baantje. Heel Helvoet was uitgeloopen, velen stonden als de kinderen op de stoepen en wachtten zóó, anderen liepen heen en weer, tot de mariniers kwamen en den weg afzetten.

Een zacht gepraat ging onder de menigte om. Men vertelde elkaar van den wondermooien krans, die de matroosjes hun geliefden leermeester als laatste groet hadden gegeven, als wilden ze goed maken, wat een hunner misdreef. Of van de toespraken die gehouden zouden worden. De schout-bij-nacht in eigen persoon zou een toespraak houden en zijn zoon, de adelborst zou ook mee gaan.

Op de opleidingsschepen hingen de vlaggen halfstok. Alles aan boord was netjes opgeborgen, en de schepen zagen eruit, zooals anders op Zondag.

Tegen kwart voor twaalven kwam er beweging onder de wachtende menschen. Want een gansche troep slampampers en leegloopers vertoonde zich om den hoek van den Dijk, teeken, dat de kist ingeladen was en dus in de Molenstraat niets meer te zien viel. Thans wilden ze getuige zijn van het trekken van den stoet langs het Opleidingsschip.

Op het dek hiervan waren alle matroosjes en verdere zeelui opgesteld, die belast waren met den dienst op het schip zelf en dus niet mee konden gaan in den stoet. Stram stonden ze, front gemaakt naar den Dijk toe. En nu verschenen in militaire orde ook de opvarenden van het andere Opleidingsschip aan dek; het gansche corps der aspiranten stelde zich op langs de verschansing, achter hen de dienstdoende mariniers.

Daar klonken de eerste tonen der muziek — en plotseling verstomde alle gerucht onder de menigte; de mariniers, die met het afzetten der straat belast waren, behoefden niemand weg te jagen; allen liepen terug naar de stoepen en menigeen, die geduldig had staan wachten, blij met zijn goed plaatsje, kreeg op 't laatst nog zooveel menschen voor zijn neus, dat hij bijna niets zien kon.

Dit lot trof de van Rietjes niet. Ze stonden op de bovenste tree en konden heenzien over wie voor hen kwamen staan.

Een rilling ging hen door de leden — o, die treurmuziek! Net, alsof je eerst heelemaal niet voelt, hoe vreeselijk 't eigenlijk is, de oorzaak, dat je hier staat — maar als dan de muziek begint, dan begrijp je het ineens en je zou zóo wel aan het huilen willen gaan — en eer de muziek dan bij je is, huil je ook, tranen met tuiten.

Klagelijk zongen de fluiten boven de muziek uit. Ken je die hooge, schelle fluiten van de Marine, die bespeeld worden door de pijpers? De pijpers zijn mariniers, volwassenen dus; ook de trommelslagers, die de muziek begeleidden op hun trommel, omfloerst met zwart rouwdoek, zoodat de tonen dof en somber klonken, ook de trommelslagers waren mariniers. Doch dan kwam het muziekcorps en dat bestond uit jongens, uit de matroosjes zelf.

De lijkwagen werd nu zichtbaar. Niet onder een somber lijkkleed, maar onder de geliefde rood- wit- en blauwe vlag rust het lijk van hem, die 'sKonings wapenrok droeg! Op de vlag was de militaire Willemsorde vastgehecht en 't was een heel bittere gedachte voor allen, langs wien de stoet heentrok, dat hij, die dapper gevochten had in Atjeh en er het leven telkens had afgebracht, hoe vaak het ook bedreigd was geworden door kogel en klewang, dat hij hier had moeten vallen door een mes, gehanteerd door een kind, waarvoor hij steeds goed was geweest.

Rondom het prachtige kruis, met zijn punten van wit en groen email, was de krans van den schout-bij-nacht neergevleid.

Aan de andere zijde van den lijkwagen lagen de bloemstukken van familie en vrienden en bovenop de wagen, zoo, dat deze geheel gedekt scheen door een reuzenkroon van groen en bloemen, de krans der matroosjes, louter wuivende witte bloemen en bloesemtakken, oprijzend uit welig groen.

En de menigte fluisterde tegen elkaar, dat de krans van den schout-bij-nacht en van de matroosjes uit Rotterdam had moeten komen; met de boot van half tien waren ze meegebracht.

Aan beide kanten naast den lijkwagen liepen er matroosjes als slippendragers en de dragers waren allen mariniers.

Vlak achter die mariniers kwamen de rouwdragenden, en de menigte zweeg in diep ontroeren stil, toen ze daar dien ouden man ontwaarde, de vader van bootsman Knape — aan zijn hand het aardige ventje van bootsman Knape, het ventje, dat door heel Helvoet beroemd was om zijn guitenstreken en leuke, pittige gesprekjes.

Nu zweeg het kersroode mondje en de heldere blauwe oogen keken angstig en nieuwsgierig tegelijk rond — wat beduidde dit alles toch?

Hij ging op Helvoet voor bijzonder wijs voor zijn vijf jaren door — maar dit begreep hij niet, wat er toch met vader gebeurd was en waarom vader niets zei, of deed, toen ze hem stopten in zoo'n akelige zwarte kist!

En waarom of die muziek toch was en al die huilende menschen? Vader was dood, dat hadden ze hem al vaak genoeg verteld, maar dan zou de dokter hem toch wel weer beter maken? En ze hadden gezegd, dat vader nooit meer terug zou komen, maar waarom toch niet? En waarom ging vader zoo raar weg, in zoo'n kist met al die mannen en waarom wachtte heel het fort op vader, om hem te zien weggaan?

12

Hij was geheel verbijsterd, zoodat hij zonder een woord te spreken meeging aan de hand van zijn grootvader, en met strakke, niets-begrijpende oogjes de menschen aanzag langs den weg, de menschen, die hem kushandjes toewierpen, en die hij geen van allen herkende in zijn verbijstering, ofschoon hij toch met allen de beste maatjes was.

Vlak achter de grootvader met zijn kleinzoon ging de Schout-bij-nacht in groot uniform. Alle kinderen keken zich de oogen uit, op dat prachtige uniform vol goud, op dien sierlijken steek, versierd met zwanendons. Zijn zoon ging naast hem in den uniform der adelborsten; achter hen kwamen nog enkele zee-officieren in groot tenu en daarachter de verdere familieleden. De stoet werd gesloten alweer door mariniers en gecommandeerd door een kapitein der mariniers, die met uitgetrokken sabel naast den lijkstoet ging en soms een kort bevel gaf.

De stoet passeerde thans het opleidingsschip. De matroosjes stonden met de hand aan de muts; driemaal rees en daalde de vlag langs het vlaggetouw. In de zon, die juist doorbrak, flikkerde de sabel van den bevelvoerenden kapitein als een felle bliksemstraal, nu hij er het militair saluut mee bracht.

De muziek zweeg en alleen het tromgeroffel gaf nog den langzamen, statigen pas aan.

Zoo ging het over de marinebrug, en toen de laatste voetstap erover verklonken was, begon de muziek opnieuw, thans met dien allerinnigsten van alle treurmarschen, de Marche funèbre van Chopin.

O! Dat statige begin, waarin de trommels telkens opnieuw roffelen en de sombere klanken je hart doen beven van verdriet! En dan de melodie, die klagend gezongen wordt door de pijpers! En dan weer de sombere, droeve klanken der trommen in rouwfloers!

Bij het passeeren van het tweede opleidingsschip werd dezelfde manoevre van groeten herhaald. Verder ging de stoet. —

En thans werden de breede poortdeuren van de marinewerf geopend en een siddering liep door het volk, een kreet steeg op, spoedig gesmoord. — Daar stond de moordenaar. —

Tusschen vier mariniers stond hij, ongeboeid, een jongen nog, een kleine jongen tusschen de hooge gestalten der mannen. Doodsbleek was zijn gelaat en als van steen.

De muziek zweeg — de trommen zwegen.

Het was, alsof de smart verstijvend kwam over allen die aan de plechtigheid deelnamen, of haar aanschouwden. Geen geluid werd gehoord, niets dan het langzaam regelmatige stappen.

Zàg Knilles Boer wel met zijn wijd-opengesperde oogen? Geen spier vertrok op het doodsbleeke gelaat, roerloos stond daar de kleine gedaante in het blauw-katoenen werkpak.

Zoo gingen zijn kameraden langs hem heen en staarden hem aan, als zou hij dadelijk weer het mes grijpen en hen te lijf gaan.

Zoo ging de lijkwagen hem voorbij en de mariniers, die dragen zouden.

Maar toen de grootvader hem voorbij kwam met het kind aan de hand en het kind de angstige oogen tot hem opsloeg, als bij instinct voelend, dat dáar degene stond, die het middelpunt was van deze vreemde ontzetting, deze huiveringwekkende stilte, toen sloeg hij opeens met een rauwen kreet, die overal gehoord werd in deze doodsche stilte, de handen voor het gelaat.

Dadelijk daarop gingen de deuren weer dicht en werd de moordenaar onttrokken aan de oogen van het volk.

De trommen roerden weer — de muziek begon en een zucht van verlichting ging op uit de menigte.

„Nou — al wordt die dadelijk in vrijheid gesteld, dan heeft ie niks meer noodig, niks meer!" zei ouwe Bart, die bij de kinderen stond.

De meisjes schreiden. „O, Bart," vroeg Bertha. „Zou hij nu nog in de gevangenis moeten ook?"

„Ja, dat zal wel. Maar niet zoo heel lang, denk ik. Want dit is me ook niet eventjes een strafoefening! En verders, de krijgsraad, daar zijn knappe koppen bij en die zullen ook wel bedenken en berekenen, dat een kind zooiets nou maar niet puur uit z'n eigen doet; die zullen wel eens terdege informeeren, hoe zoo'n kind zoo komt, en dan zullen ze wel in aanmerking nemen, dat Knilles Boer geen vader en geen moeder gekend heeft en dat hij bij een akeligen oom is opgegevoed, die hem altijd treiterde, tot hij dol werd en dan weer eens sloeg, tot hij gekalmeerd was. — Nou, word dan maar eens een engel van onzen lieven Heer!"

„Nee! dat's niet mogelijk!" zei een oude loods, die bij hem stond. „Daar zal de krijgsraad wel terdege om denken! En waar *wij* wel ereis om denken mogen: we begrijpen nou, dat vrouw Knape erg ongelukkig is en der kleine jongetje ook, erg ongelukkig, diep te beklagen, maar wie het ongelukkigste is en het diepst te beklagen, dat 's Knilles Boer, de moordenaar!"

„Ja, ja!" zeiden ze allen rond hem heen. Ja, ja, dat begrepen ze en ze toonden het te begrijpen, want sinds ze den moordenaar daar zoo doodsbleek, als versteend, aan de

poort hadden zien staan, sinds ze den rauwen kreet gehoord hadden, scholden ze niet meer op hem en uitten geen bedreigingen meer aan zijn adres, en dubbele wachten om hem tegen hun woede te beschermen, waren niet meer noodig.

De stoet verdween om den hoek naast de marinewerf. Over de Paradeplaats, langs de cantine ging het nu naar den straatweg toe.

Velen, die in het fort de stoet hadden zien voorbijgaan, sloten zich er achter aan, en *alle* kinderen deden zoo. Want nu kwam nog het allergewichtigste van een militaire begrafenis: het schieten!

Door de vestingpoort, over de lange brug van de vestinggracht kwam de stoet buiten het fort. En voorwaarts ging het nu naar Nieuw-Hellevoet toe, steeds in denzelfden langzamen pas, steeds afwisselend begeleid door treurmuziek o tromgeroffel.

Bij het hek van het kerkhof was reeds een groote menigte verzameld, die door de mariniers aan de rechterzijde van den weg werd gehouden.

De stoet hield halt bij het smalle hek. De muziek stelde zich op, voorbij dat hek en terwijl de treurmarsch van Chopin weer werd aangeheven, werden de vlag en de bloemstukken van de kist genomen. De mariniers-dragers traden nu vooruit, een baar stond gereed voor het hek; voorzichtig, als vreesde men den doode te storen, werd de kist uit den wagen getild en op de baar gezet.

Thans was het oogenblik gekomen, dat schichtige meisjes en vrouwen, die toch juist daar hadden willen staan, hun vingers in de ooren stopten.

Niet alle mariniers, die vlak achter den wagen hadden gegaan, waren bestemd om als dragers dienst te doen. — De overigen, tien in getal, traden nu naar voren, en op een zacht bevel van hun kapitein legden ze het geweer aan, legden hoog aan, of ze schieten wilden op den lichtblauwen voorjaarshemel.

„Vuur!" klonk het zacht.

En de schoten knalden. — De kruitdamp steeg omhoog in de knoppende takken der boomen.

In de doodsche stilte hoorde men duidelijk het verzetten van den grendel op het geweer, om 't klaar te maken voor het volgend schot, en even duidelijk hoorde men het zachte bevel weer:

„Vuur!"

Toen nog eens het geklikklak van den grendel en ten derde male: „Vuur!"

Zwaar hing nu de kruitdamp in de knoppende takken. De baar werd opgeheven door de dragers, de vlag met de Willemsorde en de kransen dekte de kist weder; daarachter ging men in dezelfde volgorde.

Bij het open graf werd de baar neergezet. Allen schaarden zich er om heen, de grootvader met het kleine ventje, dat nog steeds zoo angstig en verbijsterd rondkeek, vlak vooraan aan den rand van den kuil. Toen trad de schout-bij-nacht naar voren.

En hij hield een korte, maar hartelijke toespraak tot de omstanders, vertolkte de droefheid van alle superieuren van Bootsman Knape, herinnerde er aan, hoe plichtgetrouw Knape was geweest, altijd, overal; ginds, toen hij vocht, en hier, toen hij onderricht gaf. En toen riep hij met enkele woorden de toegevendheid der verwanten in voor den jongen moordenaar, sprak over diens ongelukkige jeugd en bad hun, geen haat in hun hart te koesteren jegens den bewerker van dit groote onheil, niet op wraak te zinnen, maar medelijden te hebben met hem, die met bloedige tranen zijn misdaad beweenen zou.

Bij de laatste zinnen was zijn stem gedaald, als sprak hij slechts tot degenen vlak rondom hem en niet tot de menigte.

Toen zweeg hij even en daarna verhief hij zijn stem weer en sprak luid en plechtig:

„Vaarwel, bootsman Knape, vaarwel!"

De touwen waren reeds om de kist gelegd, de vlag was er afgenomen. — Daar tilden de dragers hem weer omhoog, ditmaal aan de touwen — daar zonk hij neder in de grafkuil.

En weer stopten de schichtige meisjes en vrouwen de vingers in de ooren. De tien schutters van daareven kwamen naar voren; de geweren legden ze aan, ditmaal niet op den voorjaarshemel, maar op de kist in den diepen kuil!

„Vuur!" en de schoten knalden, de grendel werd klikklakkend omgezet.

„Vuur!" en voor de laatste maal „Vuur!"

Dicht hing de kruitdamp boven het graf.

En dat begreep het kind van Bootsman Knape heelemaal niet, dat ze schoten op zijn lieven, goeden vader, dien hij zelf in die kist had zien liggen!

De doodgraver naderde en bood den ouden, schreienden grootvader een spade aan.

Deze schepte een flinke schep zand en deed die neerploffen op de kist. Toen gaf hij de spade aan het kind, maar dit

week angstig achteruit. — O, neen, dat kon hij niet doen — hoe konden die anderen het wel doen! —

Thans wendde de grijsaard zich tot den Schout-bij-nacht en bood hem de spade aan.

En terwijl de Schout-bij-nacht hem aannam, stamelde de oude man: „Ik dank u, meneer!"

Meer kon hij niet zeggen, maar 't was den commandant ruimschoots genoeg.

En alweer plofte het zand en de spade werd thans den kapiteins aangeboden en toen den luitenants-ter-zee, en daarna de verwanten. Eindelijk had de laatste bloedverwant het zand neer doen ploffen in de diepe kuil; toen bleef het nog even stil rondom het graf en daarna sprak de schout-bij-nacht den afscheidsgroet:

„Rust in vrede!"

Even nog stilte.

Toen klonken bevelen. — De mariniers schaarden zich in de gelederen, de matroosjes eveneens.

Voor de rest werd de stoet ontbonden. De schout-bij-nacht ging met de officieren den weg naar Nieuw-Helvoet op, de verwanten bleven nog om het graf toeven, schikten de bloemen en kransen op het mulle zand en verlieten toen ook het kerkhof. En het kleine jongetje begon luidkeels te schreien; hij wou niet weg van zijn vader!

In gezwinden pas gingen de mariniers en matroosjes naar het fort terug. Lustig speelde de muziek. In gezwinden pas kwam het volk er achteraan, kinders voorop.

Ze speelden altijd hetzelfde vroolijke deuntje, als ze van een begrafenis terugkwamen, een deuntje, waar de Hellevoeters woorden op hebben gemaakt; eenen regel woorden maar, die uit den treure herhaald wordt:

„En die komt nooit weerom!"

En thans liep de Hellevoetsche bevolking weer achter de muziek, die de droefheid als 't ware wegbezemde uit hun harten, wegvaagde uit hun gedachten, die straks tusschen de oude muren der vesting schallen zou, als had daartusschen nooit ontzetting gehuiverd.

De muziek speelde en het volk zong zijn deuntje en de kinderen zongen mee. — Ja, dat 's nu wel heel leelijk en heel raar — maar, zoo *is* 't toch eenmaal, en niet anders!

HOOFDSTUK XII.

Nu was het al begin Mei.

Iederen morgen veegde Tine een streepje weg van een lei onder haar bed, waarop ze zooveel streepjes had gezet als Jaap nog dagen in Hellevoet zou blijven.

Tusschen al die streepjes stond een klein en een groot kruis naast elkaar. Dat kleine kruisje beteekende de dag, waarop Jaap naar den Haag zou gaan om den volgenden dag, aangeteekend met het groote kruis, examen te doen voor het gymnasium.

Natuurlijk zou hij er door komen. Hij was knap genoeg en heelemaal niet verlegen en nam eenvoudig aan, wat zijn leermeester hem zei, dat hij klaar was voor het gymnasium en dús er zou komen.

Jeip Garve zou met hem meegaan. Zij beiden hadden

groote toekomstplannen en gingen daarom zoover, de rest van de klasse ging naar de H. B. S. met drie-jarigen cursus in den Briel en was dan knap genoeg. Maar Jaap en Jeip moesten later studeeren in Leiden.

Na de kruisjes stonden er nog wel twee-en-veertig streepjes — maar Tine rekende eigenlijk maar tot en met den dag voor het kleine kruisje. —

Tot zoolang zou Jaap een geregeld inwoner van Hellevoet zijn. Al wat daar na kwam, was toegift, was vacantie. Jaap zou van den zomer niet anders in Hellevoet zijn dan tijdelijk, zooals Bertha.

Uit den Haag zou hij terugkomen om zijn vacantie te genieten en naar den Haag zou hij terugkeeren.

Jaap wist niets van die streepjes-rekening. Die lei zag hij wel liggen, doch hij meende, dat het voor Tine's poëzie was. Op zoo'n lei kon ze wegvlakken, zoo hard ze wilde, tot ze het ware rijmwoord had, dacht hij. En hij was al benieuwd, hoe mooi het afscheidsvers zou zijn, dat ze voor hem maken zou! Peinzend over het afscheid, zat hij op een boerenkar en reed naar Nieuwesluis om bij den sluismeester aldaar een boodschap te doen voor zijn vader.

Hij kon zelf niet zeggen, of hij het akelig vond of niet, dat afscheid.

Ja, alles hier te verlaten, vader, moeder, zusjes en broer, het Kanaal, het breede water, de schepen, de batterij, dat was erg naar; maar de andere jongens gingen toch óók weg, het kwam alles tot een einde — en het had toch ook bekoring naar den Haag te gaan, waar 't zoo mooi moest zijn, en een deftige gymnasiast te worden! Waar of vader een kosthuis voor hem zou zoeken? Hij hoopte aan de duinzijde der stad — dan was hij dicht bij zee en de zee zou hem zeker troosten over het gemis van zijn Kanaal en zijn Haringvliet. Eens in de veertien dagen mocht hij Zaterdags naar huis komen, en tot Zondagavond blijven! Dat was heel plezierig, telkens die reis over de breede wateren! En wat een lange vacanties kreeg hij nu! Of ze hem in den Haag niet te veel voor een boerenjoggie zouden aanzien? Welneen, hij was heelemaal geen boerenjoggie, dat was Free, hij niet!

Free stond hem in Nieuwesluis al op te wachten.

„Ga je mee poelen?" vroeg hij direct aan Jaap. „Het water is lekker."

„Jôh, ik heb geen tijd, ik heb vader beloofd met de boot van zoo meteen terug te komen. Vader heeft nog meer karweitjes voor me. Ga je mee naar den sluismeester?"

De boer, die Jaap op zijn kar meegenomen had, reed hen juist voorbij, naar Heenvliet.

„Dank u wel, boer!" riep Jaap.

„Goeie!" antwoordde de boer.

De beide jongens begaven zich nu naar de woning van den sluismeester. Free bleef in het tuintje, dat op 't Kanaal en de Oude Maas uitzag, wat rondscharrelen en Jaap deed zijn boodschap binnen in de woonkamer.

„Ik heb nog nooit zoo slecht in mijn personeel gezeten," zei de sluismeester terwijl hij eenige boeken doorbladerde, om Jaap's vader de berichten te geven, die deze verlangde. „Je moet eens aan den havenmeester vragen, of hij me niet twee sluisknechts kan leenen voor een dag of veertien; want een van de mijnen heeft een ongeluk gehad bij het werken aan de bakens op den havendam en ligt nu met een gebroken been en gisteren is er weer een ziek geworden.

Ik heb nu nog net de twee om de deuren open te draaien, en als er daar soms een afvalt, kan ik zelf meedraaien."

Free kwam naar binnen: „Meester, er is een mooi jacht in 't zicht, ik denk een Amerikaansch," zei hij.

De sluismeester had gevonden, wat hij zocht. Hij krabbelde enkele woorden neer op een groot papier vol cijfers en lijnen en reikte het Jaap toe. Toen gingen ze met hun drieën kijken.

Het was prachtig weer. Een heldere blauwe lucht maakte, dat je heel ver kon zien, de Oude Maas op, tot den ingang van het Noordgeul. Er kwam een rank, witgeschilderd stoomjacht aanvaren en het voerde een groote, Engelsche vlag, blauwe en witte zich kruisende strepen op een rooden achtergrond.

„Amerikaansch!" bromde Jaap. „Dat 's weer wat voor jou! Het scheelt me effentjes wat! De Amerikaansche is immers met sterren, dit is de Engelsche spinnekop!"

Het jacht toeterde al uit de verte, dat het plan had, om het Kanaal in te komen. De sluisknechts kwamen uit hun huisjes en toen het nog wat dichter genaderd was, begonnen ze hun eentonig werk.

De deuren moesten geopend worden en om dat te bewerken, draaiden zij een zwaren ijzeren spil in het ronde, die op het hardsteen van den kaaimuur stond. Die spil had twee spaken, waarmee hij aangepakt moest worden. In gewone tijden liep aan iedere spaak een man, maar nu de sluismeester knechts te kort kwam, werd de spil slechts door een man bediend, evenals op de Zondagen.

De knechts liepen dus in een zeer klein kringetje rondom de spil. Naar links om, als de deuren open moesten, en naar rechts om, als ze weer toegingen.

Het hardsteen, waarop de spil stond, was in een diepen kring uitgesleten onder de trijpen pantoffels van deze menschelijke machines!

Daar voer het jacht den haven binnen, door de sluisdeuren in de schutkolk. Alle menschen, die vrij hadden op dit oogenblik, kwamen toeloopen om het te bekijken.

Het was geheel wit, met breede gouden randen afgezet. Voor en achtersteven liepen op en droegen zwaar gouden lofwerk; in gouden letters stond de naam van het jacht te lezen: Lady Blanche! Op de voorplecht bevond zich een vierkante verhevenheid van het dek; daarop lag een bontgekleurd tapijt en op dat tapijt stond een rieten ameublement met vuurroode rug- en zitkussens, waarop telkens weer de Engelsche blauwwitte spinnekop terug kwam. De kajuiten en hutten op het middengedeelte waren geheel van mahoniehout, de vensters van spiegelglas met zwaargeslepen randen. Door die vensters heen, zag men een weelde van gesneden eikenhout en rood pluche, alsof men in de salons van een paleis keek. Boven de kajuiten bevond zich het zonnedek, de verschansing gevlochten van wit en goud ijzerwerk, de leuning mahoniehout.

In zijn glazen kastje stond de kapitein en gaf den roerganger zijn bevelen. Deze, het rad in de handen, hield strak de oogen gevestigd op de langzaam opengaande deuren. Hij was gekleed in blauwe trui, die op de borst in groote roode letters den naam van het jacht droeg: Lady Blanche. De kapitein droeg een uniform, alsof hij zóó van de vloot van Hare Majesteit Victoria was weggeloopen en dat wel in zijn groot-gala. Naast het stuurhuis stond een man, die klaarblijkelijk de eigenaar van dit prachtjuweel was. Het

was een dikke, groote kerel met een vuurrood gelaat onder een soort marinepet, die alweer den naam Lady Blanche droeg. Trotsch, bijna onbeschaamd, keek hij rond, terwijl hij daar hoogverheven de schutkolk binnengleed. Onverschillig gingen zijn donkere oogen over de menigte; met de duimen in het armsgat van zijn vest stond hij en fronste toornig de wenkbrauwen, toen hij merkte, dat achter hem de deuren dicht gingen en hij zich ingesloten zag in zoo'n vervelend ding, dat heel wat vertraging kan brengen, zoo'n akelige schutkolk.

Aan de deuren der achterste hutten stonden een kellner en een kok. Het scheepsvolk had zich op het achterdek verzameld en hield de touwen gereed om aan te leggen.

Op dit oogenblik vertoonde zich een jong meisje in de voorkajuit. Ze was van beneden gekomen en keek nu door de spiegelruiten, waar ze zich bevond. Het was een aardig, blond ding van Tine's jaren en het vriendelijke snuitje, beneden glurend door de ruiten, maakte veel goed van den indruk, die door den man van 't zonnedek op de bevolking werd gemaakt.

„Gelukkig!" zei Jaap uit den grond van zijn hart. „Dien poen alleen had ik dat schip niet gegund. Jôh, ik heb al een heeleboel jachten gezien, maar dit is een pracht!"

Een van het scheepsvolk kwam aan wal om brieven te posten. Dadelijk werd hij omringd door een troep boeren, die van hem door gebaren en Engelsche woorden, welke ze zoo langzamerhand waren gaan verstaan op al hun kijkuurtjes aan 't Kanaal, vernamen, dat die heer een schatrijk Engelsch mijneigenaar was, een weduwnaar, die met zijn eenig kind ieder voorjaar een groote reis deed en ditmaal Holland en Belgie bezocht.

Jaap genoot van den aanblik van dit pronkjuweel. Zijn boot kwam pas over een kwartier, hij had dus den tijd tot bewonderen. Op het uiterste randje van de kade stond hij en keek neer op 't dek van het scheepje dat langzaam, langzaam daalde met den waterspiegel mee van de schutkolk.

Op het zonnedek ging de dikke eigenaar steeds driftiger heen en weer. Schutsluizen waren ondingen, die hij in den grond van zijn hart verwenschte. Doch nu liep zijn wachten op een eind. De knechts van daar even begaven zich naar de andere sluitdeuren, grepen de spaken, begonnen hun tredmolengang — langzaam openden zich de zware deuren.

De eigenaar gaf eenige bevelen — de kapitein scheen tegen te spreken — toen vloekte de eerste luid op, trad het stuurhokje binnen, duwde den roerganger weg en greep het roer.

De kapitein haalde de schouders op en liep naar het achterdek om de bemanning te bevelen, de touwen los te gooien.

Door een koperen spreekbuis schreeuwde de tijdelijke stuurman iets naar beneden, naar de machinekamer — en dadelijk daarop begon het waterruischen om de Lady Blanche — de machine ving haar werk aan.

„Hij is gek!" dacht Jaap. „Zoo mòet hij immers tegen de sluisdeuren komen! Ze zijn bij lange na nog niet ver genoeg open —"

Onder de menigte op den kant ontstond beweging. Wou hij er nu al vandoor?

De sluismeester snelde naar den kant en riep in 't Engelsch: „Wachten! wachten!"

Maar de man aan het roer lachte verachtelijk, schreeuwde weer naar beneden — daar schoot de Lady Blanche vooruit,

voer onzacht tegen een der sluisdeuren aan en voer toen door — de sluisdeur was zeer beschadigd en kon niet verder meer dicht. Ook zag de sluismeester in één oogenblik, dat de schuiven onder de zware deuren, waardoor men het water in de schutkolk laat binnenkomen, niet meer op of neer konden. —

Maar ook de Lady Blanche was leelijk beschadigd aan bakboordzijde, de verschansing was vernield en de wand van het schip ingedrukt op de plaats der aanvaring.

„Schade gevaren! Schade gevaren!" klonk de kreet.

De sluismeester bulderde: „Aanleggen en betalen!"

Maar de man aan het roer, wiens gelaat purperrood was geworden, keek woedend om — en toen schoot het jacht vooruit, met volle stoom; luid toeterde de stoomfluit om de eerste brug lang vooruit open te hebben, dat de Lady Blanche haar vaart geen seconde zou behoeven te verminderen.

Radeloos liep de sluismeester terug. „Dat is me wat moois!" raasde hij. „De kerel moèt tegengehouden worden en ik heb niemand, die te paard naar je vader kan rennen; twee knechts ziek."

„Meester!" riep Jaap opeens. „Ik ken Bruin — laat ik erop, dan zal ik probeeren hard te rijden. —"

Bruin was het paard van den sluismeester, dat altijd beschikbaar was voor dergelijke boodschappen, hoe weinig die ook voorkwamen. Jaap kende den goeden Bruin wel, die anders op het land werkte. Het was een groote, zware knol en Jaap had er vaak op gereden, al verstond hij het paardrijden niet in den grond.

„Goed!" riep de sluismeester verheugd. „Als je hem schopt tegen zijn buik, dan holt hij als de beste — maar laat hij er je niet afgooien!"

Het jacht verdween achter de eerste brug en begon zijn luid getoeter reeds voor de tweede.

„Neen, neen!" zei Jaap trillend van de haast. „Gauw maar! gauw maar!"

Tezamen, gevolgd door Free, die zijn neef doorloopend bewonderde, gingen ze het weiland in. Bruin kwam al op hen toe. Jaap streek hem eens langs de snuit — toen legde hij de handen op Bruins rug, de sluismeester pakte zijn been en tilde hem omhoog — daar zat hij en greep fier Bruin's halster, het eenige, dat hij had om Bruin mee te regeeren.

De sluismeester leidde het paard de weide af, het vlondertje over, op den grintweg.

„Goeden dag, sluismeester, hoeveel moet de poen betalen?"

„Twee duizend gulden, Jaapie."

„Best, atjuus Free!"

„Hou je goed vast, hoor Jaap!"

„Nou —! Allo Bruin! Allo! hort! vort!"

Met de vlakke hand sloeg hij Bruin op den hals en klapte met de tong. Bruin begon in een sukkeldrafje.

„Neen, mijn jongen! dat gaat niet!" zei Jaap. „Zie je dat witte ding daarginder? Dat moeten we inhalen en voorbij komen, jochie! allo! voor iederen schop in je buik krijg je later broodsuiker! Vooruit!"

Met zijn stevige jongenslaarzen schopte hij tegen Bruins buik. Hoera! die ging harder loopen en toen Jaap ophield met schoppen, bleef hij harder loopen.

Jaap diende zich heelemaal neer te buigen met zijn hoofd in de dikke borstelige manen van Bruin, zoo allerverschrikkelijkst hotste dat. Het was ook geen telganger, het was een groot, grof, lomp werkpaard, dat ongegeneerd op zijn

zware hoeven, waarboven heele bossen haar hingen, daarheen holde.

Maar de afstand tusschen Jaap en het jacht werd merkbaar kleiner, vooral toen het bij het passeeren van een brug wachten moest op een schip, dat van den tegenovergestelden kant kwam en het eerst de opening bereikt had.

Even voorbij die brug haalde Jaap het jacht in. De eigenaar stond nog zelf aan het roer en wist zeker niet, wat het beduidde, dat die jongen daar op zijn lomp reuzenpaard, die jongen, die zich ternauwernood erop kon houden, nog met de muts zwaaide en hoera! hoera! riep.

Achter op het zonnedek stond de kapitein met de handen in de zakken en tuurde gemelijk in het water. De oude gek daarboven moest nu zelf maar zien, dat hij verder kwam, dacht hij en hij wenschte hem uit den grond van zijn hart een reeks onaangenaamheden, voortvloeiend uit zijn stommiteit van daarnet.

Het meisje zat met hoed en mantel in een fauteuil op de voorplecht. Het was op haar gelaat te lezen, dat die woeste vaart door het Kanaal, dat luide, onophoudelijke getoeter telkens voor de volgende brug en bovenal het doorvaren van daarnet, toen haar vader de boel toch stuk had gemaakt, haar niets bevielen. Angstig keek ze voor zich uit — zou hij in zijn wilde drift niet regelrecht tegen zoo'n brug opvaren?

„Ja," dacht Jaap, „het is niet plezierig voor het arme meisje, maar ik kan er niets aan doen — vort Bruin! allo! huup! vort!"

Bruin draafde als een dragonderpaard. Jaap werd braaf moe. Hun oude baker zei altijd, als ze erg moe was: „'t Is

of ik geradbraakt ben —" en Jaap ging een beetje begrijpen, hoe dat aan moest voelen. Doch nu naderde hij de Vlotbrug, nu stoof hij voorbij de rij huisjes, die daar stonden en hoorde zich menigen verbaasden kreet achterna roepen. De brugwachters kwamen al te voorschijn om te voldoen aan de wenschen van het jacht, dat toeterde, of het in brand stond.

Vooruit! Vooruit! Met zijn doodmoede voeten, die bijna doof neerbungelden, schopte hij Bruin nog en het dier ging weer harder loopen. Ze mòesten er een poos eerder zijn, dan het jacht, want de heele schutkolk moest afgesloten zijn voor het jacht. Lag het eenmaal met zijn booze plannen in de kolk, dan kon het den havenmeester den grootsten last bezorgen, wanneer een schip van buiten in de kolk wilde.

Hoep! hoep vort! — Daar was het huisje onder de popels, daar was het havenkantoor.

Zijn vader kwam voor het raam, opgeschrikt door het luide hoefgeklepper en de kreten der sluisknechtkinderen, die achter het logge beest mee aanholden.

„Ho!" riep Jaap zoo luide, dat het op Goeree gehoord moest zijn, en Bruin schrok er zóo van, dat hij opeens pal stil stond en Jaap een vreeselijken schok kreeg.

Hij nam den tijd niet van Bruin af te komen, maar stamelde: „Vader, dat jacht — schade gevaren bij Nieuwesluis — twee duizend gulden."

„Bravo Jaap!" riep meneer van Riet, tilde zijn zoon met een vaartje van het druipende paard, maar had toen geen tijd meer voor hem over, daar hij in allerijl de sluisknechten bijeen riep, die de zware deuren tusschen de kolk en het Kanaal moesten sluiten.

Daar naderde het jacht. Het dacht er niet aan, vaart te

minderen, niet anders meenend, of zijn getoeter, wat nu oorverdoovend was, moest indruk genoeg maken en alle deuren openen. Doch nu, ziende, dat het toch niet genoeg scheen te geven, nam het andere maatregelen ter verhooging van den indruk — opeens gingen aan alle drie de masten vlaggen in top, en alle seinvlaggen wapperden langs de touwen, die de masttoppen verbonden met de verschansing.

„Heden! wou je je mooi maken om een beetje te blijven liggen?" zei ouwe Bart sarcastisch. Zijn werk was afgeloopen, de sluis was dicht, hij was de eerste, die Jaap kwam opzoeken behalve al de sluisknechtkinderen dan, die om hem heen stonden en hem en zijn paard aangaapten, als was er een wonder gebeurd.

Jaap keek eens om naar huis, maar daar had niemand iets van zijn daad bemerkt. Moeder was achter bezig, Willy en Tine waren in het fort bij de oude tantes.

„Geef mij Bruin maar eens over," zei Bart, „Hij zal een goede verzorging hebben, hij heeft zich duchtig geweerd. En jij, Jaapie, jij moest naar huis om je te verkleeden en eventjes uit te rusten en een warm bakkie koffie te drinken, daar bekoel je gezond van."

„Strakjes," zei Jaap, die alweer op adem begon te komen. „Eerst zien, hoe het afloopt. Maar neem Bruin maar mee. Zet je hem in de wei bij de batterij? Dan kom ik met een heele zak klontjes bij hem. Dag goed beest! Dag Bruin! Wat heb ik je moeten schoppen! Maar je krijgt net zooveel klontjes, hoor!"

Daar sjokte Bruin achter Bart aan, die hem duchtig droogwreef en toen zijn rust gunde in de weide.

Ondertusschen had het jacht eieren voor zijn geld moeten kiezen en had gemeerd, even voor de sluis.

Brieschend gewoonweg van woede, donkerrood, kwam de eigenaar over de loopplank en snelde den grintweg op, naar het gebouwtje bij de sluis, waar hij wel vermoedde, dat zich iemand zou bevinden, aangewezen om zijn standje aan te hooren.

Jaap leunde tegen den lantaarnpaal, vlak voor het sluiskantoor en kon niet nalaten den woedenden vreemdeling aan te kijken met ondeugende schitteroogen. Doch deze was veel te woedend om acht op een kind te slaan en stoof het kantoor in, wijd de deur opengooiend en die openlatend.

Meneer van Riet was kalm van zijn lessenaar opgestaan.

„Wat verlangt u, Sir?" vroeg hij beleefd in het Engelsch.

En daar had je 't! Hij was een Britsch onderdaan, een persoonlijk vriend van koningin Victoria, hij verlangde doorgelaten te worden en wel dadelijk! En hij begreep niet, waarom de sluisdeuren vlak voor zijn neus gesloten waren.

„Bent u de eigenaar van het witte jacht, dat zooeven uit Nieuwesluis aangekomen is?"

„Ja, dat ben ik, en u zult me dadelijk doortocht verleenen!"

„Niet vóór u mij een waarborgsom van tweeduizend gulden hebt overhandigd, als vergoeding voor de schade, die u gevaren hebt aan de sluis te Nieuwesluis. Wat de reparatie minder zal kosten, krijgt u terug. Mag ik nu naam en adres?"

De vreemdeling brulde van woede en stampvoette als een bezetene. De sluisknechts schaarden zich om het kantoortje, half om te luisteren naar dien wilden stortvloed onverstaanbare klanken, half om bij de hand te zijn, als hij een vinger naar hun patroon mocht willen uitsteken.

„De dikkop!" zei Bart minachtend. „Eéne vinger — en ik maak hem watercommies!"

„Hij zou sissen, alstie te water kwam, zóo woedend istie," zei Piet.

Doch nu waren de vloeken en de scheldwoorden van den vreemdeling uitgeput en hij begon zijn vertoog weer.

„Geen cent krijgt u! geen cent! Ik kan 't niet helpen, als ze daarginder kruipen als slakken met hun sluisdeur!"

„Dat zal uitgemaakt worden, Sir, en in dat geval krijgt u uw tweeduizend gulden terug. Het is slechts een zekerheidsstelling, Sir!"

„Dacht u, dat ik, lid der Koninklijke Britsche Jachtclub — hier is mijn kaart van lidmaatschap — een zekerheidsstelling zal geven? Never and never!"

„Ik begrijp het verband niet, Sir!" zei meneer van Riet, steeds even kalm. „Onttrekken de leden der Koninklijke Britsche Jachtclub zich dan aan bepalingen, die in alle havens gelden?"

De vreemdeling gaf daar geen antwoord op, maar al wat hij aan koninklijkheid meende te bezitten, verzamelde hij en zeide plechtig:

„In naam van Koningin Victoria eisch ik den doortocht!"

Toen hief meneer van Riet de hand op en sprak met even plechtige stem:

„In naam van Koning Willem eisch ik tweeduizend gulden van U! En *ik* ben in mijn recht, Sir!"

De Brit stoof op, als wilde hij den heer van Riet aanvliegen en donderde hem toe: „Ik ben Britsch onderdaan!"

Toen was het met meneer van Riet's geduld uit en even heftig riep hij: „Dan zult ge niet hier vandaan gaan, voor ik uw Britsche ponden heb gezien!"

De vreemdeling merkte, dat hij niets won en maakte opeens

rechtsomkeer. Vloekend, schreeuwend daartusschen: „Ik klaag u aan! ik klaag u aan en dan zullen we zien!" stoof hij het kantoor uit naar zijn jacht toe.

Met een verachtelijk glimlachje op de lippen kwam meneer van Riet achter den vreemdeling aan zijn kantoor uit. Maar hij had opeens zijn goeden luim weer terug, toen hij zijn zoon zag staan, de haren nog op het voorhoofd geplakt van het zweet, een hoogroode kleur en zijn kleeren zoo stoffig als van een landlooper.

„Wat zei hij toch allemaal, vader?" vraag Jaap.

„Dat zal ik je straks wel vertellen, jongen, maar doe eerst het Nieuwesluische verhaal. Jongen, jongen, wat moet je gedraafd hebben, want het jacht had een aardig vaartje! Ben je niet moe?"

„Een beetje, maar dat hindert niet! Hoe heerlijk, vader, om dien kerel een poets te bakken!"

„Ga mee naar binnen, jongen en vertel me alles, dan hoort moeder het meteen! En dan schoone kleeren aan!"

Niemand van het scheepsvolk der Lady Blanche kwam aan wal. Alsof het uitgestorven was, lag het schip daar — en in de lange, stille uren van vier uur 'smiddags tot zeven uur den volgenden ochtend — woedde de driftbui van den eigenaar uit en koos deze eieren voor zijn geld. Hij had zijn meerdere gevonden.

Om zeven uur in den morgen begaf de kapitein van het jacht zich naar het havenkantoor, waar meneer van Riet juist binnengetreden was.

Al het gemelijke was uit het gelaat van den kapitein verdwenen. Met welbehagen ademde hij de heerlijke, zoete

Meilucht in, een glimlach speelde om zijn lippen. De driftkop, die hij per ongeluk tot meester had, was eens prachtig te pas gekomen en hoe magnifiek, dat hij zoo heelemaal in zijn schulp had moeten kruipen! Nu zou hij de eerstvolgende zes weken wel weer te hanteeren zijn!

Hij trad het kantoor binnen, stelde zich met een buiging voor als de kapitein der Lady Blanche, overhandigde meneer van Riet de scheepspapieren, die deze ter inzage nam en legde eindelijk een couvert met vijf lakken op de tafel.

„Mylord zendt u dit," sprak hij.

„Mèt zijn excuses, Sir?

„Beg pardon, Sir — zóo ver gaat mylord nooit. Mylord is al zeer ver, Sir!"

„Omdat Mylord anders kans liep nooit verder te komen," zei meneer van Riet glimlachend en opende de enveloppe. Toen gaf hij de scheepspapieren terug.

„Alles in orde, Sir! A pleasant yourney to you, Sir!"

„I thank you very much. Good bye Sir!"

Een uur later was de Lady Blanche achter Goeree verdwenen.

HOOFDSTUK XIV.

Nu stond er nog éene streep vóór de twee kruisjes op Tine's lei.

Het was Zaterdag. De vacantie was den vorigen dag ingegaan, eenige dagen voor de verschillende toelatingsexamens. Want de oude meester wist, dat hij zijn kindertjes

geleerd had, wat ze leeren moesten, en gunde hun nu nog een paar plezierige dagen, eer ze onder het mes gingen.

Dinsdag was het toelatingsexamen in den Briel. Maandag toelatingsexamen voor het gymnasium in den Haag.

Jeip en Jaap zouden Zondagmiddag reeds vertrekken met Jeips vader en logeeren bij een tante van Jeip.

Dien Zaterdag was het een stralende zomerdag. Jaap kwam om acht uur den tuin in en haalde beide longen vol heerlijke, nog frissche Junilucht. Het zou aardig warmpjes worden strakjes, en er was maar één manier, om den dag geschikt door te brengen, op het water, in het water.

„Willy, ga je mee roeien vandaag?" riep hij naar boven.

„Ja!" klonk het heldere stemmetje. „Ik kom dadelijk!"

„Mag ik ook mee," riep Tine, die Zus aankleedde.

„Nee — we gaan natuurlijk zwemmen, als we een eindje in het Kanaal zijn."

„Nou, het hoeft ook eigenlijk niet. Want om half elf komt Lena Garve me halen voor de zwemschool en dan kan ik voor dien tijd lekker lezen in den pereboom."

Arme meisjes toch, dacht Jaap. Zij moesten zwemmen ginder in de overdekte zwemschool, die daar dreef aan den oever van 't Kanaal. Nooit ondervonden ze de heerlijke streeling van de zachte bruine rietpluimen langs je bloote lijf, nooit drongen ze door in de geheimenissen der dichte rietbosschen langs den oever van 't Kanaal, nooit bespiedden ze de karrekietnestjes, of de schuwe reigers of de wilde eenden.

Jaap had al ontbeten. Hij ging naar binnen, waar zijn moeder de ontbijtboel afwaschte en vroeg: „Is vader op het kantoor, mama?"

„Vader is naar Nieuwesluis gegaan, hij kwam net voorbij," deelde zijn moeder mede.

„Hè mapie!" zei hij teleurgesteld.

„Wat wou je hebben van je vader?" vroeg zijn moeder.

„Ach niks, zoomaar!" en hij sprong op en rende den tuin weer in. Het was veel beter, zijn moeder niet te zeggen, wat hij aan zijn vader had willen vragen en nu toch maar doen zou. Dan kon moeder het hem niet afraden of verbieden! Hij was namelijk van plan met de Waterstaatsroeiboot het Kanaal op te gaan, als hij eerst zijn vrienden bijeen getrommeld had.

Boven stond Tine en bekeek de eene streep.

Toen zocht ze haar handwerkje op en nam het mee naar den tuin; het was een koord, wat zij vlocht van paardenhaar, voor Jaaps gouden horloge, dat hij krijgen zou, als hij slaagde voor het gymnasium.

Kom, ik zal maar vooruit zeggen, dat hij het dien Woensdag kreeg. Hij kwam er door en Jeip ook en het gouden horloge was niet zoozeer een aansporing geweest om te werken en een belooning, nu het bleek, dat hij genoeg gewerkt had, als wel een herinnering aan den eersten mijlpaal in zijn leven, dien hij bereikt had: het verlaten van het ouderlijk huis om er nooit, nooit meer voorgoed in terug te keeren.

Jaap begreep toch, toen hij een paar maal de bessenboomen omgedraafd was, dat hij zijn moeder iets moest zeggen van zijn plannen en draafde weer terug, naar de huiskamer, waar mevrouw van Riet juist den broodtrommel in het buffet borg.

„Ach mapie, geef mij en Willy een berg boterhammen

Boven stond Tine en bekeek de eene streep.

mee, alstublieft, dan hebt u den heelen dag geen last van uw jongens!"

„Nu, op Zaterdag lijkt me dat wel," zei mevrouw van Riet lachend, zette den broodtrommel weer op tafel en begon brood te snijden.

„Krijg het boterhammenpapier eens, Jaap! Gaan jullie roeien?"

„Ja mapie!"

Moeder vroeg gelukkig niet met welke boot. Ze meende natuurlijk met het eigen bootje der kinderen de „Zus en Willy," waar net vijf plaatsen in waren. Maar Jaap wou eens een reuzenroeifuif op touw zetten en de examenbiggetjes een heelen dag hun zorgen en angsten laten vergeten, indien ze dat nog niet gedaan hadden door de rustige, bemoedigende woorden van hun ouden meester.

Met een blauwgeruit zakje vol boterhammen over den eenen schouder, zijn zwembroekje over den anderen, ging hij den tuin in en zocht Willy. Zwijgend greep hij hem in zijn nek; zoo had hij hem altijd beet en zwijgend stapte hij met Willy terug naar het keukenraam, wees hem daar de blikken drinkfleschjes, die met bessensap en water gevuld op hun eigenaars wachtten en lei hem toen het rood-wit-en-blauwe zwembroekje op den matrozenkraag. Toen wilde hij het hek uitstappen.

Maar Tine, die in een rieten fauteuil voor het huis zat te lezen, met iets onder een zakdoekje op haar schoot, riep hem verwijtend na:

„Foei, zeg je nu niet eens goeden dag! Je laatste dag!"

„Ach wat!" bromde hij. „Ik blijf immers nog tot September hier. Wees toch zoo flauw niet!"

„Ik bèn niet flauw," verdedigde zij zich met vuur. „Als je nu Woensdag terug komt, is het net, of je vanuit den Haag komt logeeren — net eender als het voortaan alle jaren zal zijn. O! maar 't hindert niets, hoor! 't Kan me niets schelen!"

Ze was zóó vuurrood geworden, dat ze deze hatelijke betuigingen noodig achtte om Jaap niet verwaand te maken.

En hij werd ook vuurrood en liet zich niet op een dwaalspoor brengen door haar laatsten uitroep. Even bleef hij beteuterd bij het hek staan en riep toen veel te hard: „Nou atjuus dan!" en sloeg met Willy den weg naar het fort in. Hij voelde zich zeer onbehagelijk te moede, net of hij iets heel vurig had begeerd te doen en 't toch had nagelaten. —

Wàt had hij dan willen doen?

Tine omhelzen en woest pakken — maar wat een gekheid! Waar zou ze hem niet voor aangezien hebben!

En ook Tine bleef achter met een heel onbehagelijk gevoel, precies hetzelfde als van Jaap: Ook zij had feitelijk niets liever gedaan dan Jaap onstuimig omhelzen en een afscheidsdeuntje huilen, doch wat een gekheid! Wat zou Jaap dan van haar gezegd hebben? Aanstelster! O! dat had hij zeker gezegd!

In het fort gekomen, was Jaap zijn bekommernissen al weer vergeten. Hij stuurde Willy naar Heer Aai en Jeip toe, haalde zelf Tinus de Vries en Jan Thijssen af. Jan Thijssen was nu wel niet zijn boezemvriend, maar met hun vijven konden ze toch slecht de groote boot roeien, dan hadden ze te weinig aflossing. En al klikte Jan Thijssen wel eens, roeien deed hij goed.

Met hun zessen gingen ze weer terug naar het kanaal.

In een kleinen inham van het Kanaal lag een schuitenhuis. Daarin werden de „Zus en Willy" en de Waterstaatsboot geborgen. Jaap had den sleutel van het schuitenhuis. En pas, toen hij het geopend had en Heer Aai reeds in de „Zus en Willy" was gesprongen, zei hij, wat hij als verrassing voor hen in petto had gehouden: „Jôh, laten we de Waterstaatsboot nemen!"

Een gejubel ging op. Ze dachten er heelemaal niet aan, of 't mocht of niet, dat moest Jaap maar weten, vonden ze. En ze sprongen als kikkers in de boot. Jeip en Jaap grepen ieder een stel riemen — met een paar krachtige slagen waren ze het schuitenhuisje uit en op het Kanaal.

Gelukkig lag het schuitenhuisje voorbij de schutkolk, zoodat ze niets met sluizen en schutten te maken hadden en heel gauw langs de groote schepen, die op toegang tot de schutkolk lagen te wachten, voortroeiden om buiten het bereik van alle sluisknechten en waterstaatslui te raken. Nu waren ze buiten het terrein der wachtende schepen en ze roeiden langzamer. Heer Aai en Tinus wisselden met Jeip en Jaap om. Ze besloten vóór de Vlotbrug hun eerste bad reeds te nemen, want de zon brandde hen op de schouders — in het water zou het heerlijk zijn.

„Hou eens even stil!" zei Jaap en legde zijn hand op Heer Aai's arm, die krachtig den riem voerde.

In het riet klonk het welbekende geluid van de karrekiet en Willy zong het wijsje mee:

Karre, karre, karre — kiet, kiet, kiet!
Ik hoor je wel, maar ik zie je — niet! niet! niet!

Even voor de Vlotbrug was een inham, een soort baai.

Daar pas was het riet dicht genoeg om er geheimenissen op na te houden, want langs de gewone oevers werd het veel te veel gegeeseld door de golven, die de passeerende stoomschepen opstuwden, zoodat het op veel plaatsen zelfs geheel ontbrak.

Maar in dien inham verloren de golven hun kracht en het riet groeide er welig, daarom was 't er hun waar zwemparadijs.

Jan Thijssen en Willy hadden de riemen. Jaap zat vlak tegenover zijn broertje en hielp hem; als Willy de riemen naar zich toe moest halen, duwde hij en als Willy ze van zich af moest bewegen, trok hij. Zoo scheelde Willy's slag toch niet zooveel van dien van Jan Thijssen.

Doch nu, verder in den inham gekomen, liet Willy de riemen zakken en roeide Jan alleen. Daar schoot de boot in het riet, gedreven door een enkelen krachtigen slag. Daar gleden ritselend de groene halmen snel voorbij, bogen zich over de boot, die drong in hun geheimenissen —

En een luide kreet van schrik en medelijden ging op.

Ach — ken je het nest van de karrekiet, die met zijn deuntje je begeleidt, als je langzaam over het water voortglijdt? Het is opgehangen aan drie of vier rietstengels, het is een waar kunststukje.

En daar boog een stengel neer en plonste het kunststukje in het water en kleine nog naakte jongen vielen eruit.

De boot was recht op zoo'n nest ingevaren, had de halmen uiteengedreven en nu hing het daar, verongelukt, en de kleine naakte vogeltjes dreven rond!

Wel sloegen ze dadelijk allen met hun petten in het water

en vischten de kleine, ineengekrompen lichaampjes op — maar het mocht niet baten. Het een na het andere kleine lijfje hield op met sidderen.

Daar zaten de jongens en keken elkaar bedroefd aan. Foei, hoe was dat nu gekomen? Zoo vaak toch waren ze met hun boot geschoten opeens het hooge ruischende riet in, en nooit was hun zoo iets gebeurd, nooit hadden ze er aan gedacht, dat zoo iets gebeuren kon.

Jaap herstelde zich het eerste.

„Er is nou niks meer aan te doen!" zei hij berustend. „Laten we de doode jonkies nu maar op den kant leggen en een beetje begraven — en voortaan een beetje zachtjes in het riet varen!"

Zoo deden ze. Ze dekten de kleine ronde vogellijkjes toe met ontluikende rietpluimen, namen het leege nestje mee voor hun ouden meester, dat die de treurige geschiedenis aan zijn jongens en meisjes ter waarschuwing kon vertellen, en roeiden weg van het heerlijk zwemoord. Niet een, die er nog zou willen blijven. De herinnering aan wat gebeurd was, zou hun heerlijken zomerdag vergald hebben.

Nu moesten ze nog een heel eind roeien, tot bij den Ouden Hoorn, eer ze weer zulk een inham met riet vonden. Langzaam gleden ze er met de boot in en Willy keek angstig uit.

Toen staken ze de riemen recht overeind in den weeken kanaalbodem, bonden de boot er aan vast en roef! roef! vlogen hun de kleeren uit. Willy was het eerst in het water. Als een duikeleend dook hij onder en verdween geheel; toen zagen ze borrelende bellen oprijzen op de plaats, waaronder zijn hoofd zich moest bevinden. Hij speelde „aardappeltjes koken" — hij blies en brieschte daar

beneden in het water, dat het borrelde aan de oppervlakte.

Jaap gleed als een blanke bruinvisch te water, schoot vooruit en kwam ver in 't Kanaal. Toen stond hij op eenmaal recht overeind, tot de borst ongeveer in het water. Schijnbaar rustig stond hij daar, alleen Willy bespeurde de lichte trilling van zijn hoofd en opgeheven handen en werd daardoor opmerkzaam gemaakt op de heftiger beweging van het water rondom zijn lijf.

„Zeg jôh, ik kan hier staan!" riep hij en Heer Aai, die naast de boot stond in het water, waadde op hem toe, niet begrijpend, hoe je zoover in 't Kanaal nog staan kon.

Doch plotseling dook Heer Aai onder — hij had grond verloren en maakte een allermalste tuimeling. Blazend en proestend kwam hij weer boven en werd begroet door 't luide gejuich der jongens:

„Suffert, zag je dan niet, dat hij watertje trapte?"

Jaap lag alweer op den rug en keek onschuldig naar den diepblauwen zomerhemel. Zóó lang kan je het kunstje niet uithouden, dat hij daareven vertoonde en waarin hij een meester was! Hij stond dan rechtop en bewoog zoo snel de voeten, dat hij overeind bleef, gedragen door het water.

Jan Thijssen en Tinus joegen elkaar na door het riet. Achter hun naakte lichamen sloot het zich, en dan ineens vloog het weer open en ze sprongen te voorschijn en plonsten in het water en klatsten de armen neer, dat het water hoog opspatte en gingen op den rug liggen, trappelend met de beenen.

O, die weelde, die heerlijke weelde van het watergenot!

Soms sloegen ze de armen boven het hoofd en gleden recht naar beneden, en het water streelde tegen hun lijven op en sloot zich boven de toppen hunner samengevouwen vingers.

En dan weer kropen ze als oeverzwaluwen tegen den kant, waar die stevig was gemaakt door een houten schoeiing, bogen de beenen geheel te zamen en stootten dan ineens heftig af, hun ruggen rekkend. —

Dan vlògen ze door het water heen, dat om hen ruischte en spatte. — Ver in 't Kanaal verminderde hun vaart pas en ze dreven uit, de handen gekruist onder het hoofd en lagen zoo rustig en makkelijk als in het gras, alleen zachter, veel zachter, en koeler. O, zoo heerlijk koel!

Een stoomschip naderde, een Indieganger, en ze kropen in het riet, dat ze niet vooruit gezien werden. En toen het schip voorbijgleed, groot en statig, hieven ze opeens een luid gejuich aan. Jubelend ontvingen ze de golvende deining van het water, dat òp werd gestuwd door den Oost-Indievaarder en het riet achteruit sloeg en weer overeind zoog en weer achteruit sloeg, hen als tollen dooreen gooide, smakte tegen den weeken grond of ophief tusschen de riethalmen. Toen het schip ver genoeg weg was en de kracht van zijn zogwater verminderd, kwamen ze uit hun schuilhoek te voorschijn en wierpen zich op den rug. — Zachtkens beurden de aanschuivende golvingen hen op, en lieten hen zachtkens weer dalen. —

„Jôh, daar komt je vader aan, met de kar van boer Pronk!" zei Jeip opeens tot Jaap.

Jaap vloog overeind en duikelde weer onmiddellijk onder. Blazend verscheen hij aan de oppervlakte en riep:

„Jôh, ik heb het niet gevraagd van die boot! Nou zit er wat op! Ik verschuil me in 't riet. Willy, ga mee!"

Zich afvragend, hoe zijn vrienden zich nu redden zouden als zijn vader hen ondervroeg en hopend, dat vader misschien

niets merken zou, verdween hij met Willy op zijn hielen in 't riet en vond midden in het dichtste gedeelte een open plekje, waar ze bijeen kropen, gehurkt als twee blanke kikkers op een kluitje.

Jaap hoorde door het rietgesuis heen de kar aanrollen aan de overzijde van het Kanaal. Zou hij misschien voorbijrijden? Met kloppend hart wachtte hij af.

Daar hield de kar stil en hij hoorde zijn vader zeer verstoord vragen:

„Hoe komen jullie aan die boot?"

Doodsche stilte. Zelfs Jan Thijssen dacht er niet aan te zeggen, dat Jaap hen meegevraagd had.

„Nou, zeg op — kunnen jullie niet meer antwoorden, als je wat gevraagd wordt?"

„Neen, meneer!" sprak Jeip Garve, moed vattend. „Vandaag niet, als u 't goed vindt."

Meneer van Riet had niet veel tijd.

„Waar zijn Jaap en Willy?" vroeg hij nog barsch, maar weer kwam er geen antwoord.

Hierdoor vermoedde hij, dat hun afwezigheid in verband zou staan met de aanwezigheid van de boot en bedacht, dat hij dan thuis, van avond, de zaak wel zou uitvisschen. Hij had nu waarlijk geen tijd meer.

„Zullen jullie weleens als de drommel maken, dat die boot weer in het schuitenhuis komt!" beval hij toornig.

Toen vroeg hij boer Pronk om weer door te rijden, een beetje harder, daar hij zijn tijd had moeten verbabbelen.

In 't riet zat Jaap en had het land voor zes. Wat een gekheid eigenlijk om weg te kruipen! Waarom had hij zijn vader niet afgewacht en maar ineens gezegd, hoe alles

kwam! Nu moest hij vanavond toch alles opbiechten! Hij leek gewoonweg niet wijs. —

„Jaap! Jaap!" werd er gefluisterd door het riet. „We gaan maar vast, want je vader kijkt aanhoudend om. We zullen jullie goed wel aan den overkant brengen. Atjuus!"

De roeiriemen sloegen in het water — daar roeiden ze weg en de twee, die niet aan de riemen zaten, kleedden zich vast. Niet te precies, want in de batterijgracht zouden ze hun gestoorde zwempartij wel hervatten.

Jaap hoorde hen even ophouden met roeien; nu waren ze aan den overkant en legden zijn en Willy's goed neer. Daar gingen ze weer.

„We moeten nog eventjes wachten, tot vader uit het gezicht is, Wil," zei hij waarschuwend, daar Willy al weg wou.

„O, Jaap, zal je erg krijgen?"

„Ach, welneen, zoo erg vindt vader het niet, als ik 't uitleg. Ik ben alleen een suffert, om zoo weg te kruipen! Vooruit maar Wil, nu kan het wel."

Ze wierpen zich voorover in het water en staken het Kanaal over. Aan den anderen oever, tusschen klaver en duizendblad lagen hun kleeren. Ze waren in een wip klaar en holden toen langs den zonnigen grintweg naar huis terug. Maar 't was een heel eind en al spoedig begonnen ze zoo te blazen, dat ze hun stap matigen moesten.

„Hé, jôh," zei Willy. „Als ik eenmaal in de batterijgracht lig, kom ik er voorloopig niet meer uit!"

Bij de Vlotbrug kwam juist boer Pronk aanrijden. Hij had meneer van Riet thuisgebracht.

„Pronk, is vader op 't kantoor?" riep Jaap.

„Ja, ja!" knikte boer Pronk. „Kom je niet even naar de biggetjes kijken?"

„Geen tijd vandaag! Op een anderen keer!"

Voort liepen ze weer en bliezen van de warmte. Pff, Pff!

In het gezicht van 't sluiskantoor gekomen, zei Jaap: „Ik ga nou maar eerst even naar Vader om het in orde te maken, jôh!" En moedig verdween hij.

Zijn vader zat achter zijn schrijftafel, die beladen was met boeken en papieren.

„Vader, ben u boos om die boot? Ik heb hem meegenomen."

Zijn vader keek glimlachend op.

„Even wel, je hadt het moeten vragen, jongen! Maar laat ik je nu maar geen standje maken. Je zult 't niet weer doen zonder vragen, nietwaar? En zoo vaak kan je voortaan niet meer roeien" —

Hij streek Jaap over de haren en keek hem zwijgend aan, met een weemoedigen glimlach.

Zijn tweede kind, dat weg moest gaan, de wereld in, nu al.

Jaap kreeg 't nog veel warmer dan buiten op den grintweg in de brandende zon. — En alweer zei hij niets, kroop onder vaders hand uit en liep hard weg, met een brok in zijn keel.

In de batterijgracht lag het heele gezelschap te water, vermeerderd met een aantal gasten uit het fort.

Heer Aai wees hem den boterhammenzak, dien ze in de Waterstaatsboot hadden meegenomen, en hij trok Willy bij zich op den kant van de gracht en at zwijgend een paar boterhammen, veel minder dan anders.

De avond viel.

„Ga je mee, de zon zien ondergaan?" vroeg Tine aan Jaap.

„Ik ga ook mee!" zei Willy.

Met hun drieën traden ze het tuinhek uit.

Het fort, de schepen, het water, het lag daar alles in den eersten zomeravondschemer. Pas waren de roodgouden stralen weggegleden van het kerktorenspitsje.

Ze liepen langs de gasfabriek naar het hoofd.

Het was geen heldere avond. Een dikke wolkbank strekte zich langs den horizon, achter Goeree uit. Als een vuurroode bol stond de zon aan den hemel. Maar het roode geflinter op het water had al opgehouden.

Zwijgend stonden de broers en de zus naast elkaar en keken uit over het breede water, zooals ze zoovaak hadden gedaan — en ze zouden 't zoovaak niet meer doen voortaan.

Jaap ging nu weg. Bertha was al weg — later ging Willy ook. — Tine stampte met den voet. Dan wou ze ook maar weg! O, ze zou het zeker aan vader vragen!

De zonneschijf daalde. Nu raakte de onderrand de wolkenbank — en zachtkens gleed de zon weg.

„Onze lieve Heer doet een goudstuk in de spaarspot van de wereld," zei Willy.

Dat had hij Tine vroeger eens hooren zeggen.

Ze boog zich opeens neer en kuste hem hartstochtelijk. En vond het eigenlijk heel dwaas, want ze kuste Willy en meende Jaap.

Nog een klein stukje rooden gloed was te zien. Maar het minderde, het minderde.

Nu was de zon weggegleden. Een koude nevel kwam over

het water aan en deed hen huiveren in hun dunne zomerkleeren.

„Kom," sprak Tine.

„Zeedamp," zei Jaap.

Zwijgend gingen ze naar huis.

Tine ging 't eerst naar boven om te gaan slapen.

„Dag!" zei ze tegen Jaap en stak haar hand uit.

„Dag!" zei hij vuurrood wordend, en wreekte zich over zijn opkomende tranen door een harden klap op Tine's hand. Die malle Tine, waarom dee ze dat nou?

Tine wierp de ramen van haar slaapkamertje wijd open. Ze zette zich voor het venster en staarde uit naar het Haringvliet.

Op Goeree kwamen de lichten; snel viel het duister, nu de zeedamp hielp.

Toen het geheel donker was, ging ze van het raam weg en stak een kaars op. Ze huiverde, ze was door en door koud geworden.

Haar lippen beefden. Van de kou, alleen van de kou.

Ze bukte en greep de lei onder haar ledikant vandaan.

Toen druppelden haar tranen opeens neer op de lei.

En met haar tranen wischte ze het laatste streepje uit.

PRIMULA VERIS.

Geïllustreerde Bibliotheek voor Meisjes.

In de serie PRIMULA VERIS verschijnen groote, keurig uitgevoerde Meisjesboeken van de meest bekende schrijfsters.

Elk deel is fraai geïllustreerd. Men kan de deelen uit Primula Veris ieder meisje met vertrouwen in handen geven.

Tot dusverre verschenen:

Doornwijck.	Een verhaal voor Meisjes, door SUZE ANDRIESSEN. Geïllustreerd met 8 platen van J. H. Isings Jr.
Molly op de Kostschool.	Een verhaal voor Meisjes door L. T. MEADE, 2e druk, met 8 platen.
Vic.	Een verhaal voor Meisjes door TRUIDA KOK. Geïllustreerd door André Vlaanderen.
Nanny.	Een verhaal voor Meisjes door SUZE ANDRIESSEN. 2e druk. Geïll.
Flora van Marcksveld.	Een verhaal voor Meisjes door TRUIDA KOK. Geïllustreerd door Wm. Steelink.
De Krayenhof.	Een verhaal voor Meisjes door SUZE ANDRIESSEN. 2e druk. Geïll. door Joh. Braakensiek.

Prijs per deel ingenaaid *f* **1.50**, keurig gebonden *f* **1.90**.
In iederen Boekhandel voorhanden.

Uitgaven van VAN HOLKEMA & WARENDORF te Amsterdam.

ORANJE-BIBLIOTHEEK

VOOR

Jongens en Meisjes.

In de ORANJE-BIBLIOTHEEK zijn verschenen:

De Kleindochters van Mevrouw Westlandt,	door TRUIDA KOK. Met 4 platen van Wm. Steelink. 2e druk.
Wilde Bob,	door JOH. KIEVIET. Rijk geïllustr.
Loula Almerus,	door TRUIDA KOK. Met platen van C. Koppenol.
Het Slot op den Hoef,	door C. JOH. KIEVIET. Met platen van C. Koppenol.
Twee Zusjes,	door TRUIDA KOK. Met platen van Wm. Steelink.
Tot Ridder geslagen,	door J. G. KRAMER. Met 4 platen van A. Rünckel en C. Koppenol.
In Strijd om de Vrijheid,	door D. DIJKSTRA. Geïllustreerd door J. H. Isings Jr.

Ieder deel vormt een afzonderlijk geheel.

Prijs per deel in geïllustreerden omslag *f* **0.90.**

„ „ „ keurig gebonden . . . „ **1.25.**

In iederen Boekhandel voorhanden.

Uitgaven van VAN HOLKEMA & WARENDORF te Amsterdam.